

De aansprakelijkheid voor gebreken van de verkoper: een overzicht van diverse regimes

Masterproef van de opleiding 'Master in de rechten'

Academiejaar 2012-2013

Julie De Prest

Promotor: Prof. dr. M. Dambre

Commissaris: D. Cottenie

Dankwoord

Mijn oprechte dank gaat uit naar mijn Promotor Prof. dr. M. Dambre, voor de begeleiding die hij mij gaf bij het schrijven van deze masterproef.

Julie De Prest

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	II
Inleiding.....	1
DEEL I NATIONALE KOOPREGIMES	2
Titel 1. De gemeenrechtelijke koop.....	3
Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied van de wet.....	3
Hoofdstuk 3. Hoofdverplichtingen van de verkoper	4
Hoofdstuk 4. Het gebrek	5
Hoofdstuk 5. Zichtbare gebreken.....	9
Hoofdstuk 6. Verborgene gebreken.....	17
Hoofdstuk 7. Schematisch overzicht	29
Titel 2. Wet Consumentenkoop	30
Hoofdstuk 1. Richtlijn Consumentenkoop	30
Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied.....	31
Hoofdstuk 3. Wettelijke versus commerciële garantie	34
Hoofdstuk 4. Wettelijke garantie	36
Hoofdstuk 5. Commerciële garantie	48
Hoofdstuk 6. Dwingend recht	52
Hoofdstuk 7. Schematisch overzicht	53
Titel 3. De onrechtmatige bedingen in de Wet Marktpraktijken en Consumentenbescherming.....	55
Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied.....	55
Hoofdstuk 2. Onrechtmatige bedingen.....	58
Hoofdstuk 3. Nietigheid	63

Titel 4.	Wet Productaansprakelijkheid	65
Hoofdstuk 1.	Richtlijn nr. 85/374EG.....	65
Hoofdstuk 2.	Toepassingsgebied.....	65
Hoofdstuk 3.	Gebrek	69
Hoofdstuk 4.	Aansprakelijkheid	72
Hoofdstuk 5.	Sanctie: schadevergoeding	76
Hoofdstuk 6.	Schematisch overzicht	78
DEEL II INTERNATIONALE KOOPREGIMES	79	
Titel 1.	Het Weens Koopverdrag	80
Hoofdstuk 1.	Inleiding	80
Hoofdstuk 2.	Toepassingsgebied.....	80
Hoofdstuk 3.	Conformiteit	84
Hoofdstuk 4.	Aansprakelijkheid van de verkoper	87
Hoofdstuk 5.	Verplichtingen van de koper.....	88
Hoofdstuk 6.	Rechtsmiddelen	92
Hoofdstuk 7.	Schematisch overzicht	100
Titel 2.	Voorstel van Verordening voor een Gemeenschappelijk Europees kooprecht	102
Hoofdstuk 1.	Inleiding	102
Hoofdstuk 2.	Toepassingsgebied.....	103
Hoofdstuk 3.	Facultatief karakter.....	107
Hoofdstuk 4.	Verhouding met het nationaal recht	108
Hoofdstuk 5.	Verhouding met de Rome 1-Verordening	108
Hoofdstuk 6.	Verhouding met het Weens Koopverdrag.....	110
Hoofdstuk 7.	Conformiteit	111
Hoofdstuk 8.	Tijdstip voor het vaststellen van conformiteit.....	113
Hoofdstuk 9.	Onderzoeks- en kennisgevingsplicht	113
Hoofdstuk 10.	Rechtsmiddelen van de koper	115
Hoofdstuk 11.	Verjaring	122

Hoofdstuk 12. Oneerlijke voorwaarden van overeenkomsten	122
Hoofdstuk 13. Schematisch overzicht	124
Conclusie	127
Bibliografie	137
Wetgeving.....	137
Rechtsleer.....	138
Boeken.....	138
Tijdschriften.....	142
Online bronnen.....	143
Rechtspraak.....	143
Belgische rechtspraak.....	143
Buitenlandse rechtspraak.....	144

Inleiding

1. Wereldwijd wordt een veelheid aan overeenkomsten gesloten. Een van de belangrijkste bijzondere overeenkomsten is de koopovereenkomst. In het gemeen recht wordt koop omschreven als een contract waarbij de verkoper de verbintenis heeft om de eigendom van een zaak over te dragen, in ruil voor de verbintenis van de koper om een prijs te betalen. Het is essentieel voor de koper dat hij de zaak ontvangt die hij beoogde te kopen. Omdat gebrekkige conformiteit nefast is voor de koopovereenkomst, vind ik de aansprakelijkheid van de verkoper voor gebreken één van de belangrijkste onderwerpen in het koopcontract.

2. Er bestaan tal van diverse koopregimes waardoor men het risico loopt door het bos de bomen niet meer te zien. In deze masterproef zet ik het toepassingsgebied van enkele koopregimes uiteen en duid ik op hun grootste kenmerken en onderlinge verschillen met betrekking tot de aansprakelijkheid voor gebreken van de verkoper:

3. In het eerste deel van deze masterproef behandel ik de aansprakelijkheid voor gebreken van de verkoper in het gemeen kooprecht. Dit kooprecht wordt gekenmerkt door haar omstreden dual systeem van zichtbare en verborgen gebreken. Vervolgens zet ik de toepasselijke bepalingen van de Wet Consumentenkoop uiteen. Deze wet is ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek en is de *lex specialis* ten aanzien van het gemeen kooprecht bij consumentenkoop. Daarna zal ik kort enkele onrechtmatige bedingen van de Wet Marktpraktijken toelichten. De bepalingen van deze wet zorgen er onder meer voor dat de verkoper zijn aansprakelijkheid niet zomaar kan wegbedingen en zo de bescherming van de consument teniet kan doen. Ik sluit dit rijtje van nationale koopregimes af met een bespreking van de Wet Productaansprakelijkheid, een regime dat niet zozeer gericht is op het gebrekkige product zelf, maar wel op de aansprakelijkheid van de producent voor de schade die door een gebrekkig product veroorzaakt is.

4. In een tweede deel beschrijf ik twee internationale koopregimes: het Weens Koopverdrag en het Voorstel voor een Verordening tot invoering van een gemeenschappelijk Europees kooprecht. In tegenstelling tot het Weens Koopverdrag heeft het Voorstel tot invoer van een gemeenschappelijk Europees kooprecht haar diensten in praktijk nog niet bewezen. Deze twee regimes hebben een gedeeltelijk overlappend toepassingsgebied. De vraag stelt zich hoe deze regimes zich in de toekomst tot elkaar zullen verhouden.

DEEL I
NATIONALE KOOPREGIMES

Titel 1. De gemeenrechtelijke koop

Hoofdstuk 1. Inleiding

5. Het gemeenrechtelijk kooprecht is te vinden in artikel 1582 t.e.m. 1649 van het Burgerlijk Wetboek (hierna 'B.W.'). Het is voornamelijk suppletief van aard¹. Art. 1582 B.W. definieert koop als een overeenkomst waarbij de ene partij zich verbindt om een zaak te leveren, en de andere om daarvoor een prijs te betalen. Het koopcontract is een consensueel contract². De eigendomsoverdracht en de prijs zijn de wezenlijke bestanddelen van de koop³.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied van de wet

Afdeling 1. Ratione personae

6. Artikel 1594 B.W. bepaalt dat al degenen aan wie de wet het niet verbiedt, kunnen kopen of verkopen. Dit artikel verwijst naar de personen die volgens het gemeen recht onbekwaam zijn⁴. Art. 1595 B.W. bepaalt dat echtgenoten onbekwaam zijn om een koopcontract te sluiten, uitgezonderd in de door de wet bepaalde gevallen. Bovendien somt art. 1596 B.W. enkele personen op zoals voogden, lasthebbers, bestuurders en openbare ambtenaren, die bepaalde goederen niet mogen verwerven⁵.

¹ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 99.

² A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1997, 32; M. DUPONT, "Définition et éléments caractéristiques de la Vente" in H. SUIJKERBUIJK (ed.) *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 1.

³ C. ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 5.

⁴ A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1997, 128.

⁵ A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1997, 128.

Afdeling 2. Ratione materiae

7. Wanneer geen bijzondere wetsbepalingen de vervreemding ervan verbieden kan alles wat in de handel is, verkocht worden (art. 1598 B.W.). Zowel roerende als onroerende goederen kunnen dus het voorwerp uitmaken van een gemeenrechtelijke koopovereenkomst⁶.

Afdeling 3. Ratione loci

8. Het gemeen kooprecht is van toepassing op nationale koopovereenkomsten. Indien het Belgisch recht van toepassing is volgens de regels van het internationaal privaatrecht, dan is het gemeen recht ook van toepassing op internationale koopovereenkomsten⁷.

Hoofdstuk 3. Hoofdverplichtingen van de verkoper

9. Artikel 1603 B.W. bepaalt dat de verkoper twee hoofdverplichtingen heeft ten aanzien van de koper. De verkoper moet aan de koper een zaak leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is (art. 1604 B.W.) en hij moet de verkochte zaak vrijwaren. Art. 1604 B.W. is ingevoerd door de Wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen (hierna 'Wet Consumentenkoop'). Voor de invoering van dit artikel werd deze verplichting tot levering van een conforme zaak algemeen aanvaard⁸. De vrijwaring heeft een dubbel voorwerp, ze betreft ten eerste het ongestoord bezit van de verkochte zaak en ten tweede de verborgen gebreken van die zaak of de koopvernietigende gebreken (art. 1625 B.W.). Beide hoofdverplichtingen zijn inherent aan de koop. Zonder deze verplichtingen zou het koopcontract, dat als kenmerkend voorwerp de vervreemding van de zaak ten bezwarende titel heeft, zijn doel niet meer vervullen⁹.

⁶ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 245-306.

⁷ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 254.

⁸ A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip conformiteit", in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 30.

⁹ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 128-129.

Hoofdstuk 4. Het gebrek

10. De aansprakelijkheid voor gebreken van de verkoper kan worden opgesplitst in de aansprakelijkheid voor zichtbare gebreken enerzijds en de aansprakelijkheid voor verborgen gebreken anderzijds. De aansprakelijkheid voor zichtbare gebreken volgt uit de leveringsplicht van de verkoper en de aansprakelijkheid voor onzichtbare gebreken volgt uit de vrijwaringsplicht voor verborgen gebreken van de verkoper. Het onderscheid tussen deze twee verplichtingen is op louter temporele gronden te maken, namelijk door de aanvaarding. In het gemeenrechtelijk kooprecht is er dus sprake van een duaal systeem¹⁰. Dit systeem brengt een probleem met zich mee: onder welke van de twee verplichtingen brengen we de ‘verborgen non-conformiteit’¹¹? Een en ander volgt uit de kwalificatie van het begrip ‘gebrek’.

Afdeling 1. Stroming 1: conceptuele opvatting

11. In de conceptuele opvatting van het begrip ‘gebrek’ vergelijkt men de geleverde zaak met het model dat men zich daarvan voorstelt. Door het gebrek in haar samenstelling of structuur is de zaak ongeschikt voor haar normaal gebruik¹². Gebrekkig is uitsluitend wat afwijkt van het standaard model, niet wat verschilt met wat werd afgesproken¹³.

12. Indien we de conceptuele benadering van het gebrek toepassen, stoten we op een probleem. Wat doen we in het geval waar de koper de geleverde zaak aanvaard heeft, maar later ontdekt dat ze behept is met een gebrek aan conformiteit dat verborgen was op het moment van de aanvaarding, maar dat geen intrinsiek gebrek is¹⁴. Volgens de intrinsieke benadering zal de koper geen eis wegens niet conforme levering kunnen invoeren, aangezien hij al heeft aanvaard¹⁵. Hij zal ook geen

¹⁰ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 54.

¹¹ S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 382.

¹² A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 11.

¹³ B. DEMARSIN, Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 35-60.

¹⁴ C. ALTER en R. THÜNGEN, “Les obligations du vendeur” in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 197.

¹⁵ S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 382.

vrijwaringsvordering voor verborgen gebreken kunnen instellen, aangezien er geen intrinsiek gebrek is¹⁶.

Afdeling 2. Stroming 2: functionele opvatting

13. De ruime functionele invulling van het begrip ‘gebrek’ is er volgens DEMARSIN voornamelijk op gericht om een oplossing te bieden voor het hierboven vermeld probleem¹⁷. In de functionele benadering gaat men er van uit dat de geleverde zaak, hoewel ze structureel in orde is, toch ongeschikt kan zijn voor haar bijzondere bestemming waarvan de verkoper op de hoogte was¹⁸. De verkoper is op de hoogte van de bestemming indien dit gebruik werd vermeld of gesuggereerd door de koper, indien dit de gebruikelijke bestemming van de zaak is of indien de verkoper dit gebruik heeft gesuggereerd¹⁹. Het Hof van Cassatie volgde deze opvatting voor het eerst in een arrest van 18 november 1971 betreffende een gebrekkige vloerbekleding²⁰. Hoewel de vloerbedekking op zich perfect tegen de inwerking van zuren in de zwavelfabriek bestand bleek en dus intrinsiek niet gebrekkig was, leidde deze toch tot ongewenste resultaten in combinatie met het gebruikte cement. De koper had deze verwerking ten tijde van de aankoop uitdrukkelijk aan de verkoper meegedeeld²¹.

14. Indien een gebrek aan conformiteit pas manifesteert na de aanvaarding en indien dit gebrek geen intrinsiek gebrek is, zal de koper volgens de aanhangers van de intrinsieke benadering geen vrijwaringsvordering meer kunnen instellen²². Dit probleem wordt opgelost door de gevolgen van de aanvaarding te beperken tot de zichtbare gebreken en de zichtbare niet-conformiteit. De vordering voor verborgen gebreken en verborgen niet-conformiteit blijft met andere woorden mogelijk na de

¹⁶ B. DEMARSIN, Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 57.

¹⁷ B. DEMARSIN, Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 35-60; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 382.

¹⁸ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 45; A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 13; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 382.

¹⁹ S. STIJNS en B. TILLEMANS, “Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006”, *TPR* 2008, 1492-1518.

²⁰ C. ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 68; Cass. 18 november 1971, A.C. 1972, 274-279.

²¹ B. DEMARSIN, Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 35-60.

²² B. DEMARSIN, Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 57.

aanvaarding²³. De conforme leveringsplicht en de vrijwaring voor verborgen gebreken worden van elkaar onderscheiden op louter temporele gronden, namelijk door de aanvaarding.

15. Over de functionele benadering van het verborgen gebrek bestaat discussie in de rechtsleer. Deze benadering zou volgens de aanhangers van de intrinsieke benadering een overlapping teweegbrengen tussen de vrijwaringsvordering voor verborgen gebreken en de nietigheidsvordering wegens dwaling²⁴. Volgens DEMARSIN maakt de bruikbaarheid van het gekochte goed (de maatstaf voor de functionele gebreksnotie), immers bij uitstek de determinerende beweegreden uit om tot aankoop van een zaak over te gaan (de norm voor subjectief ingevulde substantiële dwaling). Op de afbakeningsproblematiek tussen de vrijwaringsvordering voor verborgen gebreken en de nietigheidsvordering wegens dwaling ga ik in deze masterproef niet verder in.

16. In deze masterproef zal ik de functionele opvatting van het gebrek hanteren, omdat deze ook door de rechtspraak, met name door het Hof van Cassatie gevolgd wordt.

Afdeling 3. Stroming 3: aanvaarding met kennis van zaken

17. DE WULF merkt op dat de functionele opvatting één groot knelpunt heeft: ze ziet over het hoofd dat de aanvaarding enkel uitwerking kan hebben indien ze met kennis van zaken gebeurt²⁵. Daaruit volgt dat een verborgen non-conformiteit niet aanvaard kan worden, waardoor de koper zich eigenlijk nog op de niet-conforme levering kan beroepen²⁶. Deze stroming onderwerp de ‘verborgen non-conformiteit’ dus aan het regime van de conforme leveringsplicht van de verkoper²⁷. Er wordt afstand genomen van de tweedeling tussen de conforme leveringsplicht en de vrijwaringsplicht voor verborgen gebreken die door de aanvaarding gebeurt. Deze opvatting gaat duidelijk in tegen de opvatting van het Hof van Cassatie van 18 november 1971.

²³ B. DEMARSIN, *Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij* in *Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 58.

²⁴ C. ALTER en R. THÜNGEN, “Les obligations du vendeur” in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 211-212.

²⁵ H. DE WULF, “Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?” (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

²⁶ H. DE WULF, “Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?” (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

²⁷ H. DE WULF, “Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?” (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

Afdeling 4. Stroming 4: elk gebrek is een non-conformiteit

18. De laatste stroming gaat er van uit dat elk gebrek een non-conformiteit uitmaakt, maar niet elke non-conformiteit een gebrek²⁸. Indien de koper een gebrek ontdekt, heeft hij de keuze om zich te beroepen op het regime van de conforme leveringsplicht of op het regime van de verborgen gebreken. Deze stroming leunt het minst aan bij de bedoeling van de wetgever van 1804 die immers twee regimes onderscheiden heeft²⁹. Ze ontduikt volgens DE WULF ook de in de wet voorziene korte termijn die geldt voor het instellen van de vordering bij verborgen gebreken³⁰.

19. De stroming leunt volgens mij wel het dichtst aan bij het succesvolle monistisch regime van het Verdrag der Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken (hierna 'Weens Koopverdrag')(*infra*) en de Wet Consumentenkoop (*infra*). In deze regimes heeft de koper de verplichting om conforme goederen te leveren. Een gebrekkig goed is steeds een niet-conform goed. In een arrest van 19 oktober 2007 heeft het Hof van Cassatie beslist dat indien de verkochte zaak door een verborgen gebrek is aangetast, de koper alleen de rechtsvordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken kan instellen en niet de rechtsvordering wegens niet-nakoming van de verplichting tot levering van een zaak die conform de verkochte zaak is³¹. De beslissing van het Hof van Cassatie wordt door de meerderheid van de rechtsleer betreurd omdat ze de groei naar een monistisch regime terugdringt. GLANSDORFF daarentegen neemt het Hof van Cassatie niets kwalijk³². Volgens hem kon het Hof in deze zaak moeilijk iets anders beslissen. Het Hof van Cassatie kan immers maar roeien met de riemen die ze heeft: het positief recht. Dit arrest zal er volgens hem misschien voor zorgen dat de wetgever inziet dat het dringend nodig is om tussen te komen en om het dualisme af te schaffen³³.

²⁸ H. DE WULF, "Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?" (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

²⁹ H. DE WULF, "Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?" (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

³⁰ H. DE WULF, "Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?" (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH 2008-2*, 154-161.

³¹ Cass. 19 oktober 2007, *TBH 2008-2*, 152, noot H. DE WULF; Cass. 19 oktober 2007, *RCJB 2010*, 5-12, noot F. GLANSDORFF

³² F. GLANSDORFF, "La garantie des vices cachés exclut-elle le manquement à l'obligation de délivrance?" (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *RCJB 2010*, 12-23.

³³ F. GLANSDORFF, "La garantie des vices cachés exclut-elle le manquement à l'obligation de délivrance?" (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *RCJB 2010*, 12-23.

Hoofdstuk 5. Zichtbare gebreken

Afdeling 1. De leveringsplicht van de verkoper

20. Levering is de overdracht van de verkochte zaak in de macht en het bezit van de koper (art. 1604, lid 2 B.W.). Deze bepaling is dwingend van aard³⁴. Het is dus niet mogelijk om er in de koopovereenkomst van af te wijken door bijvoorbeeld de verkochte zaak te omschrijven maar tegelijkertijd te vermelden dat het toegestaan is om een andere zaak te leveren³⁵.

21. De leveringsplicht van de verkoper is een resultaatsverbintenis³⁶. Dit brengt met zich mee dat de verkoper het bewijs moet leveren van een vreemde oorzaak om te ontsnappen aan zijn aansprakelijkheid³⁷. De verkoper is van zijn leveringsplicht bevrijd indien hij zich bevindt in de absolute onmogelijkheid om zijn verbintenis uit te voeren. Bij species zaken is hij bovendien ook bevrijd indien de zaak vergaat door overmacht³⁸.

22. De leveringsplicht van de verkoper is ruimer dan louter de materiële afgifte van de zaak³⁹. De verkoper is ook verplicht om een zaak te leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is, met haar vruchten en met haar toebehoren (art. 1604, lid 1 B.W., art. 1614, lid 2 B.W., art. 1615 B.W.)⁴⁰. Bovendien is de verkoper verplicht om tot aan de levering voor het behoud van de zaak te zorgen (art. 1136 B.W.). Hieronder zal ik enkel de verplichting om een zaak te leveren in overeenstemming met de overeenkomst bespreken.

Afdeling 2. Levering in overeenstemming met de overeenkomst

23. Art. 1604, lid 1 B.W. schrijft voor dat de verkoper aan de koper een zaak moet leveren die met de overeenkomst in overeenstemming is. Dit houdt in dat de afgeleverde zaak conform moet zijn aan de

³⁴ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial* tome 7 Livre 1, Bruxelles, Larcier, 1985, 193.

³⁵ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial* tome 7 Livre 1, Bruxelles, Larcier, 1985, 193.

³⁶ C. ALTER en R. THÜNGEN, "Les obligations du vendeur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 187.

³⁷ C. ALTER en R. THÜNGEN, "Les obligations du vendeur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 187.

³⁸ C. ALTER en R. THÜNGEN, "Les obligations du vendeur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 197.

³⁹ C.ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 44; B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 235.

⁴⁰ C.ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 44.

gekochte zaak en dat ze bovendien vrij moet zijn van zichtbare gebreken⁴¹. Daarnaast is de verkoper verplicht het verkochte te leveren in de omvang die in de overeenkomst bedongen is (art. 1616 B.W.)⁴².

§ 1. Conformiteit

24. Op het moment van de levering onderzoekt de koper of de overhandigde zaak conform is aan de zaak die het voorwerp vormt van de koopovereenkomst⁴³. Er is sprake van een gebrek aan conformiteit indien de geleverde zaak niet volledig overeenstemt met de verkochte zaak⁴⁴. Zo heeft het hof van beroep te Brussel geoordeeld dat een bouwpromotor die een appartement met garage verkoopt, waarbij de garage niet vergund wordt, tekort komt aan zijn leveringsplicht⁴⁵.

25. De zaak moet geleverd worden in de staat waarin zij zich op het ogenblik van de koop bevindt (art. 1614 B.W.). Er is echter geen probleem als de wijziging zou volgen uit de aard van de zaak⁴⁶. De rechtbank van koophandel te Sint-Niklaas heeft geoordeeld dat indien de verkoper van een occasiewagen gerechtigd was om de wagen te gebruiken tussen de verkoop en de levering, de normale slijtage van de wagen in die periode geen gebrek aan conformiteit vormt⁴⁷.

26. Bij verkoop van een welbepaalde zaak moet de verkoper identiek dezelfde zaak leveren als degene die in de koopovereenkomst vermeld is. De identiteit van de zaak moet met andere woorden dezelfde zijn⁴⁸. Deze regeling geldt niet bij soortkoop. Indien de soortkoop een gespecificeerd voorwerp heeft, moet de geleverde zaak over de eigenschappen en kwaliteit beschikken die in de

⁴¹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 64-77.

⁴² C. ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 48.

⁴³ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial* tome 7 Livre 1, Bruxelles, Larcier, 1985, 193.

⁴⁴ A. MEINERTZHAGEN-LIMPENS, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1997, 184; B. TILLEMANS, "Vrijwaring voor verborgen gebreken bij de verkoop van een onroerend goed" in B. TILLEMANS, en A. VERBEKE, (eds.), *Knelpunten verkoop onroerend goed*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 2.

⁴⁵ M. DAMBRE, "De verkoop uit de hand van onroerende goederen (overzicht van rechtspraak 2005-2010)" in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 18, Brugge, die Keure, 2011, 38; B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 247; Brussel (8^{ste} k.) 9 december 2003, *T. App* 2006, 18.

⁴⁶ B. TILLEMANS en A. VERBEKE, "Vrijwaring voor verborgen gebreken naar gemeen recht geïllustreerd aan de hand van de rechtspraak (1995-2005)", in B. TILLEMANS en A. VERBEKE (eds.), *Themis 32 Bijzondere Overeenkomsten*, Brugge, Die Keure, 2005, 27-58.

⁴⁷ Kh. Sint-Niklaas 30 november 1954, *RW* 1954-55, 1400.

⁴⁸ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 70.

overeenkomst bedongen is⁴⁹. Indien de eigenschappen echter niet nader zijn omschreven, moet de zaak de gebruikelijke hoedanigheden en eigenschappen bezitten⁵⁰. De verkoper is niet verplicht de beste soort te geven, maar hij mag ook niet de slechtste aanbieden (art. 1246 B.W.).

§ 2. Vrij van zichtbare gebreken (hoedanigheid)

27. Als de geleverde zaak conform is aan de gekochte zaak, wil dit nog niet zeggen dat de zaak vrij is van gebreken⁵¹. Zichtbare gebreken zijn gebreken die zichtbaar zijn en die de koper zelf heeft kunnen waarnemen (art. 1642 B.W.). Een gebrek is ook zichtbaar indien de koper het gebrek kende of had moeten kennen wegens de aard van het gebrek, de gebruiken, de omstandigheden van de aanvaarding of de aard van de zaak⁵². Dit laatste is bijvoorbeeld het geval indien het voorwerp van de koopovereenkomst een tweedehands goed is aangezien er dan meer kans is dat de zaak gebrekkig is⁵³. Het gebrek moet zichtbaar zijn bij de levering. Indien het gebrek pas zichtbaar wordt bij het gebruik van de zaak is het een verborgen gebrek⁵⁴.

28. Er wordt ook een onderscheid gemaakt tussen de professionele koper en de niet professionele koper. Van de professionele koper wordt namelijk verwacht dat hij als vakman of door ervaring en opleiding over de nodige kennis beschikt om bepaalde gebreken te ontdekken⁵⁵.

§ 3. Hoeveelheid

29. De verkoper is verplicht het verkochte te leveren in de omvang die bij de overeenkomst bedongen is (art. 1616 B.W.). De koper kan niet verplicht worden om gedeeltelijke levering in

⁴⁹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 72.

⁵⁰ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 74.

⁵¹ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 128-131.

⁵² A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 52.

⁵³ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 54.

⁵⁴ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 55.

⁵⁵ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 52.

ontvangst te nemen, tenzij dit zo bedongen is⁵⁶. Voor onroerende goederen voorziet de wet in bijzondere bepalingen (art. 1617-1622 B.W.)⁵⁷.

Afdeling 3. De aanvaarding van de levering

§ 1. Onderzoeksplicht van de koper

30. Gelet op art. 1642 B.W. moet de verkoper niet instaan voor de gebreken die zichtbaar zijn en die de koper zelf heeft kunnen waarnemen na een aandachtig maar normaal onderzoek. Een aandachtig maar normaal onderzoek is een onderzoek waartoe een ernstig persoon overgaat op de goederen die hij verhandelt. Dit onderzoek varieert naargelang de aard van het geleverde goed, de graad van professionaliteit van de verkoper, de gebruiken en de contractuele clausules⁵⁸. Het is niet vereist om tot een deskundigenonderzoek of tot een chemische analyse over te gaan⁵⁹. Maar aan een onervaren koper die een tweedehandse machine koopt en zich hierbij niet laat assisteren door een bekwaam persoon of een expert, kan verweten worden dat hij geen aandachtig maar normaal onderzoek heeft gedaan⁶⁰.

§ 2. De aanvaarding

31. Als de koper de zaak die hij gekocht heeft in bezit neemt zonder protest brengt dit de aanvaarding van die zaak met zich mee⁶¹. De aanvaarding is de erkenning door de koper dat de verkoper voldaan heeft aan zijn leveringsplicht en dat de verkoop zijn volle effect mag krijgen⁶². De aanvaarding stelt met andere woorden een einde aan de leveringsplicht van de verkoper. De aanvaarding veronderstelt dat de koper de zaak aandachtig heeft kunnen onderzoeken op haar conformiteit en op haar zichtbare gebreken⁶³. Ze dekt de aansprakelijkheid van de verkoper voor

⁵⁶ C.ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 48.

⁵⁷ C.ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 48.

⁵⁸ J. F. GERMAIN, "Les obligation de l'acheteur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.) *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 279.

⁵⁹ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 257.

⁶⁰ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 257.

⁶¹ J. F. GERMAIN, "Les obligation de l'acheteur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.) *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 279.

⁶² H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 147.

⁶³ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 79.

zichtbare gebreken, maar niet voor de verborgen gebreken die de koper niet kende⁶⁴. Hieruit volgt dat het onderscheid tussen de leveringsplicht en de vrijwaringsplicht voor verborgen gebreken op louter temporele gronden is te maken, namelijk het moment van de aanvaarding⁶⁵.

32. De wetgever heeft geen specifieke termijn bepaald waarbinnen de aanvaarding of de niet-aanvaarding van de zaak moet gebeuren⁶⁶. De aanvaarding is een wilsuiking die zowel uitdrukkelijk als stilzwijgend kan gebeuren⁶⁷. De koper die de zaak niet uitdrukkelijk aanvaardt, maar ook niet afwijst ten tijde van de levering of onmiddellijk erna, wordt vermoed de zaak stilzwijgend te aanvaarden⁶⁸. De stilzwijgende aanvaarding zal wel stevast moeten worden gezien in het licht van andere concrete omstandigheden⁶⁹. De koper bevindt zich immers soms in de onmogelijkheid om onmiddellijk na de levering over te gaan tot een aandachtig maar normaal onderzoek bijvoorbeeld omdat de levering op een andere plaats plaatsvindt of omdat de aard van de geleverde zaak het niet toelaat⁷⁰.

§ 3. Afwijzing en voorbehoud

33. Indien de koper zichtbare gebreken heeft ontdekt, moet hij dadelijk zijn bezwaren aan de verkoper meedelen. Het is noodzakelijk om zo snel mogelijk te protesteren omdat anders geacht kan worden dat hij stilzwijgend heeft aanvaard (*supra*)⁷¹. De koper moet eventueel maatregelen nemen tot bewaring van de zaak met het oog op de bewijslevering van de niet-conformiteit of het zichtbaar

⁶⁴ Cass., 30 juni 1955, *Arr. Cass.*, 1955, 892.

⁶⁵ B. DEMARSIN, *Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse voorde ringen op een rij in Themis 2008-2009*, Brugge, Die Keure, 2008, 35-60.

⁶⁶ S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1492-1518.

⁶⁷ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente in Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 287.

⁶⁸ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 1.

⁶⁹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 83.

⁷⁰ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 150; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 188.

⁷¹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 52, 82.

gebrek ten tijde van de levering (art. 1315, lid 1 B.W.)⁷². Het is aan de verkoper om te bewijzen de verkochte zaak niet behept is met zichtbare gebreken (art. 1315 lid2 B.W.)⁷³.

Afdeling 4. Vordering bij zichtbare gebreken

34. Indien de zaak door zichtbare gebreken is aangetast, zal de koper een vordering instellen tegen de verkoper. De zaak die met zichtbare gebreken is behept, moet beschouwd worden als een niet-conforme levering. Hieruit volgt dat de vordering wegens zichtbare gebreken zal moeten ingesteld worden overeenkomstig art. 1184 B.W., waar art. 1610 en 1611 B.W. een toepassing van zijn⁷⁴.

§ 1. Keuzerecht van de koper

35. Wanneer de verkoper op schuldige wijze in gebreke blijft de levering te doen binnen de tussen partijen bedongen tijd heeft de koper op grond van art. 1610 B.W. een keuzerecht: ofwel vordert hij de ontbinding van de koop, ofwel vordert hij de inbezitstelling van de zaak. Indien de koper voor een welbepaalde sanctie kiest, dan kan hij later nog op zijn keuze terugkomen⁷⁵. Indien de koper de ontbinding vordert en de verkoper de uitvoering in natura aanbiedt, dan kan de rechter de keuze van de koper wijzigen indien hij van oordeel is dat de tekortkoming niet voldoende ernstig is⁷⁶. De koper mag van zijn keuzerecht immers geen misbruik maken en moet het te goeder trouw uitvoeren. Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 16 januari 1986⁷⁷ beslist dat de uitoefening van het keuzerecht in art. 1184 B.W. aanleiding kan geven tot rechtsmisbruik⁷⁸.

⁷² A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 56.

⁷³ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 191.

⁷⁴ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 56; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 160.

⁷⁵ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52.

⁷⁶ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52.

⁷⁷ Cass. 16 januari 1986, *RW* 1987-88, 1470-1473, noot A. VAN OEVELEN.

⁷⁸ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 53.

36. Sinds het Cassatiearrest van 10 september 1971⁷⁹ is er volgens het Hof van Cassatie sprake van rechtsmisbruik indien het recht wordt uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en bezorgd persoon⁸⁰. Dit is het algemeen criterium om uit te maken of er sprake is van rechtsmisbruik. Naast dit criterium bestaan nog andere (bijzondere) criteria. Één hiervan is het proportionaliteitscriterium. Dit criterium houdt in dat er sprake is van rechtsmisbruik indien het gediende belang duidelijk buiten verhouding staat tot het geschade belang⁸¹. In een arrest van 19 september 1983⁸² bepaalt het Hof van Cassatie dat indien een partij de keuze heeft tussen verscheidenen wijzen van uitoefening van haar recht, zij haar recht niet mag uitoefenen op een wijze waarbij het voordeel dat de keuze voor die partij meebrengt in wanverhouding staat met het nadeel dat de keuze aan de wederpartij berokkent. Het Cassatiearrest van 8 december 1960⁸³ ten slotte bepaalt dat niet elke tekortkoming de ontbinding wettigt, maar enkel de tekortkoming die voldoende ernstig is⁸⁴.

§ 2. Voorafgaande ingebrekestelling

37. Vooraleer de koper de ontbinding of de uitvoering van de overeenkomst vordert, zal hij de verkoper in gebreke moeten stellen. Dit geeft aan de verkoper een laatste kans om alsnog de verbintenis uit te voeren⁸⁵. Deze ingebrekestelling is niet vereist indien de partijen uitdrukkelijk bedongen hebben dat er geen ingebrekestelling is vereist. Ze is ook niet vereist indien een essentiële termijn bedongen werd waarbinnen de levering moest gebeuren, en deze termijn voorbij is⁸⁶.

⁷⁹ Cass. 10 september 1971, A.C.1972, 31-43.

⁸⁰ A. DE BOECK, *Rechtsmisbruik in AdvocatenPraktijk*, Kluwer, Mechelen, 2011, 3.

⁸¹ A. DE BOECK, *Rechtsmisbruik in AdvocatenPraktijk*, Kluwer, Mechelen, 2011, 17.

⁸² Cass. 19 september 1983, *Pas.* 1984, 55-57; Cass. 19 september 1983, *TBH* 1984, 244-263, noot W. RAUWS.

⁸³ Cass. 8 december 1960, A.C. 1961, 337-343.

⁸⁴ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 54.

⁸⁵ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52-60.

⁸⁶ B. TILLEMANS, "Verkoop: Gevolgen van de koop" in *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 68; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 129.

§ 3. Gedwongen uitvoering

38. Indien de koper kiest voor de gedwongen uitvoering, zal hij de gedwongen uitvoering in natura moeten vorderen. Enkel indien deze vordering niet meer mogelijk is, kan de koper de gedwongen uitvoering bij equivalent vorderen⁸⁷.

§ 4. De gerechtelijke ontbinding

39. Indien de koper voor de ontbinding van de overeenkomst kiest, zal hij dit in rechte moeten vorderen. Dit geldt niet indien er een uitdrukkelijk ontbindend beding in het contract is bepaald⁸⁸. De rechter zal oordelen of de tekortkoming van de verkoper voldoende ernstig is om de ontbinding uit te spreken⁸⁹. Indien de ontbinding volgens de rechter gerechtigd is, kan hij in bepaalde omstandigheden nog uitstel verlenen aan de verweerder (art. 1184, lid 3 B.W.). De rechter geeft op die manier een laatste kans aan de verkoper om alsnog de overeenkomst uit te voeren⁹⁰.

§ 5. Bijkomende schadevergoeding

40. Artikel 1611 B.W. bepaalt dat de verkoper in elk geval tot schadevergoeding veroordeeld moet worden indien de koper schade lijdt doordat de levering niet op het bedongen tijdstip heeft plaatsgevonden.

§ 6. Exceptie van niet-uitvoering

41. Naast de sancties in art. 1610 en 1611 B.W. heeft de koper ook de mogelijkheid om zich te beroepen op de exceptie van niet-uitvoering (*exceptio non adimpleti contractus*). Dit is een algemeen rechtsbeginsel. Zolang de verkoper zijn conforme leveringsplicht niet nakomt, kan de koper weigeren om de niet-conforme levering te aanvaarden of om de prijs te betalen⁹¹. De exceptie

⁸⁷ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52-60.

⁸⁸ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente in Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 218.

⁸⁹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52-60.

⁹⁰ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 52-60; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 128.

⁹¹ A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip conformiteit", in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 32.

van niet-uitvoering is enkel mogelijk bij wederkerige overeenkomsten. Er is geen rechterlijke tussenkomst vereist. Deze sanctie is in principe op elke koopovereenkomst van toepassing⁹². De koper die zich beroept op de vrijwaringsplicht van de verkoper voor verborgen gebreken kan geen beroep doen op de exceptio non adimpleti contractus. Hij beschikt immers slechts over twee vorderingen(*infra*)⁹³.

§ 7. Verjaring van de vordering

42. De vordering wegens niet-conforme levering verjaart na 10 jaar (art. 2262*bis*, §1, lid1 B.W.)⁹⁴. De verjaring begint te lopen vanaf de gebrekkige levering die de aanleiding gaf tot het instellen van de vordering⁹⁵.

§ 8. Strafrechtelijke sanctie

43. De verkoper die de koper bedriegt omtrent de identiteit, aard of oorsprong van de verkochte zaak kan overeenkomstig art. 498 Strafwetboek (hierna 'S.w.') gestraft worden.

Hoofdstuk 6. Verborgen gebreken

44. De verkoper is gehouden tot vrijwaring voor de verborgen gebreken van de verkochte zaak die deze ongeschikt maken tot het gebruik waartoe men ze bestemt of die dit gebruik zodanig verminderen dat de koper, indien hij de gebreken gekend had, de zaak niet of slechts voor een mindere prijs zou hebben gekocht (art. 1641 B.W.). In tegenstelling tot de leveringsplicht van art. 1604, lid 2 B.W., is de vrijwaringsplicht voor verborgen gebreken niet van dwingend recht, maar kunnen de partijen er van afwijken⁹⁶. De koper zal moeten bewijzen dat aan onderstaande

⁹² A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 71.

⁹³ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 17.

⁹⁴ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 60; A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 62.

⁹⁵ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 60

⁹⁶ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente in Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 194.

toepassingsvoorwaarden voldaan is indien hij de vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken wil uitoefenen⁹⁷.

Afdeling 1. Toepassingsvoorwaarden

§ 1. Verborgen gebrek

45. Verborgen gebreken zijn alle gebreken die niet zichtbaar zijn en die de koper niet zelf heeft kunnen waarnemen na een aandachtig maar normaal onderzoek (a contrario art. 1642 B.W.). De feitenrechter oordeelt op onaantastbare wijze of een gebrek al dan niet verborgen is⁹⁸. Zo oordeelde de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt dat een gebrek dat de koper ontdekt na het sluiten van de koopovereenkomst maar voor de aanvaarding van de levering, geen verborgen gebrek is⁹⁹.

46. Indien de koper op het moment van de koop kennis heeft van het verborgen gebrek of indien de verkoper de aandacht van de koper op het verborgen gebrek vestigde, worden de verborgen gebreken met zichtbare gebreken gelijkgesteld¹⁰⁰. Zichtbare gebreken kunnen toch als verborgen gebreken worden beschouwd indien ze in de concrete omstandigheden niet te ontdekken waren bij de levering¹⁰¹. Bijvoorbeeld indien ze in grote hoeveelheid werden geleverd of indien de verkoper ze heeft gecamoufleerd. Een gebrek dat pas na gebruik van de zaak zichtbaar wordt, is een verborgen gebrek¹⁰².

§ 2. Anterioriteit

47. Het gebrek moet bestaan op het ogenblik van de eigendomsoverdracht, wanneer het risico van de verkoper op de koper overgaat¹⁰³. Het volstaat dat het gebrek in de kiem aanwezig was bij de

⁹⁷ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial* tome 7 Livre 1, Bruxelles, Larcier, 1985, 251.

⁹⁸ Cass. 24 november 1989, A.C. 1989-90, 424.

⁹⁹ M. DAMBRE, "Actuele ontwikkelingen inzake koop-verkoop van onroerende goederen (overzicht van de belangrijkste recente rechtspraak (2000-2005))" in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 7, Brugge, die Keure, 2005, 36; Rb. Hasselt 29 april 2002, RW 2004-05, 512.

¹⁰⁰ C.ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 68.

¹⁰¹ S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1526-1576.

¹⁰² A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 46; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 158; Cass. 6 december 2001, RW 2003-2004, 262.

¹⁰³ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 26.

eigendomsoverdracht en dat het zich daarna verder ontwikkelt¹⁰⁴. Deze voorwaarde is niet van toepassing indien men er contractueel van afwijkt of indien het gaat om een verkoop van toekomstige goederen¹⁰⁵.

§ 3. Voldoende ernstig

48. Art. 1641 B.W. bepaalt dat de verkoper gehouden is tot vrijwaring voor verborgen gebreken van de verkochte zaak die deze ongeschikt maken tot het gebruik waartoe men ze bestemt of die dit gebruik zodanig verminderen dat de koper, indien hij de gebreken gekend had, de zaak niet of slechts voor een mindere prijs zou hebben gekocht. Zo oordeelde de rechtbank van koophandel te Brussel dat de opgave van een onjuiste kilometerstand bij de verkoop van een tweedehandsauto niet kan worden beschouwd als een verborgen gebrek in de zin van art. 1641 B.W. dat de verkochte zaak ongeschikt maakt voor een normaal gebruik of voor het gebruik waartoe de koper, naar de verkoper wist, deze zaak bestemde. Door de eiser werd niet aangevoerd dat een onjuiste opgave van het kilometeraantal op zichzelf een invloed had op de functie of het gebruik waartoe de litigieuze wagen werd aangekocht¹⁰⁶. Ook erfdienstbaarheden kunnen een verborgen gebrek uitmaken. Het hof van beroep van Bergen oordeelde dat een ondergrondse rivier, die pas zichtbaar werd na de verkoop van het stuk grond, een verborgen gebrek uitmaakte. In casu wou de koper een garage voor vrachtwagens bouwen op het stuk grond. De rivier maakte de grond ongeschikt voor het gebruik waartoe de koper hem had bestemd¹⁰⁷.

49. De zaak moet min of meer lange tijd ongeschikt zijn voor het gebruik waartoe ze is bestemd, gebreken die gemakkelijk te herstellen zijn geven namelijk geen aanleiding tot vrijwaring¹⁰⁸.

Afdeling 2. Afwijkingen

§ 1. Wettelijke uitzondering: verkopen op rechterlijk gezag

50. De vordering voor verborgen gebreken kan niet worden ingesteld voor verkopen die op rechterlijk gezag geschieden (art. 1649 B.W.). De gedachte die hierachter zit is dat de partijen de

¹⁰⁴ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 208.

¹⁰⁵ C. ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 69.

¹⁰⁶ Kh. Brussel 25 mei 2009, RW 2009-2010, 1484-1486.

¹⁰⁷ B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 283; Bergen 9 september 2003, RGDC 2005, 76.

¹⁰⁸ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 24; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 16.

verkoop immers zelf niet beheersen¹⁰⁹. Onder verkopen op rechterlijk gezag wordt verstaan de verkopen die krachtens de wet enkel plaats kunnen vinden door de rechterlijke macht. Het gaat dus om verkopen van goederen van minderjarigen, verkopen van onroerende goederen door de bevoorrechte erfgenaam en verkopen van beslagen goederen¹¹⁰.

§ 2. Contractuele bepalingen

51. De wettelijke vrijwaringsplicht mag contractueel uitgebreid en beperkt worden. De vrijwaringsplicht kan bijvoorbeeld uitgebreid worden tot zichtbare gebreken¹¹¹. In de praktijk komt de uitbreiding van de vrijwaringsplicht echter maar nauwelijks voor in tegenstelling tot de beperking van de vrijwaringsplicht¹¹². Er zijn verschillende mogelijkheden om de wettelijke vrijwaringsplicht te beperken, bijvoorbeeld door de vrijwaring te beperken tot bepaalde gebreken, door een beding van niet vrijwaring, door vrijwaring door vervanging van de gebrekkige delen, etc. De contractuele beperking van de vrijwaringsplicht is aan onderstaande voorwaarden onderworpen¹¹³.

a. Buiten toepassingsgebied WMPC

52. (*infra* Titel 3: WMPC)

b. Buiten toepassingsgebied Wet Productaansprakelijkheid

53. (*infra* Titel 4: Wet Productaansprakelijkheid)

c. De verkoper moet te goeder trouw zijn

54. Art. 1643 B.W. bepaalt dat de verkoper instaat voor verborgen gebreken, zelfs wanneer hij die niet gekend heeft, tenzij hij in dat geval bedongen heeft dat hij tot geen vrijwaring zal zijn gehouden¹¹⁴. Hieruit volgt dat de verkoper te goeder trouw moet zijn¹¹⁵. Hij moet het gebrek dus bekendmaken indien hij het beding van niet-vrijwaring uitwerking wil geven¹¹⁶.

¹⁰⁹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 86.

¹¹⁰ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 161-162.

¹¹¹ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente in Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 194.

¹¹² B. TILLEMANS, "Verkoop: Gevolgen van de koop" in *Beginnelen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 96.

¹¹³ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 314 p.

¹¹⁴ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 164.

55. Een fabrikant en een professionele of een gespecialiseerde verkoper worden vermoed het gebrek te kennen. Ze zullen eerst het vermoeden van kennis moeten weerleggen, vooraleer het beding van niet-vrijwaring gelding zal hebben¹¹⁷. Indien de verkoper geen professioneel is, zal de koper moeten bewijzen dat de verkoper kennis had van het gebrek¹¹⁸. In een zaak waar de compromis van de verkoop van een onroerend goed reeds getekend was door de partijen, maar de authentieke akte nog niet, besliste het hof van beroep te Bergen dat de verkopers zich op het exonerationebeding konden beroepen. In casu hadden de kopers de toelating gekregen van de verkopers om na het tekenen van de compromis reeds te beginnen met opruimingswerken. Door deze opruimingswerken kwamen vochtvlekken tevoorschijn. Het hof oordeelde dat de kopers de kwade trouw van de verkopers niet bewezen hadden. Hierdoor konden de verkopers zich beroepen op het exonerationebeding in de compromis¹¹⁹.

d. De koper die kennis heeft van het gebrek kan geen vrijwaring inroepen

56. Kennis van de koper wordt gelijkgesteld met een stilzwijgend beding van niet-vrijwaring¹²⁰. Indien de verkoper de koper op de hoogte brengt van een gebrek, dan is hij geen vrijwaring meer verschuldigd¹²¹. De kennis moet niet expliciet zijn omdat dit bepaalde handel onmogelijk zou maken. In geval van tweedehandsgoederen, solden en verkoop tegen spotprijzen volstaat het dat de verkoper waarschuwt dat er een gebrek kan bestaan¹²². Dit wil niet zeggen dat het loutere feit dat iets tweedehands is de verkoper bevrijdt van zijn vrijwaringsplicht voor verborgen gebreken. De omvang van deze plicht wordt bepaald naar gelang de prijs en het gebruik die de koper mocht verwachten¹²³.

¹¹⁵ M. DAMBRE, "De verkoop uit de hand van onroerende goederen (overzicht van rechtspraak 2005-2010)" in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 18, Brugge, die Keure, 2011, 38

¹¹⁶ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 220.

¹¹⁷ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 61.

¹¹⁸ B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 303.

¹¹⁹ B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 281; Bergen 1 december 2003, *RGDC* 2006, 177.

¹²⁰ C. ENGELS en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 71.

¹²¹ S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1526-1576.

¹²² S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1526-1576.

¹²³ S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1492-1518.

e. De exoneration moet ondubbelzinnig zijn

57. Een exonerationclausule moet duidelijk zijn¹²⁴. Indien het exonerationbeding onduidelijk is moet het beding verklaard worden aan de hand van intrinsieke of extrinsieke elementen van de akte. Indien dit niet mogelijk is, moet de overeenkomst worden uitgelegd tegen de verkoper¹²⁵. De verklaring dat de koper het goed neemt in de staat waarin het zich bevindt, is geen geldig exonerationbeding¹²⁶.

Afdeling 3. Vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken

§ 1. Bewijs van het verborgen gebrek

58. Degene die de vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken instelt, moet bewijzen dat aan de hierboven besproken toepassingsvoorwaarden voldaan is (art. 1315 B.W.)¹²⁷. Het bewijs van anterioriteit van het gebrek is niet altijd eenvoudig, daarom aanvaarden de rechtbanken soms de vermoede anterioriteit van het gebrek wanneer vaststaat dat het product op een normale wijze gebruikt werd door de koper¹²⁸.

§ 2. Korte termijn

a. Principe

59. De rechtsvordering op grond van koopvernietigende gebreken moet door de koper worden ingesteld binnen een korte tijd al naar de aard van de koopvernietigende gebreken en de gebruiken van de plaats waar de koop gesloten is (art. 1648 B.W.). Bij gebrek aan gebruiken, wordt de korte termijn door de feitenrechter beoordeeld rekening houdende met alle omstandigheden van de zaak

¹²⁴ B. VAN BAEVEGHEM, "Actualiteiten inzake koop-verkoop van onroerende goederen en verkoopsmandaat: overzicht van rechtspraak (2002-2007)" in X, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 11, Brugge, die Keure, 2007, 96.

¹²⁵ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 68.

¹²⁶ B. VAN BAEVEGHEM, "Actualiteiten inzake koop-verkoop van onroerende goederen en verkoopsmandaat: overzicht van rechtspraak (2002-2007)" in X, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 11, Brugge, die Keure, 2007, 96.

¹²⁷ C. ALTER en R. THÜNGEN, "Les obligations du vendeur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 218.

¹²⁸ S. STIJNS en B. TILLEMANS, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1492-1518.

in het bijzonder: de aard van het verkochte, de aard van het gebrek, de hoedanigheid van partijen en de door hem verrichte gerechtelijke en buitengerechtelijke handelingen¹²⁹.

60. De wetgever heeft een korte termijn opgelegd voor het aanhangig maken van de vordering omdat hij meende dat het na een zekere tijd moeilijk wordt om vast te stellen of het gebrek dat de koper inroept, van voor of na de eigendomsoverdracht dateert¹³⁰.

b. Vervaltermijn

61. De meerderheid van de rechtler meent dat de korte termijn een vervaltermijn is¹³¹. VAN OEVELEN definieert een vervaltermijn als een door de wet, de rechter of de overeenkomst van partijen voorgeschreven termijn, die meestal vrij kort is, waarbinnen een aanspraak of een recht moet worden uitgeoefend of een rechtsvordering moet worden ingesteld, op straffe van verval¹³². Na de vervaltermijn gaat zowel de rechtsvordering, als de aanspraak zelf verloren¹³³. In principe is de vervaltermijn niet vatbaar voor stuitig of verjaring¹³⁴. In de rechtspraak wordt aangenomen dat de vervaltermijn kan worden geschorst indien ernstige onderhandelingen met oog op een minnelijke regeling worden gevoerd¹³⁵.

62. Vervaltermijnen tonen gelijkenissen met verjaringstermijnen¹³⁶. VAN OEVELEN omschrijft de bevrijdende verjaring als een verweermiddel waardoor een vorderingsrecht of een zakelijk recht op andermans goed niet meer kan worden opgeëist wegens de niet-uitoefening van deze rechten gedurende de door de wet bepaalde termijn¹³⁷. De bevrijdende verjaring treft het bestaan van de

¹²⁹ Cass., 23 maart 1984, *R.W.*, 1984-85, 127.

¹³⁰ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 175.

¹³¹ M. DAMBRE, "De verkoop uit de hand van onroerende goederen (overzicht van rechtspraak 2005-2010)" in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 18, Brugge, die Keure, 2011, 50.

¹³² A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1826.

¹³³ A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1827.

¹³⁴ A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1832.

¹³⁵ A. VERBEKE, "De termijnen" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 98.

¹³⁶ A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1826.

¹³⁷ A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1759.

schuld niet, maar de rechtsvordering tot betaling van de schuld wel¹³⁸. De verjaring kan gestuit en geschorst worden.

63. De vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken vervalt na de wettelijke korte termijn of na de conventioneel tot stand gekomen termijn. Ook herstel van de zaak zonder goedkeuring van de verkoper, omvorming of verwerking van de gekochte zaak leiden tot verval van de vordering tot vrijwaring¹³⁹.

c. Aanvang en duur

64. De rechtsleer is het niet eens over het aanvangsmoment van de korte termijn¹⁴⁰. Meestal neemt men aan dat de korte termijn begint ofwel bij de levering van de zaak ofwel bij de ontdekking van het gebrek¹⁴¹. Het Hof van Cassatie heeft in een arrest van 20 februari 1976 beslist dat het de bodemrechter is die moet bepalen wanneer de korte termijn aanvang neemt¹⁴². In een vonnis van 27 oktober 1999 oordeelde de vrederechter van Asse dat de rechtsvordering op grond van koopvernietigende gebreken niet gelijk is aan een loutere vordering in kortgeding¹⁴³.

65. In een arrest van 29 januari 2004 heeft het Hof van Cassatie beslist dat de korte termijn waarbinnen de verkoper zijn vrijwaringsvordering op grond van koopvernietigende gebreken dient in te stellen tegen diegene van wie hij de zaak heeft gekocht, begint te lopen vanaf het tijdstip waarop hij zelf door zijn koper in rechte wordt aangesproken¹⁴⁴. Het Hof heeft deze beslissing bevestigd in een arrest van 25 juni 2010¹⁴⁵.

¹³⁸ A., VAN OEVELEN, "Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht", *T.P.R.* 1987, 1759.

¹³⁹ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 179; S. STIJNS en B. TILLEMANN, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1492-1518.

¹⁴⁰ H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 213.

¹⁴¹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 100.

¹⁴² C. ALTER en R. THÜNGEN, "Les obligations du vendeur" in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 225; Cass. 20 februari 1976, A.C. 1976, 728-729.

¹⁴³ Vred. Asse 27 oktober 1999, *RW* 2001-2002, 1366-1367.

¹⁴⁴ Cass. 29 januari 2004, *RABG* 2004, 402.

¹⁴⁵ B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 294.

d. Conventionele termijn

66. Het is mogelijk om de “korte termijn” uit art. 1648 B.W. nader te omschrijven. Zowel het vertrekpunt als de duur van de vrijwaringsplicht kan contractueel worden vastgesteld¹⁴⁶. Indien de contractuele termijn niet redelijk is, kan geoordeeld worden dat er sprake is van een verkapte exoneratie. Dit exoneratiebeding is dan bijgevolg enkel geldig indien de verkoper te goeder trouw is (*supra*)¹⁴⁷. Bovendien kan er geoordeeld worden dat er een schending is van art. 74, 14° en 15° WMPC (*infra*)¹⁴⁸.

§ 3. Vordering van de onderverkrijger

67. Indien de oorspronkelijke koper (hierna ‘b’) het gekochte goed doorverkoopt, dan is de nieuwe koper (hierna ‘c’) de onderverkrijger. De onderverkrijger kan zijn vordering zowel tegen zijn verkoper (b), als tegen de oorspronkelijke verkoper (hierna ‘a’) instellen. Volgens DIRIX maakt het recht op vrijwaring deel uit van het toebehoren van het verkochte goed¹⁴⁹. Het wordt overgedragen aan de onderverkrijger als accessorium bij de verkochte zaak (art. 1615 B.W.)¹⁵⁰. Ook het Hof van Cassatie volgt deze stelling in het arrest van 5 december 1980¹⁵¹. Het recht op vrijwaring is verbonden aan de hoedanigheid van eigenaar. Aangezien er een nauwe band is tussen het goed en de vrijwaringsvordering, spreekt men van een kwalitatief recht¹⁵².

68. De vordering van de onderverkrijger wordt vaak als rechtstreekse vordering gekwalificeerd. DIRIX toont aan dat dit onterecht is. Vooreerst veronderstelt een rechtstreekse vordering dat de onderverkrijger (c) steeds een vrijwaringsvordering op de oorspronkelijke koper (b) heeft. Echter is het mogelijk dat de onderverkrijger (c), geen vordering heeft op de oorspronkelijke koper (b), maar wel tegen de oorspronkelijke verkoper (a)¹⁵³. Daarnaast heeft de onderverkrijger (c) geen eigen recht tegen de oorspronkelijke verkoper (a). Excepties en verweermiddel uit de verhouding van de

¹⁴⁶ C. ENGELS en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 75; A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 101.

¹⁴⁷ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 178.

¹⁴⁸ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 49.

¹⁴⁹ E. DIRIX, *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, kluwer, 1984, 30.

¹⁵⁰ B. TILLEMANS, “Verkoop: Gevolgen van de koop” in *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 98.

¹⁵¹ Cass. 5 december 1980, *RW*, 1981-82, 886.

¹⁵² E. DIRIX, *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, kluwer, 1984, 28-29.

¹⁵³ E. DIRIX, *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, kluwer, 1984, 30-31.

oorspronkelijke verkoper (a) en de oorspronkelijke koper (b) kunnen de onderverkrijger (c) tegengeworpen worden¹⁵⁴.

§ 4. Rechtsmiddelen van de koper

a. Keuzerecht van de koper

69. In het geval van art. 1641 en 1643 heeft de koper de keus tussen de ontbinding of de prijsvermindering (art. 1644 B.W.). De koper blijft deze keuze behouden tot zolang de verkoper geen instemming heeft gegeven of de rechter geen uitspraak heeft gedaan¹⁵⁵. Naast deze twee mogelijkheden heeft de koper volgens de klassieke meerderheidsopvatting in de rechtsleer geen andere keuzemogelijkheid¹⁵⁶. Het is dus niet mogelijk om een uitvoering in natura te vorderen door herstel of vervanging, tenzij dit conventioneel bedongen is¹⁵⁷.

70. De keuze tussen de ontbinding of de prijsvermindering komt uitsluitend toe aan de koper¹⁵⁸. Algemeen aanvaardt men dat indien de koper gekozen heeft voor de ontbinding, de rechter de keuze van de koper, in tegenstelling tot bij de toepassing van art. 1184 B.W., niet kan wijzigen (zie randnummer 35). STIJNS, TILLEMEN EN CHRISTIAENS verklaren dat dit komt omdat het verborgen gebrek reeds voldoende ernstig moet zijn om tot vrijwaring aanleiding te geven¹⁵⁹. Het Cassatiearrest van 8 december 1960 bepaalt immers dat niet elke tekortkoming de ontbinding wettigt, maar enkel de tekortkoming die voldoende ernstig is¹⁶⁰. Indien de rechter zou oordelen dat het gebrek niet

¹⁵⁴ E. DIRIX, *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, kluwer, 1984, 112-113.

¹⁵⁵ P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente* in *Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 265.

¹⁵⁶ B. KOHL, *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 312; J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 174; S. STIJNS en B. TILLEMEN, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1492-1518.

¹⁵⁷ S. STIJNS en B. TILLEMEN, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1526-1576.

¹⁵⁸ S. STIJNS en B. TILLEMEN, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1546; S. STIJNS, *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 379.

¹⁵⁹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 76; S. STIJNS en B. TILLEMEN, "Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006", *TPR* 2008, 1546.

¹⁶⁰ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 57, 54.

voldoende ernstig is om de ontbinding te wettigen, dan zou het ook niet mogelijk zijn om een prijsvermindering toe te staan¹⁶¹. De koper mag geen misbruik maken van zijn keuzerecht.

b. Gerechtelijke ontbinding (actio redhibitoria)

71. Indien de koper kiest voor de teruggave van de zaak, moet de verkoper de volledige prijs terugbetalen. Om de actio redhibitoria uit te kunnen oefenen, moet de koper in staat zijn de zaak terug te geven¹⁶². Dit is bijvoorbeeld niet meer mogelijk als de zaak is tenietgegaan, vervreemd of bezwaard is met zakelijke rechten¹⁶³.

c. Prijsvermindering (actio aestimatoria/actio quanti minoris)

72. Indien de koper kiest om de zaak te behouden, zal de verkoper een gedeelte van de prijs terugbetalen. Dit gedeelte zal door deskundigen worden bepaald.

§ 5. Bijkomende schadevergoeding

a. Verkoper is te goeder trouw

73. Indien de verkoper de gebreken van de zaak niet gekend heeft, is hij slechts gehouden tot teruggave van de prijs en tot vergoeding aan de koper van de door de koop veroorzaakte kosten (art. 1646 B.W.). De door de koop veroorzaakte kosten zijn kosten die rechtstreeks aan de koop verbonden zijn zoals de kosten van de akte, de kosten van de overschrijving, de kosten van de levering, de noodzakelijke en nuttige onkosten gedaan door de koper etc.¹⁶⁴. De goede trouw van de verkoper wordt vermoed.

b. Verkoper is te kwader trouw

74. Indien de verkoper de gebreken van de zaak gekend heeft, is hij niet alleen gehouden tot teruggave van de prijs die hij ervoor ontvangen heeft, maar bovendien tot vergoeding van alle schade aan de koper (art. 1645 B.W.). De verkoper die een huis verkoopt waarvan hij weet dat het

¹⁶¹ A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 76.

¹⁶² A. CHRISTIAENS, "Verplichtingen van de verkoper", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 79.

¹⁶³ C. ENGELS en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 72.

¹⁶⁴ J. LIMPENS, *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 166.

door houtworm is aangetast, is te kwader trouw. Het hof van beroep te Brussel oordeelde dat de verkoper niet enkel de kosten van de behandeling tegen houtworm moest betalen, maar ook het volledige herstel van de schade die door de kopers is geleden¹⁶⁵.

75. Omdat het begrip “door de koop veroorzaakte kosten” van art. 1646 B.W. zo ruim wordt ingevuld door de rechtsleer, is er slechts weinig verschil met de vergoeding die de verkoper te kwader trouw moet betalen¹⁶⁶. Het verschil tussen beide vergoedingen bestaat erin dat de verkoper te kwader trouw ook het verlies dat de koper heeft geleden en de winst die hij heeft moeten derven, moet vergoeden¹⁶⁷.

76. Aangezien de goede trouw van de verkoper wordt vermoed, zal de koper de kwade trouw moeten bewijzen¹⁶⁸. Een fabrikant en een professionele of gespecialiseerde verkoper worden vermoed te kwader trouw te zijn. Ze worden immers verondersteld de zaak die ze verkopen te kennen¹⁶⁹. Volgens het Hof van Cassatie is dit vermoeden weerlegbaar door de verkoper¹⁷⁰. De verkoper bewijst zijn onoverwinnelijke onwetendheid door aan te tonen dat er ten allen tijde werd op toegezien dat de zaak vervaardigd werd met inachtneming van alle normen die een fabrikant behoort na te leven om het ontstaan van gebreken te voorkomen¹⁷¹.

§ 6. Teniet gaan van het goed wegens het gebrek

77. Indien de zaak welke gebreken had, is teniet gegaan ten gevolge van haar slechte hoedanigheid, dan is het verlies voor rekening van de verkoper die jegens de koper gehouden is tot teruggave van de prijs en tot de overige schadevergoedingen in de twee vorige artikelen bepaald (art. 1647, lid 1 B.W.). Het verlies dat door toeval veroorzaakt is, is echter voor rekening van de koper (art. 1647, lid 2

¹⁶⁵ M. DAMBRE, “Actuele ontwikkelingen inzake koop-verkoop van onroerende goederen (overzicht van de belangrijkste recente rechtspraak (2000-2005))” in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 7, Brugge, die Keure, 2005, 37; Brussel 2 april 2004, *Res Jur. Imm.* 2004, 18.

¹⁶⁶ C. ALTER en R. THÜNGEN, “Les obligations du vendeur” in H. SUIJKERBUIJK (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 220.

¹⁶⁷ A. CHRISTIAENS, “Verplichtingen van de verkoper”, in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 47, 85.

¹⁶⁸ M. DAMBRE, “De verkoop uit de hand van onroerende goederen (overzicht van rechtspraak 2005-2010)” in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 18, Brugge, die Keure, 2011, 44.

¹⁶⁹ B. TILLEMANS, “Verkoop: Gevolgen van de koop” in *Beginnelsen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 95.

¹⁷⁰ A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 48; P. HARMEL, *Theorie générale de la Vente in Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, 262; Cass. 7 december 1990, A.C. 1990-91, 391.

¹⁷¹ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, “De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen”, *CABG* 2005/3, 17.

B.W.), tenzij de zaak vergaat na het instellen van de vordering tot vrijwaring voor verborgen gebreken. In dit laatste geval is de koper beschermd¹⁷².

§ 7. Strafrechtelijke sanctie

78. De verkoper die de koper bedriegt omtrent de identiteit, aard of oorsprong van de verkochte zaak kan overeenkomstig art. 498 Strafwetboek (hierna 'S.w.') gestraft worden.

Hoofdstuk 7. Schematisch overzicht

	Gemeen recht	
Toepassingsgebied	- Professionele of niet-professionele koper - Professionele of niet-professionele verkoper - Roerende of onroerende goederen	
Verplichtingen van de verkoper	Duaal regime - Voor aanvaarding: leveren in overeenstemming met de overeenkomst - o Conformiteit - o Zichtbare gebreken - o Kwantiteit - Na aanvaarding: vrijwaring voor verborgen gebreken - o Verborgen gebrek - o voldoende ernstig - o anterioriteit	
	Zichtbare gebreken	Verborgen gebreken
Dwingend karakter?	Dwingend	Suppletief (onder voorwaarden)
Waarborgtermijn (aansprakelijkheidstermijn)	Niet van toepassing (hierna 'n.v.t.')	n.v.t.
Onderzoeksplicht	Aandachtig maar normaal onderzoek	n.v.t.
Meldingstermijn = kennisgevingsplicht	Zo snel mogelijk na de levering (<-> impliciete aanvaarding)	Geen termijn bepaald
Bewijs	Koper:	Koper:

¹⁷² A. VERBEKE, P. BRULEZ, N. CARETTE en N. HOEKX, *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 50; Cass., 29 oktober 1863, *Pas.*, 1864, I, 134.

	- gebrek - aanwezig ten tijde van de levering	- er is aan de voorwaarden voldaan (verborgen gebrek, ernstig, ten tijde van risico-overgang) - Soms wordt anterioriteit vermoed - Volledige schadevergoeding: kwade trouw van verkoper bewijzen.
Verjaring van de vordering	Gemeenrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar na de levering	n.v.t.
Verval van recht	n.v.t.	- na de korte tijd vanaf de levering of de ontdekking van het gebrek - na conventionele termijn - niet toegestaan herstel door de koper
Remedie	Keuzerecht van de koper: - gerechtelijke ontbinding - dwanguitvoering - o natura - o equivalent	Keuzerecht van de koper: - gerechtelijke ontbinding - prijsvermindering
Schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding - Verkoper te goeder trouw: prijs en veroorzaakte kosten - Verkoper te kwader trouw: prijs en alle schade

Titel 2. Wet Consumentenkoop

Hoofdstuk 1. Richtlijn Consumentenkoop

79. De Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen (hierna ‘Richtlijn Consumentenkoop’) heeft als doel in het kader van de interne markt een eenvormig minimumniveau van consumentenbescherming te verzekeren (art. 1 Richtlijn Consumentenkoop). Het bereiken van een eenvormig minimumniveau van consumentenbescherming houdt in dat het nationale recht enkel moet worden aangepast indien de minimale bescherming die de Richtlijn beoogt, nog niet is bereikt in het nationale recht¹⁷³. De Richtlijn Consumentenkoop is geïnspireerd door het Weens Koopverdrag¹⁷⁴. De conformiteitsverplichting en de rechtsmiddelen van de consument bij niet-conforme levering in de Richtlijn Consumentenkoop stemmen grotendeels overeen met het Weens Koopverdrag¹⁷⁵.

80. Artikel 11 van de Richtlijn Consumentenkoop bepaalt dat de Richtlijn uiterlijk op 1 januari 2002 moet worden omgezet door de lidstaten. Op 1 januari 2005 echter, trad de Wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen (hierna ‘Wet Consumentenkoop’) in werking. De Wet Consumentenkoop is ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek onder *Afdeling IV Bepalingen met betrekking tot verkoper aan consumenten* (art. 1649bis-octies B.W.). Gelet op art. 1649octies B.W. is de Wet Consumentenkoop van dwingend recht.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

81. De Wet Consumentenkoop is van toepassing op verkopen van consumptiegoederen door een professionele verkoper aan een consument (art. 1649bis, §1 B.W.). Ze heeft als doel de consument te beschermen ten aanzien van goederen die hij heeft aangekocht die een gebrek aan overeenstemming hebben. De wet is fragmentarisch van aard¹⁷⁶. Ze behandelt slechts bepaalde

¹⁷³ S. STIJNS, “De consumentenkoop: actuele knelpunten” in B. TILLEMEN en A. VERBEKE (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 22.

¹⁷⁴ C. BIQUET-MATHIEU, “La garantie des biens de consommation: Présentation générale” in C. BIQUET-MATHIEU en P. WÉRY (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, la Charte, 2005, 56.

¹⁷⁵ J. STUYCK, “Historiek en toepassingsgebied van de Richtlijn Consumentenkoop en van de omzettingwet”, in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 4.

¹⁷⁶ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 516.

aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen¹⁷⁷. Het gemeen kooprecht blijft van toepassing voor de materies die niet geregeld worden door de Wet Consumentenkoop¹⁷⁸.

Afdeling 1. Ratione personae

§ 1. De consument

82. De consument is iedere natuurlijk persoon die handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn beroepsactiviteiten of zijn commerciële activiteit (art. 1649*bis*, §2, 1° B.W.). Het hof van beroep te Antwerpen heeft op 30 juni 2009 beslist dat hoofdzakelijk privégebruik volstaat in het geval van gemengd gebruik¹⁷⁹. De zaak betrof een koopovereenkomst van een occasiebestelwagen. De handrem van de wagen was gebrekkig. De koper stelde dat hij recht had op een garantie conform de Wet Consumentenkoop. De koper was echter een rechtspersoon en de bestelwagen werd gebruikt voor beroepsdoeleinden. Hoewel het hof van beroep louter door het feit dat de koper een rechtspersoon was de toepassing van de Wet Consumentenkoop kon uitsluiten, deed het ook uitspraak over de vereiste van privégebruik. Een overwegend privegebruik zou volgens het hof volstaan. In casu werd de wagen hoofdzakelijk gebruikt voor beroepsdoeleinden waardoor de Wet Consumentenkoop niet van toepassing kon zijn.

§ 2. De verkoper

83. De verkoper is iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die consumptiegoederen verkoopt in het kader van zijn beroepsactiviteit of zijn commerciële activiteit (art. 1649*bis*, §2, 2° B.W.). Een beroepsactiviteit impliceert regelmaat. Hieruit volgt dat occasionele verkopers niet onder het toepassingsgebied van de wet vallen.

¹⁷⁷ S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 55.

¹⁷⁸ S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 67.

¹⁷⁹ Antwerpen 30 juni 2009, *NjW* 2010,504.

Afdeling 2. Ratione materiae

§ 1. Verkoopovereenkomst

84. Het begrip verkoopovereenkomst wordt niet gedefinieerd in de wet. De inlassing van de Wet Consumentenkoop in het hoofdstuk over koop in het Burgerlijk Wetboek maakt duidelijk dat de consument en de verkoper partij zijn bij een koopcontract¹⁸⁰. Art. 1582 B.W. bepaalt dat de verkoop een overeenkomst is waarbij de ene partij zich verbindt om een zaak te leveren en de andere om daarvoor een prijs te betalen¹⁸¹.

85. Enkele aannemingsovereenkomsten worden gelijkgesteld met een consumentenkoop. De aanneming is een overeenkomst waarbij de aannemer zich tegenover de opdrachtgever verbindt om tegen een prijs een werk uit te voeren of een dienst te presteren in volle onafhankelijkheid¹⁸². De overeenkomst tot levering van te vervaardigen of voort te brengen consumptiegoederen (art. 1649bis, §3 B.W.) en de overeenkomst waarin de levering van een goed gepaard gaat met de levering van een dienst, bijvoorbeeld de installatie (art. 1649ter, §4 B.W.) worden gelijkgesteld met een consumentenkoop¹⁸³. Deze overeenkomsten worden gemengde overeenkomsten genoemd. In tegenstelling tot art. 3, 1 CISG, geldt de gelijkstelling van de overeenkomst tot levering van te vervaardigen of voort te brengen consumptiegoederen met de consumentenkoop, ongeacht de hoeveelheid grondstoffen die de consument levert (zie randnummers 239 en 241)¹⁸⁴.

§ 2. Consumptiegoederen

86. Consumptiegoederen zijn alle roerende lichamelijke zaken (art. 1649bis, §2, 3° B.W.). De vraag of een lichamelijke zaak roerend is of onroerend moet beantwoord worden op het ogenblik van de levering¹⁸⁵. Ook dieren vallen onder het toepassingsgebied van deze wet.

¹⁸⁰ J. STUYCK, "Historiek en toepassingsgebied van de Richtlijn Consumentenkoop en van de omzettingwet" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 27.

¹⁸¹ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 5.

¹⁸² C. ENGELS, en M. DAMBRE, *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 295.

¹⁸³ S. STIJNS, "De consumentenkoop: actuele knelpunten" in B. TILLEMEN en A. VERBEKE (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 26.

¹⁸⁴ S. STIJNS, "De consumentenkoop: actuele knelpunten" in B. TILLEMEN en A. VERBEKE (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 28.

¹⁸⁵ R. STEENNOT en S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 519.

87. Enkele roerende lichamelijke zaken zijn uitgesloten in de wet. Het betreft goederen die in uitvoering van een beslag of anderszins gerechtelijk zijn verkocht, water en gas die niet marktklaar zijn gemaakt in een bepaald volume of in een bepaalde hoeveelheid en tot slot elektriciteit. Artikel 1 van de Richtlijn Consumentenkoop bepaalt dat de lidstaten de mogelijkheid hebben tweedehands goederen die worden verkocht op een openbare veiling, waarop de consument in eigen persoon aanwezig kan zijn, niet als consumptiegoederen te beschouwen. De Belgische wetgever heeft geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Hieruit volgt dat tweedehandsgoederen onder de Wet Consumentenkoop vallen.

Afdeling 3. Ratione temporis

88. Op 1 januari 2005 trad de Wet Consumentenkoop in werking. De Wet is van toepassing op koopovereenkomsten die werden gesloten na 1 januari 2005¹⁸⁶.

Afdeling 4. Ratione loci

89. De Wet Consumentenkoop is van toepassing op nationale koopovereenkomsten. Indien het Belgisch recht van toepassing is volgens de regels van het internationaal privaatrecht, dan is de Wet Consumentenkoop ook van toepassing op internationale koopovereenkomsten¹⁸⁷.

90. Artikel 1649octies, lid 2 B.W. bepaalt dat bedingen die het recht van een land dat geen lid is van de Europese Unie toepasselijk verklaren op een overeenkomst, die zonder dit beding beheerst zou worden door de Wet Consumentenkoop, nietig zijn. Deze nietigheid kan enkel worden ingeroepen wanneer de consument een grotere bescherming zou hebben zonder het beding¹⁸⁸.

Hoofdstuk 3. Wettelijke versus commerciële garantie

91. De Wet Consumentenkoop regelt zowel de wettelijke als de commerciële garantie. De wettelijke garantie is automatisch van toepassing op overeenkomsten die onder het toepassingsgebied van

¹⁸⁶ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 515.

¹⁸⁷ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 259.

¹⁸⁸ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 259.

deze wet ressorteren¹⁸⁹. De verkoper is aansprakelijk jegens de consument voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat bij de levering van de goederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf voornoemde levering (art. 1649*quater*, §1 B.W.). In artikel 1649*ter* B.W. wordt opgesomd wanneer een goed in overeenstemming is met de overeenkomst. In artikel 1649*quinquies* B.W. worden de remedies opgesomd die de consument kan vorderen. De wettelijke garantie wordt verstrekt door de persoon met wie je het contract hebt gesloten.

92. De commerciële garantie is elke door de verkoper of producent tegenover de consument vrijwillig aangegane verbintenis om de betaalde prijs terug te betalen of om de consumptiegoederen te vervangen of te herstellen of om er zich op enigerlei wijze om te bekommeren, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame (art. 1649*bis*, §2, 5°). De commerciële garantie wordt geregeld in art. 1649*septies* B.W. , ongeacht of de garantie gratis of tegen betaling werd aangeboden¹⁹⁰.

	Wettelijke garantie	Commerciële garantie
Dwingend karakter	Vloeit voort uit de wet Minimale bescherming	Niet verplicht, wilsuiting Bijkomende garantie
Voorwaarden	Voorwaarden: - gebrek aan overeenstemming - bestaat bij de levering - binnen 2 jaar na levering	Vrij te bepalen
Sanctie	Hiërarchie: - Herstel of vervanging - Ontbinding of prijsvermindering	Vrij te bepalen
Verhaal	Consument kan zich enkel beroepen op de eindverkoper	Consument kan zich beroepen op de persoon die de garantie verstrekt

¹⁸⁹ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 520.

¹⁹⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART EN H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 5.

Hoofdstuk 4. Wettelijke garantie

Afdeling 1. Conformiteit

§ 1. Principe

93. Artikel 2 van de Richtlijn Consumentenkoop bepaalt dat de verkoper verplicht is om aan de consument goederen af te leveren die met de koopovereenkomst in overeenstemming zijn. Dit artikel is overgenomen in lid 1 van artikel 1604 B.W. In de gemeenrechtelijke betekenis is een zaak “in overeenstemming met de koopovereenkomst” indien de levering conform is en zonder zichtbare gebreken. In de Richtlijn Consumentenkoop echter, omvat “in overeenstemming met de koopovereenkomst” ook de vrijwaringplicht voor verborgen gebreken¹⁹¹. Deze incoherentie is het gevolg van de loutere invoeging van de Wet Consumentenkoop in het Burgerlijke Wetboek¹⁹².

94. In tegenstelling tot de het gemeen recht, hanteert de Wet Consumentenkoop net zoals het Weens Koopverdrag een monistisch regime. Helaas is het duale regime niet helemaal uit de consumentenkoop verbannen. De Wet consumentenkoop hanteert naast haar monistisch regime, immers nog het duale regime uit het gemeenrechtelijk kooprecht. Het duale regime is van toepassing zodra de wettelijke garantietermijn van twee jaar is verstreken (art. 1649^{quater}, §5 B.W.)¹⁹³. Het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen op 3 maart 2011 illustreert deze problematiek zeer goed¹⁹⁴. De zaak betrof de aankoop van een ring in 2006. De diamanten van de ring kwamen drie keer los. De eerste keer herstelde de juwelier de ring, de tweede keer verving de juwelier de ring. Na de derde keer dagvaardde de koper de juwelier. De rechtbank oordeelde dat de wettelijke garantietermijn van de Wet Consumentenkoop verstreken was en dat het gemeen kooprecht van toepassing was. De rechter moest bijgevolg nagaan of de vordering was ingesteld binnen de korte termijn van art. 1648 B.W. en of het gebrek reeds in de kiem aanwezig was ten tijde van de eigendomsoverdracht. De rechtbank stelde een deskundige aan vooraleer uitspraak te doen.

¹⁹¹ S. STIJNS, “De consumentenkoop: actuele knelpunten” in B. TILLEMEN en A. VERBEKE (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 37.

¹⁹² A. VAN OEVELEN, “Het nieuwe begrip conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 35.

¹⁹³ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, “De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen”, *CABG* 2005/3, 3.

¹⁹⁴ Rb. Antwerpen (14^e k. B), 3 maart 2011, *DCCR* 2012 vol. 1, 105-123, noot S. VAN LOOCK.

§ 1. Contractuele afspraken

95. Art. 1649ter, §1 B.W. bepaalt dat een consumptiegoed slechts in overeenstemming is met de overeenkomst indien cumulatief voldaan is aan vier criteria (*infra*). Daarnaast bepaalt overweging (8) van de Richtlijn Consumentenkoop dat de wettelijke conformiteitscriteria de contractvrijheid van de partijen onverlet laat¹⁹⁵. De partijen zijn dus vrij om een gebrek binnen de contractuele sfeer te brengen. Zo kan een consument een auto kopen die niet meer rijdt, met oog op de onderdelen van de auto¹⁹⁶. De contractsvrijheid van de partijen wordt beperkt door art. 7, eerste lid, eerste alinea Richtlijn Consumentenkoop dat voorschrijft dat geen afbreuk mag gedaan worden aan de minimumbescherming die deze wet biedt¹⁹⁷.

§ 2. Wettelijke conformiteitscriteria

96. Er geldt een weerlegbaar vermoeden dat het door de verkoper aan de consument geleverde consumptiegoed slechts in overeenstemming is met de overeenkomst, indien cumulatief voldaan is aan vier criteria (art. 1649ter, §1 B.W.). De eerste twee criteria kunnen beschouwd worden als subjectieve criteria, de laatste twee als objectieve¹⁹⁸.

97. De consument die van oordeel is dat er een gebrek aan overeenstemming is, moet het bewijs leveren dat aan één van onderstaande voorwaarden niet is voldaan¹⁹⁹. Volgens VAN COUTER daarentegen ligt de bewijslast bij de verkoper omdat de Richtlijn Consumentenkoop net tot doel heeft de consument te beschermen. De verkoper zal volgens hem moeten aantonen dat de zaak in overeenstemming is²⁰⁰.

¹⁹⁵ S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 36.

¹⁹⁶ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 27.

¹⁹⁷ S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 36.

¹⁹⁸ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 25.

¹⁹⁹ R. STEENNOT en S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 523.

²⁰⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 30-31.

a. Beschrijving

98. Het consumptiegoed moet in overeenstemming zijn met de door de verkoper gegeven beschrijving ervan en het moet de eigenschappen bezitten van de goederen die de verkoper aan de consument als monster of als model heeft getoond. Dit criterium stemt overeen met het gemeenrechtelijk begrip van conforme levering²⁰¹. VAN OEVELEN merkt op dat er in tegenstelling tot art. 35, 1 CISG, geen melding gemaakt wordt van de kwantiteit als criterium om in overeenstemming te zijn met de overeenkomst²⁰². Volgens hem moet aan de verplichting om goederen te leveren die in overeenstemming zijn met de overeenkomst, dezelfde invulling gegeven worden als in het Weens Koopverdrag.

b. Gewenst gebruik

99. Het consumptiegoed moet geschikt zijn voor elk bijzonder door de consument gewenst gebruik dat deze aan de verkoper bij het sluiten van de overeenkomst heeft meegedeeld en dat de verkoper heeft aanvaard. De consument draagt de bewijslast om aan te tonen dat de verkoper op de hoogte was van het bijzonder gebruik²⁰³. Dit criterium is gebaseerd op art. 35, 2b CISG (*infra*).

c. Gewoonlijk gebruik

100. Het consumptiegoed moet bovendien geschikt zijn voor het gebruik waartoe goederen van dezelfde soort gewoonlijk dienen. Dit criterium is gebaseerd op art. 35, 2a CISG (*infra*).

101. Het hof van beroep te Gent oordeelde in een arrest van 27 mei 2009 dat een tweedehandse wagen waarvan de motor stuk loopt door een gebroken distributieriem amper vier maanden na de aankoop, terwijl vaststaat dat er pas na 60.000 km voordien een nieuwe distributiereim werd aangebracht en deze een normale looptijd van 120.000 km heeft, niet geschikt is voor het normaal gebruik dat men van een tweedehandse wagen mag verwachten²⁰⁴.

²⁰¹ A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 38.

²⁰² A. VAN OEVELEN, "Het nieuwe begrip conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 38.

²⁰³ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 524.

²⁰⁴ Gent 27 mei 2009, RW 2010-2011, 540-548, noot S. MARYSSE

d. Verwachting van de consument

102. Tot slot moet het consumptiegoed de kwaliteit en prestaties bieden die voor goederen van dezelfde soort normaal zijn en die de consument redelijkerwijs mag verwachten. De redelijke verwachting van de consument wordt bepaald aan de hand van de aard van het goed en op de eventuele door de verkoper, de producent of diens vertegenwoordiger publiekelijk gedane mededelingen over de bijzondere kenmerken ervan, namelijk bij de reclame en de etikettering. Deze opsomming van elementen op grond waarvan de redelijke verwachting van de consument wordt bepaald is niet limitatief²⁰⁵. Om de redelijke verwachtingen van de consument te bepalen mag rekening gehouden worden met alle elementen van het contract²⁰⁶. Dit criteria komt niet voor in het Weens Koopverdrag.

103. Overeenkomstig artikel 1649bis, §2, 4° B.W. wordt aan het begrip “producent” gelijkgesteld: de fabrikant van consumptiegoederen, de importeur van consumptiegoederen op het grondgebied van de Europese Gemeenschap of elke andere persoon die zich als producent voordoet door zijn naam, handelsmerk of enig ander onderscheidend teken op de consumptiegoederen aan te brengen. De consument kan dus een vordering instellen tegen de eindverkoper op grond van reclame die uitging van de producent of diens vertegenwoordiger²⁰⁷. De verkoper is niet gebonden door de in art. 1649ter, §1, 4° B.W. bedoelde publiekelijk afgelegde mededelingen indien hij bewijst dat de bedoelde mededeling hem niet bekend was en hem redelijkerwijs niet bekend kon zijn. Hij is ook niet gebonden indien hij aantoont dat deze mededeling op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst was rechtgezet, noch indien hij aantoont dat de beslissing tot aankoop van het consumptiegoed niet door deze mededeling kon beïnvloed zijn (art. 1649ter, §2 B.W.).

§ 3. Uitbreiding

104. Gebrek aan overeenstemming ten gevolge van een verkeerde installatie van het consumptiegoed wordt gelijkgesteld met gebrek aan overeenstemming van het goed wanneer de installatie deel uitmaakt van de koopovereenkomst betreffende het goed en door de verkoper of

²⁰⁵ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 525; A. VAN OEVELEN, “Het nieuwe begrip conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 41.

²⁰⁶ A. VAN OEVELEN, “Het nieuwe begrip conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 41.

²⁰⁷ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 526.

onder diens verantwoordelijkheid is uitgevoerd. Hetzelfde geldt als een goed dat bestemd is om door de consument geïnstalleerd te worden, door deze geïnstalleerd wordt en de verkeerde installatie een gevolg is van een fout in de montagehandleiding (art. 1649ter, § 4 B.W.).

§ 4. Afwijkingen

105. Net zoals in art. 35, 3 CISG, wordt een gebrek aan overeenstemming geacht niet te bestaan in de zin van dit artikel als, op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst, de consument het gebrek kende of redelijkerwijs daarvan op de hoogte moest zijn. De vrederechter van Landen-Zoutleeuw oordeelde in een vonnis van 13 september 2007 dat gebreken die de verkoper vermeldt op het keuringsattest, daterend van na de verkoop, maar voor de levering, de verkoper niet ontslaan van zijn aansprakelijkheid²⁰⁸.

106. Er is ook geen gebrek aan overeenstemming indien dit gebrek voortvloeit uit het materiaal geleverd door de consument (art. 1649ter, §3 B.W.).

Afdeling 2. Wettelijke garantietermijn

107. De verkoper is aansprakelijk ten aanzien van de consument voor elk gebrek aan overeenstemming dat bestaat bij de levering van de goederen en dat zich manifesteert binnen een termijn van twee jaar te rekenen vanaf de levering (art. 1649quater, §1, lid1 B.W.). Voor tweedehands goederen kunnen de verkoper en de consument een kortere termijn dan twee jaar overeenkomen zonder dat die termijn korter dan één jaar mag zijn (art. 1649quater, §1, lid 3 B.W.).

108. Na het verstrijken van de termijn van twee jaar, zijn de bepalingen met betrekking tot de vrijwaring voor de verborgen gebreken uit het gemeen recht van toepassing (art. 1649quater, §5 B.W.). Zonder art. 1649quater, §5 zou de consument na de wettelijke garantietermijn van twee jaar geen rechten meer kunnen laten gelden²⁰⁹. Hierdoor zou hij bij de koop van duurzame consumptiegoederen benadeeld worden in vergelijking met kopers die geen consument zijn, waarop het gemeen recht van toepassing is. Een beroep op de vrijwaring voor verborgen gebreken zal in praktijk meestal niet meer mogelijk zijn omdat de korte termijn waarbinnen de vordering moet

²⁰⁸ Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009 (3), 241-248.

²⁰⁹ A. VERBEKE, "De termijnen" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 97.

worden ingesteld reeds verstreken zal zijn, of omdat het te moeilijk wordt om te bewijzen dat het gebrek bestond ten tijde van de levering²¹⁰.

§ 1. Schorsing

109. De wettelijke garantietermijn van twee jaar wordt opgeschort tijdens de periode vereist voor de herstelling of de vervanging van het goed of in geval van onderhandelingen tussen de verkoper en de consument met het oog op een minnelijke schikking (art. 1649quater, §1, lid2 B.W.). Merk op dat de termijn wordt geschorst en niet gestuit, na de herstelling zal dus geen nieuwe waarborgtermijn van twee jaar beginnen lopen²¹¹.

§ 2. Vermoeden van anterioriteit

110. Manifesteert zich een gebrek aan overeenstemming binnen een termijn van zes maanden vanaf de levering van het goed, dan geldt tot bewijs van het tegendeel het vermoeden dat dit gebrek bestond op het tijdstip van levering. De consument zal dus enkel nog een gebrek aan conformiteit moeten bewijzen²¹². De volgende achttien maanden moet de koper zowel bewijzen dat er een gebrek aan conformiteit is, als dat het gebrek aanwezig was bij de levering. De verkoper kan het vermoeden van anterioriteit weerleggen²¹³. Bijvoorbeeld door te bewijzen dat het onverenigbaar is met de aard van het goed of met de aard van het gebrek aan overeenstemming door onder andere rekening te houden met het feit of het goed nieuw dan wel tweedehands is (art. 1649quater, § 4 B.W.).

§ 3. Facultatieve meldingstermijn

a. Principe

111. De verkoper en de consument kunnen een termijn overeenkomen waarbinnen de consument de verkoper op de hoogte moet brengen van het gebrek aan overeenstemming. Deze termijn is facultatief. Indien de verkoper en de consument een meldingstermijn overeenkomst, mag deze termijn niet korter zijn dan twee maanden vanaf de dag waarop de consument het gebrek heeft

²¹⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 38.

²¹¹ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 531.

²¹² R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 530.

²¹³ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 530.

vastgesteld (art. 1649*quater*, § 2 B.W.). Art. 5, 2 Richtlijn Consumentenkoop bepaalt dat indien de meldingstermijn is verlopen, de consument vervallen is in zijn rechten²¹⁴. Deze sanctie is niet opgenomen in de Wet Consumentenkoop. VERBEKE waarschuwt dat dit gevolg, gelet op de contractvrijheid, zal worden gestipuleerd door de verkoper²¹⁵. Dit brengt met zich mee dat de koper zich ook niet meer op de bepalingen met betrekking tot de vrijwaring voor de verborgen gebreken uit het gemeen recht zal kunnen beroepen (art. 1649*quater*, §5 B.W.)²¹⁶.

b. Spoedige protestplicht bij 'zichtbare gebreken'?

112. Bij de bespreking van het gemeen recht hebben we gezien dat de koper bij de levering een aandacht maar normaal onderzoek moet voeren. Indien de koper een gebrek ontdekt, moet hij spoedig protesteren op straffe van aanvaarding²¹⁷. In de rechtsleer stelt men zich nu de vraag of deze spoedige protestplicht ook bestaat voor zichtbare gebreken in de consumentenkoop, of is het daarentegen voldoende als de koper protesteert binnen een termijn van twee maanden?

113. De eerste stroming, waaronder SAMOY, pleit voor het behoud van de spoedige protestplicht²¹⁸. Deze bewering is gesteund door twee argumenten. Vooreerst bepaalt art. 1649*ter*, §3 B.W. dat er geen gebrek aan overeenstemming is indien de consument op het tijdstip van het sluiten van het contract het gebrek kende of daarvan redelijkerwijze op de hoogte moest zijn. SAMOY beweert dat met 'op het tijdstip van het sluiten van het contract', eigenlijk 'de levering' bedoeld wordt. Hieruit volgt dat de Wet Consumentenkoop een onderscheid maakt tussen zichtbare en verborgen gebreken. Ten tweede vindt Samoy steun in het Weens Koopverdrag dat ook een monistisch regime hanteert. Art. 38 en 39 CISG bepalen dat de koper een onderzoeks- en kennisgevingsplicht heeft²¹⁹. Een monistisch regime doet dus geen afbreuk aan de onderzoeks- en kennisgevingsplicht.

²¹⁴ A. VERBEKE, "De termijnen" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 97.

²¹⁵ A. VERBEKE, "De termijnen" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 97.

²¹⁶ A. VERBEKE, "De termijnen" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 97.

²¹⁷ I. SAMOY, "Een zichtbaar gebrek van de wet consumentenkoop? Pleidooi voor het behoud van de spoedige protestplicht van de koper op straffe van aanvaarding van de zichtbare gebreken." *RW* 2005-2006, 472-473.

²¹⁸ I. SAMOY, "Een zichtbaar gebrek van de wet consumentenkoop? Pleidooi voor het behoud van de spoedige protestplicht van de koper op straffe van aanvaarding van de zichtbare gebreken." *RW* 2005-2006, 472-473.

²¹⁹ I. SAMOY, "Een zichtbaar gebrek van de wet consumentenkoop? Pleidooi voor het behoud van de spoedige protestplicht van de koper op straffe van aanvaarding van de zichtbare gebreken." *RW* 2005-2006, 472-473.

114. De tweede stroming, waaronder STEENNOT, vindt dat de koper minstens een termijn heeft van twee maanden om te protesteren. De Wet Consumentenkoop maakt immers geen onderscheid tussen zichtbare en verborgen gebreken en maakt bovendien geen melding van een spoedige protestplicht. Bovendien is de minimumtermijn van twee maanden een grotere bescherming voor de consument dan een spoedige protestplicht²²⁰.

§ 4. Verjaringstermijn

115. De rechtsvordering van de consument verjaart na verloop van één jaar vanaf de dag waarop hij het gebrek aan overeenstemming heeft vastgesteld, zonder dat die termijn vóór het einde van de garantietermijn van twee jaar mag verstrijken (art. 1649*quater*, § 3 B.W.).

116. In tegenstelling tot de garantietermijn, wordt de verjaringstermijn niet geschorst. De schorsing van de garantietermijn veroorzaakt wel onrechtstreeks een schorsing van de verjaringstermijn, vermits deze laatste niet voor het einde van de garantietermijn mag verstrijken²²¹.

Afdeling 3. Rechtsmiddelen van de koper

117. Indien de geleverde zaak niet in overeenstemming is met de overeenkomst, heeft de consument de keuze om ofwel de herstelling, ofwel de vervanging van het goed te vorderen. Indien deze rechtsmiddelen geen soelaas bieden, heeft de consument de keuze om ofwel een passende vermindering van de prijs, ofwel de ontbinding van de overeenkomst te vorderen (art. 1649*quinquies*, §1, lid1 B.W.). Hieruit blijkt duidelijk dat er een rechtsmiddelenhiërarchie is. Naast deze rechtsmiddelen heeft de consument steeds recht op een schadevergoeding.

118. De consument moet zijn keuze ter kennis geven aan de verkoper²²². VAN COUTER wijst erop dat de rechtsmiddelenhiërarchie niet belet dat de verkoper, nadat de consument het gebrek aan overeenstemming met de overeenkomst heeft meegedeeld, eender welke genoegdoening kan voorstellen. De consument heeft dan de keuze om het voorstel te aanvaarden of af te wijzen²²³.

²²⁰ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 534-535.

²²¹ S. STIJNS, "De consumentenkoop: actuele knelpunten" in B. TILLEMEN EN A. VERBEKE (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 50.

²²² S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS EN J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 68.

²²³ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART EN H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 43.

119. De sanctieregeling verschilt op twee vlakken van die van het gemeen recht²²⁴. Vooreerst bestaan er in het gemeen recht twee rechtsvorderingen in plaats van één. De ene kan men instellen bij niet-conforme levering en de andere bij verborgen gebreken. Ten tweede is het niet mogelijk om in het gemeen recht bij verborgen gebreken herstel of vervanging te vorderen²²⁵.

§ 1. Herstel of vervanging

a. Principe

120. In eerste instantie heeft de consument het recht om van de verkoper het kosteloze herstel of de kosteloze vervanging van het goed te verlangen (art. 1649*quinquies*, §2, lid1 B.W.). Herstelling houdt in dat het consumptiegoed in geval van gebrek aan overeenstemming met de overeenkomst, daarmee in overeenstemming wordt gebracht (art. 1649*bis*, §2, 6° B.W.). Indien voor de herstelling van een goed, een onderdeel moet vervangen worden, valt dit nog altijd onder de notie “herstelling”²²⁶. De wet geeft geen definitie van het begrip vervanging. Een goed wordt vervangen indien een conform goed de plaats inneemt van het gebrekkig goed in zijn geheel²²⁷.

b. Modaliteiten

121. Het herstel of de vervanging moet kosteloos zijn. Met “kosteloos” worden de kosten bedoeld die moeten worden gemaakt om de goederen in overeenstemming te brengen, bijvoorbeeld de verzendingskosten en de kosten die verband houden met loon en materiaal bedoeld (art. 1649*quinquies*, §2, lid2 B.W.). In het arrest *Quelle* oordeelde het Hof van Justitie dat ‘kosteloos’ inhoudt dat er geen gebruiksvergoeding kan worden gevorderd door de verkoper²²⁸. Het Duitse recht verleende aan de verkoper recht om een gebruiksvergoeding te vorderen na vervanging. In een prejudiciële vraag over de verenigbaarheid met deze bepaling en de Richtlijn Consumentenkoop

²²⁴ S. STIJNS, “De remedies van de koper bij niet-conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 62.

²²⁵ S. STIJNS, “De remedies van de koper bij niet-conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 62.

²²⁶ S. STIJNS, “De remedies van de koper bij niet-conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 58.

²²⁷ S. STIJNS, “De remedies van de koper bij niet-conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 58.

²²⁸ H.v.J. 17 april 2008, zaak C-404/06, *Quelle*, DCCR 2008, afl. 79, 75.

oordeelde het Hof van Justitie dat deze wetsbepaling in strijd was met de Richtlijn. Bovendien draagt de verkoper de kosten om het niet-conforme goed te verwijderen en opnieuw te installeren²²⁹.

122. Elke herstelling of vervanging moet, rekening houdend met de aard van het goed en het door de consument beoogd gebruik, binnen een redelijke termijn en zonder ernstige overlast voor de consument verricht worden (art. 1649*quinqies*, §2, lid1).

c. Gevolgen

123. Herstel en vervanging hebben een schorsende werking op de wettelijke garantietermijn (art. 1649*quater*, §1, lid 2 B.W.). Na herstel of vervanging van het goed loopt er echter geen nieuwe wettelijke garantietermijn van twee jaar. VAN LOOCK merkt op dat het beter is voor de consument indien herstel en vervanging de waarborgtermijn zouden stuiten en eventueel het vermoeden van anterioriteit zoals verwoord in art. 1649*quater*, § 4 B.W. opnieuw zouden laten lopen²³⁰.

d. Beperking

124. De consument heeft geen recht op kosteloos herstel of kosteloze vervanging indien dat onmogelijk of buiten verhouding zou zijn (art. 1649*quinqies*, §2, lid1 B.W.). De genoegdoening wordt geacht buiten verhouding te zijn indien zij voor de verkoper kosten meebrengt die, vergeleken met de alternatieve vorm van genoegdoening onredelijk zijn gelet op: de waarde die het goed zonder het gebrek aan overeenstemming zou hebben, de ernst van het gebrek aan overeenstemming, de vraag of de alternatieve vorm van genoegdoening concreet mogelijk is zonder ernstige overlast voor de consument (art. 1649*quinqies*, §2, lid 3 B.W.). Bepaalde rechtsleer is van oordeel dat het criterium van het 'buiten verhouding zijn' enkel gebruikt kan worden indien zowel herstel als vervanging mogelijk zijn²³¹. De vrederechter van Landen-Zoutleeuw ziet dit anders²³². De zaak betrof de verkoop van een tweedehandse wagen. Vervanging was niet mogelijk en herstel was wel mogelijk maar economisch onverantwoord. Ook in dit geval moet de mogelijkheid om herstel te vorderen volgens de vrederechter uitgesloten worden op grond van art. 1649*quinqies*, §2, lid 3 B.W. Anders

²²⁹ H.v.J. 16 juni 2011, zaak C-65/09, *Weber*, <http://curia.eu>.

²³⁰ S. VAN LOOCK, "Diamonds are (not always) forerver: (verborgen) gebreken in het Burgerlijk Wetboek", *DCCR* 2012 vol. 1, 112-123.

²³¹ C. CAUFMANN, "Vijf jaar Wet Consumentenkoop. Overzicht van rechtspraak", in K. WAUTERS (ed.), *Feestbundel Manard-D'Hulst 20 jaar. Diversiteit in eenheid*, Gent, Larcier, 2010, 155-177.

²³² Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009 (3), 241-248.

oordelen is immers in strijd met het beginsel dat contracten te goeder trouw moeten worden uitgevoerd en dat rechtsmisbruik verboden is²³³.

§ 2. Prijsvermindering of ontbinding

a. Principe

125. De consument heeft het recht om van de verkoper een passende prijsvermindering of de ontbinding van de koopovereenkomst te eisen indien de verkoper niet binnen een redelijke termijn of zonder ernstige overlast voor de consument de herstelling of de vervanging heeft verricht of indien hij geen aanspraak kan maken op herstelling of vervanging (art. 1649*quinquies*, §3, lid1 B.W.). In een arrest van 20 oktober 2010 heeft het hof van beroep te Gent beslist dat de consument de ontbinding pas in subsidiaire orde kan vorderen en hij dus eerst herstel of vervanging moet vragen²³⁴. In casu had de verkoper een salon geleverd met vierkante pootjes in plaats van met ronde pootjes. De koper weigerde de herstelling die de verkoper aanbood en vorderde de ontbinding van de overeenkomst. In eerste aanleg werd de koper in gelijk gesteld. Tegen deze uitspraak ging de verkoper in beroep.

126. De rechtsleer is het niet eens over de aard van de ontbinding: is ze gerechtelijk of buitengerechtelijk? Aangezien er niets bepaald is in de Richtlijn of de Wet Consumentenkoop, zal er terug moeten worden gegrepen naar het gemeen recht²³⁵. Hieruit volgt dat de ontbinding gerechtelijk zal zijn. Bovendien zal een voorafgaande ingebrekestelling vereist zijn²³⁶.

127. BIANCA echter, ziet het anders. Hij is van oordeel dat de Wet Consumentenkoop moet begrepen worden conform het Weens Koopverdrag waar de ontbinding op eenzijdige verklaring gebeurt²³⁷. Dit is gunstiger voor de consument. In ons recht wordt de buitengerechtelijke ontbinding evenwel gezien als een uitzondering op de regel van gerechtelijke ontbinding. Buitengerechtelijke ontbinding is enkel

²³³ Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009 (3), 241-248.

²³⁴ Gent (12^e k.) 20 oktober 2010, *DCCR* 2012 vol 1, 124-149, noot S. JANSEN.

²³⁵ S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 76.

²³⁶ S. JANSEN, "Hiërarchie in de remedies bij consumentenkoop: bescherming van consumenten en verkopers?", *DCCR* 2012 vol. 1, 132-149.

²³⁷ S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 76.

mogelijk indien er een uitdrukkelijk ontbindend beding is overeengekomen of in geval van uitzonderlijke omstandigheden²³⁸.

b. Modaliteiten

128. Elke terugbetaling aan de consument wordt verminderd om rekening te houden met het gebruik dat deze van het goed heeft gehad sinds de levering ervan (art. 1649*quinquies*, §3, lid3). In tegenstelling tot de kosteloze vervanging of herstel mag bij prijsvermindering en ontbinding dus wel een gebruiksvergoeding worden gevraagd.

c. Beperking

129. De consument heeft niet het recht de ontbinding van de overeenkomst te verlangen indien het gebrek aan overeenstemming van geringe betekenis is (art. 1649*quinquies*, §3, lid2 B.W.).

§ 3. Schadevergoeding

130. De consument heeft recht op een aanvullende schadevergoeding voor de schade die niet vergoed is door één van de vier in de wet bepaalde remedies²³⁹. Deze schadevergoeding zal volgens VAN COUTER worden bepaald overeenkomstig het gemeenrechtelijk contractueel aansprakelijkheidsrecht. Hieruit volgt dat de consument een fout, schade en een oorzakelijk verband zal moeten aantonen²⁴⁰.

§ 4. Schadebeperkingsplicht

131. De consument heeft een schadebeperkingsplicht. Dit impliceert dat er rekening moet gehouden worden met de verergering van de schade voortvloeiend uit het gebruik van het goed door de consument na het ogenblik waarop hij het gebrek aan overeenstemming heeft vastgesteld of zou hebben moeten vaststellen (art. 1649*quinquies*, §1, lid2 B.W.). Indien de schade is verergerd door het gebruik van de consument, mag de rechter de keuzemogelijkheid die de consument normaliter

²³⁸ S. JANSEN, "Hiërarchie in de remedies bij consumentenkoop: bescherming van consumenten en verkopers?", *DCCR* 2012 vol. 1, 132-149.

²³⁹ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 541.

²⁴⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART EN H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 47.

heeft, inperken²⁴¹. Een toekenning van een passende prijsvermindering zal in duidelijke gevallen van miskenning van de schadebeperkingsplicht aangewezen zijn²⁴².

§ 5. Uitoefening van de vrijwaring

132. De consument kan enkel een vordering instellen tegen de eindverkoper²⁴³. Wanneer de eindverkoper jegens de consument aansprakelijk is uit hoofde van een gebrek aan overeenstemming, kan hij tegen de producent of tegen iedere contractuele tussenpersoon in de eigendomsoverdracht van het consumptiegoed, verhaal doen op grond van contractuele aansprakelijkheid waartoe deze producent of deze tussenpersoon met betrekking tot het goed is gehouden zonder dat een contractueel beding dat tot gevolg heeft die aansprakelijkheid te beperken of op te heffen, hem mag tegengeworpen worden (art. 1649^{sexies} B.W.).

Hoofdstuk 5. Commerciële garantie

Afdeling 1. Definitie

133. Artikel 1649^{bis}, §2, 5° B.W. bepaalt dat de commerciële garantie een verbintenis is die door een verkoper of producent tegenover de consument is aangegaan. In tegenstelling tot de wettelijke garantie wordt ze vrijwillig verstrekt²⁴⁴. De consument kan de commerciële garantie inroepen tegenover de persoon die haar heeft verstrekt. De regeling van de commerciële garantie heeft dus een ruimer toepassingsgebied dan de regeling van de wettelijke garantie, die enkel kan worden ingeroepen tegen de eindverkoper²⁴⁵.

134. De verkoper of de producent verbindt zich ertoe om, indien de goederen niet overeenstemmen met de beschrijving in het garantiebewijs of in de desbetreffende reclame, de bepaalde prijs terug te betalen of om de consumptiegoederen te vervangen of te herstellen of om er zich op enigerlei wijze

²⁴¹ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 542.

²⁴² S. STIJNS, "De remedies van de koper bij niet-conformiteit" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 57.

²⁴³ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 521.

²⁴⁴ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 104.

²⁴⁵ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 108.

om te bekommen. Door herstel of vervanging mogelijk te maken na de wettelijke garantietermijn, komt men via de commerciële garantie tegemoet aan de gemeenrechtelijke regeling voor verborgen gebreken, die enkel voorziet in ontbinding en prijsvermindering²⁴⁶. Hieruit volgt dat de verstrekker van de garantie vrij is om de inhoud van de garantie te bepalen. De commerciële garantie kan zowel kosteloos als tegen betaling verstrekt worden²⁴⁷.

Afdeling 2. Voorwaarden

135. Artikel 1649septies B.W. somt enkele elementen op waaraan de commerciële garantie moet voldoen.

§ 1. Bindend karakter

136. Elke garantie is bindend voor diegene die haar biedt volgens de in het garantiebewijs en de daarmee samenhangende reclame vastgestelde voorwaarden (art. 1649septies, §1 B.W.). Hieruit volgt dat de garantie die door de producent wordt verstrekt, niet bindend is voor de eindverkoper.

De commerciële garantie is bindend omdat er een contractuele band ontstaat tussen degene die haar biedt en de consument²⁴⁸. SAMOY toont deze contractuele band als volgt aan:

a. Commerciële garantie van de eindverkoper

137. De commerciële garantie maakt vaak deel uit van de algemene voorwaarden. Hieruit volgt dat de consument geen ruimte heeft om te onderhandelen met betrekking tot de commerciële garantie. De eindverkoper zal dus moeten aantonen dat de consument kennis heeft genomen (of hiertoe de mogelijkheid heeft gehad) van de algemene voorwaarden en dat hij deze (al dan niet stilzwijgend) heeft aanvaard²⁴⁹.

²⁴⁶ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 106.

²⁴⁷ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 108.

²⁴⁸ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 111.

²⁴⁹ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 111.

b. Fabrieksgarantie

138. Het is minder evident om aan te tonen dat er een contractuele band ontstaat tussen de fabrikant en de eindkoper. SAMOY haalt twee mogelijke redeneringen aan²⁵⁰:

139. Vooreerst kan de contractuele band aangetoond worden door een analogie redenering met de wettelijke garantie. Indien de oorspronkelijke koper het goed verkoopt aan een nieuwe koper, wordt de wettelijke garantie als accessorium overgedragen op de nieuwe koper. SAMOY weerlegt deze redenering vrijwel meteen door er op te wijzen dat de fabrieksgarantie rechtstreeks bestemd is voor de consument en, in tegenstelling tot de wettelijke garantie, niet voor de tussenschakels in de verkoopketen.

140. De tweede verklaring is die van ANCEL²⁵¹. Hij stelt de fabrieksgarantie gelijk met een aanbod dat de consument aanvaardt door de koopovereenkomst te sluiten. Gelijktijdig met de koopovereenkomst tussen de eindverkoper en de consument, komt de garantieovereenkomst tussen de fabrikant en de consument tot stand.

§ 2. Verplichte vermeldingen

141. Artikel 1649septies, §2 bepaalt dat in de garantie moet staan dat de consument krachtens de toepasselijke nationale wetgeving betreffende de verkoop van consumptiegoederen wettelijke rechten heeft en moet duidelijk worden gesteld dat de garantie die rechten onverlet laat. Door deze vermelding wordt de consument herinnerd aan zijn recht op wettelijke garantie²⁵².

142. De Wet Consumentenkoop gaat uit van het principe van alternativiteit: zelfs als er een commerciële garantie is, is men vrij om zich te beroepen op de wettelijke garantie. Volgens SAMOY kan de verhouding van de commerciële garantie tot de wettelijke garantie beter benaderd worden door het principe van de subsidiariteit. De consument zal zich eerst moeten beroepen op de commerciële garantie. Hij kan enkel terugvallen op de wettelijke garantie indien hij geen voldoening kreeg via de commerciële garantie. Het principe van de subsidiariteit wordt volgens SAMOY gestaafd

²⁵⁰ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 112.

²⁵¹ P. ANCEL, "La garantie conventionnelle des vices cachés dans les conditions générales de vente en matière mobilière", *Rev. Trim. Dr. Comm.* 1979, 204-229.

²⁵² R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 547.

door de bindende kracht van de garantie als overeenkomst tussen de consument en de garantieggever²⁵³.

§ 3. Infoplicht

143. Artikel 1649*septies*, §3 B.W. bepaalt dat de garantie op verzoek van de consument hem schriftelijk of op een andere te zijner beschikking staande en voor hem toegankelijke duurzame drager beschikbaar moet worden gesteld. Daarnaast moet in duidelijke en begrijpelijke taal de inhoud van de garantie en de essentiële gegevens vermeld staan die noodzakelijk zijn om van de garantie gebruik te kunnen maken, met name: de duur en het geografische toepassingsgebied van de garantie, alsmede de naam en het adres van de garant²⁵⁴.

§ 4. Taal

144. De garantie moet conform zijn aan artikel 13, eerste lid, van de Wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument (art. 1649*septies*, §4, lid 2 B.W.). Dit houdt in dat de garantiebewijzen moeten opgesteld zijn in een voor de gemiddelde consument begrijpelijke taal, gelet op het taalgebied waar de goederen of diensten aan de consument worden aangeboden (art. 10 Wet 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, hierna 'WMPC').

Afdeling 3. Sanctie

145. Artikel 1649 *septies*, §4, lid 1 stelt dat indien een garantie niet conform de vereisten bepaald in §2 en 3 is, zulks op generlei wijze afbreuk doet aan het recht van de consument om de naleving ervan te eisen.

Afdeling 4. Herleving van het gemeen kooprecht

146. Bij de bespreking van de wettelijke garantie hebben we gezien dat het duale regime van het gemeen kooprecht herleeft na de garantietermijn van twee jaar (art. 1649*quater*, §5 B.W.). Deze bepaling is ingevoerd om de consument niet te benadelen tegenover de koper die geen consument is

²⁵³ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 116.

²⁵⁴ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 116.

en die dus op basis van het gemeen recht niet aan een waarborgtermijn van twee jaar onderworpen is. Hieruit leidt Samoy af dat de commerciële garantie voorrang heeft op de gemeenrechtelijke koopregeling²⁵⁵.

Hoofdstuk 6. Dwingend recht

Afdeling 1. Algemeen

147. Artikel 1649*octies*, lid 1 B.W. bepaalt dat contractuele bedingen of afspraken overeengekomen vooraleer het gebrek aan overeenstemming aan de verkoper door de consument ter kennis is gebracht waardoor rechtstreeks of onrechtstreeks de rechten die de consument uit deze afdeling put worden beperkt of uitgesloten, nietig zijn. De nietigheid betreft een relatieve nietigheid²⁵⁶. De consument kan de nietige handeling bevestigen. Afstand van recht is dus enkel mogelijk nadat de consument de verkoper in kennis heeft gesteld van het gebrek en met kennis van zaken²⁵⁷.

148. Het reeds aangehaalde arrest van het hof van beroep te Gent van 27 mei 2009 betrof de verkoop van een tweedehandswagen²⁵⁸. Op de factuur stond de vermelding “het voertuig wordt verkocht zonder garantie met keuring en in de staat waarin het zich bevindt, gekend door de koper na een testrit en uitgebreid onderzoek”. Het hof oordeelde dat dit beding nietig was met toepassing van art. 1649*octies* B.W.

Afdeling 2. Commerciële garantie

149. Het dwingend karakter van de wet zoals omschreven in art. 1649*octies* B.W. geldt ook voor de commerciële garantie. De commerciële garantie mag enkel meer rechten toekennen aan de consument dan de wettelijke garantie²⁵⁹. Art. 1649*octies* B.W. is in tegenstelling tot art. 1649*septies*

²⁵⁵ I. SAMOY, “Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 121.

²⁵⁶ A. VAN OEVELEN, “Het nieuwe begrip conformiteit” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 49.

²⁵⁷ R. STEENNOT EN S. DEJONGHE, *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 553.

²⁵⁸ Gent 27 mei 2009, RW 2010-2011, 540-548, noot S. MARYSSE

²⁵⁹ I. SAMOY, “Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 125.

B.W. enkel van toepassing in de relatie tussen de consument en de eindverkoper²⁶⁰. Volgt hieruit dan dat de commerciële garantie die uitgaat van de fabrikant, wel mag afwijken van de wettelijke garantie? Het antwoordt op deze vraag is negatief. De fabrikant is immers gebonden door art. 74, 14° van de Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming. Dit artikel zal besproken worden in “Titel 3: De WMPC”.

Hoofdstuk 7. Schematisch overzicht

	Wet Consumentenkoop	Gemeen recht	
Toepassings-gebied	- Niet-professionele koper - Professionele verkoper - Lichamelijke roerende goederen	- Professionele of niet-professionele koper - Professionele of niet-professionele verkoper - Roerende of onroerende goederen	
Verplichtingen van de verkoper	Monistisch regime, na 2 jaar dual regime uit het gemeen recht Conforme levering: - Contractuele afspraken - Wettelijke conformiteitscriteria - o Beschrijving, monster en model - o Gewenst gebruik - o Gewoonlijk gebruik - o Normale en door de consument verwachte kwaliteit	Dual regime - Voor aanvaarding: leveren in overeenstemming met de overeenkomst - o Conformiteit - o Zichtbare gebreken - o Kwantiteit - Na aanvaarding: vrijwaring voor verborgen gebreken - o normaal gebruik - o bijzonder gebruik	
	Wettelijke garantie	Zichtbare gebreken	Verborgen gebreken
Dwingend karakter?	Dwingend	Dwingend	Suppletief (onder voorwaarden)

²⁶⁰ I. SAMOY, “Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 125.

Waarborgtermijn (aansprakelijk- heidstermijn)	Gebrek moet zich voordoen binnen 2 jaar vanaf de levering	n.v.t.	n.v.t.
Onderzoeksplicht	n.v.t.	Aandachtig maar normaal onderzoek	n.v.t.
Kennisgevings- plicht = Meldingstermijn	Facultatief, indien contractueel overeengekomen minimumtermijn van 2 maand. Discussie in verband met protestplicht voor zichtbare gebreken.	Zo snel mogelijk na de levering.	Geen termijn bepaald.
Bewijs	Koper: - gebrek - ten tijde van de levering Volgens Van Couter ligt bewijslast bij verkoper. Vermoeden van anterioriteit binnen de eerste 6 maanden na de levering.	Koper: - gebrek - aanwezig ten tijde van de levering	Koper: Er is aan de voorwaarden voldaan (verborgen gebrek, ernstig, ten tijde van de risico-overgang). Soms wordt anterioriteit vermoed.
Verjaring van de vordering	1 jaar na vaststelling van gebrek aan overeenstemming, nooit voor de garantietermijn van 2 jaar.	Gemeenrechtelijke verjaringstermijn van 10 jaar na de levering.	n.v.t.
Verval van recht	Na het verstrijken van de facultatieve meldingstermijn ben je vervallen in je rechten.	n.v.t.	- na de korte termijn vanaf de levering of de ontdekking van het gebrek - na conventionele termijn -niet toegestaan herstel door de koper
Remedie	Hiërarchie+ keuze koper - Kosteloos herstel of kosteloze vervanging - Prijsvermindering of ontbinding (discussie gerechtelijk en buitengerechtelijk)	Keuzerecht van de koper: - gerechtelijke ontbinding - dwanguitvoering o natura o equivalent	Keuzerecht van de koper: - gerechtelijke ontbinding - prijsvermindering

	Enkel in het geval van prijsvermindering of ontbinding is de koper een gebruiksvergoeding verschuldigd		
Schade-vergoeding	Aanvullende schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding - verkoper te goeder trouw: prijs en veroorzaakte kosten - Verkoper te kwader trouw: prijs en alle schade

Titel 3. De onrechtmatige bedingen in de Wet Marktpraktijken en Consumentenbescherming

Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied

150. De Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (hierna 'WMPC') is in werking getreden op 12 mei 2010 en vervangt de Wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument (hierna 'WHPC')²⁶¹. De regeling ter bescherming van de consument tegen onrechtmatige bedingen in de WHPC werd in overeenstemming gebracht met de Europese Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, door de omzettingwet van 7 december 1998²⁶². De bepalingen inzake onrechtmatige bedingen liggen vervat in artikel 2, 28°

²⁶¹ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 1.

²⁶² S. STIJNS, "Onrechtmatige bedingen", in J. STUYCK, G. STRAETMANS en P. WYTINCK (eds.), *Recente wetswijzigingen inzake handelspraktijken*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 189.

WMPC en in de artikelen 73 tot en met 78 WMPC²⁶³. Ze hebben betrekking op bedingen of voorwaarden die deel uit maken van een overeenkomst tussen een onderneming en een consument²⁶⁴.

151. Op 25 oktober 2011 werd een nieuwe Richtlijn Consumentenrechten aangenomen²⁶⁵. Deze Richtlijn beoogt een maximumharmonisatie. Het Voorstel van de Richtlijn Consumentenrechten van 8 oktober 2008 strekte ertoe om vier richtlijnen samen te voegen: Richtlijn 97/7/EG betreffende overeenkomsten op afstand, Richtlijn 85/577/EEG betreffende overeenkomsten buiten de verkoopruimten, Richtlijn 93/13/EEG betreffende onrechtmatige bedingen en Richtlijn 1999/44/EG betreffende consumentenkoop²⁶⁶. Wegens hevige kritiek werden de wijzigingen van de consumentenkoop en de onrechtmatige bedingen geschrapt en beperkt tot een rapporteringsverplichting voor de lidstaten, wanneer deze in verdergaande bescherming voorzien.

152. Op 6 december 2012 is door de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers een Wetsontwerp tot invoering van het Wetboek economisch recht ingediend²⁶⁷. De invoering van dit wetboek heeft als doel *“het uitwerken van een algemeen, duidelijk en duurzaam wettelijk kader tot reorganisatie van de economische wetgeving in een wetboek waarin de wetten die tot het economisch recht behoren samengebracht worden en, indien nodig, gemoderniseerd worden”*²⁶⁸. Dit impliceert dat de huidige economische regelgeving, waaronder de WMPC, zal worden gereorganiseerd²⁶⁹.

Afdeling 1. Ratione Personae

§ 1. Consument

153. De consument is iedere natuurlijke persoon die uitsluitend voor niet-beroepsmatige doeleinden op de markt gebrachte producten verwerft of gebruikt (art. 2, 3° WMPC). Om na te gaan of iemand al dan niet een consument is, wordt het bestemmingscriterium gehanteerd²⁷⁰. Er wordt nagegaan voor

²⁶³ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 1.

²⁶⁴ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 2-3.

²⁶⁵ E. TERRY, “Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten – Nieuwe regels op komst voor de directe verkoop”, *RW* 2012-2013, 922-942.

²⁶⁶ E. TERRY, “Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten – Nieuwe regels op komst voor de directe verkoop”, *RW* 2012-2013, 922-942.

²⁶⁷ Wetsontwerp tot invoering van het Wetboek economisch recht, *Parl. St.* Kamer 2012-2013, 53K2543/001.

²⁶⁸ Wetsontwerp tot invoering van het Wetboek economisch recht, *Parl. St.* Kamer 2012-2013, 53K2543/001.

²⁶⁹ Wetsontwerp tot invoering van het Wetboek economisch recht, *Parl. St.* Kamer 2012-2013, 53K2543/001.

²⁷⁰ R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 12.

welke doeleinden het product wordt gebruikt. De Wet Marktpraktijken sluit elk gemengd gebruik uit²⁷¹.

§ 2. Onderneming

154. Een onderneming is elke natuurlijke persoon of rechtspersoon, die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen (art. 2, 1° WMPC). Op duurzame wijze een economisch doel nastreven houdt in dat er een zekere structuur en regelmaat is²⁷². Hieruit volgt dat een natuurlijke persoon die occasioneel een goed verkoopt geen onderneming is.

155. De wet is niet van toepassing op de beoefenaars van een vrij beroep, de tandartsen en de kinesisten (art. 3, §2 WMPC). Een beoefenaar van een vrij beroep is elke onderneming die geen koopman is in de zin van art. 1 van het Wetboek van Koophandel en die onderworpen is aan een bij wet opgericht tuchtorgaan (art. 2, 2° WMPC). Voor deze categorieën geldt de Wet van 2 augustus 2002 betreffende de misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake vrije beroepen. Ik beperk me in deze titel tot het bespreken van de WMPC.

Afdeling 2. Ratione Materiae

§ 1. Diensten

156. Het begrip dienst wordt zeer ruim omschreven in de Wet Marktpraktijken. Een dienst is elke prestatie verricht door een onderneming in het kader van haar professionele activiteit of in uitvoering van haar statutair doel (art. 2, 6° WMPC).

§ 2. Goederen

157. Een goed is een lichamelijke roerende zaak (art. 2, 5° WMPC). Om uit te maken of een goed roerend is moet men zich plaatsen op het moment van de levering. Ook gas en elektriciteit zijn lichamelijke roerende goederen²⁷³.

²⁷¹ P. CAMBIE, *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 57-59.

²⁷² R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 6.

²⁷³ R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 14.

§ 3. Producten

158. Producten zijn alle roerende goederen en diensten, onroerende goederen, rechten en verplichtingen (art. 2, 5° WMPC). De Wet Marktpraktijken geldt niet voor financiële instrumenten (art. 3, §1 WMPC).

Afdeling 3. Ratione temporis

159. Art. 142 WMPC bepaalt dat deze wet 30 dagen na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad in werking treedt. Tot op de datum van 12 mei 2010 bleef de oude WHPC van toepassing²⁷⁴. De Wet Marktpraktijken bevat geen bijzondere overgangsbepalingen²⁷⁵.

Afdeling 4. Ratione loci

160. De Wet Marktpraktijken is van toepassing op nationale consumentenovereenkomsten. Indien de regels van het internationaal privaatrecht het Belgisch recht aanduiden, dan is de Wet Marktpraktijken ook van toepassing op internationale koopovereenkomsten²⁷⁶.

161. Art. 75, §2 WMPC bepaalt dat bedingen die het recht van een land dat geen lid is van de Europese Unie toepasselijk verklaren op een overeenkomst, die zonder dit beding beheerst zou worden door de Wet Marktpraktijken, nietig zijn. Deze nietigheid kan enkel worden ingeroepen wanneer de consument een grotere bescherming zou hebben zonder het beding²⁷⁷.

Hoofdstuk 2. Onrechtmatige bedingen

162. Algemene voorwaarden zijn pas tegenwerpelijk indien de consument voorafgaandelijk aan het sluiten van de overeenkomst de mogelijkheid heeft gekregen om kennis te nemen van de algemene

²⁷⁴ T. HEREMANS, "Definities en algemene principes", in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 17.

²⁷⁵ R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 22.

²⁷⁶ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 259.

²⁷⁷ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 259.

voorwaarden, en ze uitdrukkelijk of stilzwijgend heeft aanvaard. Deze kennisgevingsplicht is vervat in de algemene informatieplicht van art. 4 WMPC²⁷⁸.

163. Indien de algemene voorwaarden tegenwerpbaar zijn, kan de consument de rechtmatigheid ervan betwisten²⁷⁹. Vooreerst zal de consument moeten onderzoeken of het beding vernietigd kan worden aan de hand van de zwarte lijst van art. 74 WMPC. Indien dit niet mogelijk is kan de consument zich beroepen op de algemene toetsingsnorm van art. 2, 28° WMPC²⁸⁰.

Afdeling 1. Zwarte lijst

164. Art. 74 WMPC somt 33 bedingen en voorwaarden op in overeenkomsten gesloten tussen een onderneming en een consument die geacht worden in elk geval onrechtmatig te zijn²⁸¹. Deze bedingen zijn verboden en nietig (art. 75 WMPC). Hieronder bespreek ik enkel de onrechtmatige bedingen die relevant zijn voor de aansprakelijkheid van de verkoper voor gebreken.

§ 1. Eenzijdige wijziging van de kenmerken van het product

165. Een beding dat de onderneming het recht verleent om de kenmerken van het te leveren product te wijzigen is onrechtmatig indien die kenmerken wezenlijk zijn voor de consument, of voor het gebruik waartoe hij het product bestemt, althans voor zover dit gebruik aan de onderneming was medegedeeld en door haar aanvaard of voor zover, bij gebrek aan een dergelijke specificatie, dit gebruik redelijkerwijze was te voorzien (art. 74, 4° WMPC). Enkel met betrekking tot toekomstige kenmerken mag de onderneming zich het recht voorbehouden om ze eenzijdig te wijzigen²⁸².

§ 2. Contractuele beperking conformiteitsplicht bij goederen en diensten

166. Een beding dat aan de onderneming het recht geeft om eenzijdig te beslissen of het geleverde goed of de verleende dienst aan de bepalingen van de overeenkomst beantwoordt, is een onrechtmatig beding (art. 74, 6° WMPC).

²⁷⁸ A. LOMBART, "Les clause abusives", in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 102.

²⁷⁹ R. STEENNOT, F. BOGAERT, D. BRULOOT en D. GOENS, *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 189-199.

²⁸⁰ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 1-2.

²⁸¹ A. LOMBART, "Les clause abusives", in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 108.

²⁸² R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 56-62.

§ 3. Contractueel verbod ontbindingsmogelijkheid

167. Een beding dat de consument verbiedt om de ontbinding van de overeenkomst te vragen in geval de onderneming haar verbintenis niet nakomt is onrechtmatig (art. 74, 7° WMPC). De ontbindingsmogelijkheid reglementeren of beperken mag wel²⁸³.

§ 4. Contractuele beperking ontbindingsmogelijkheid bij goederen

168. Een beding dat het recht van de consument beperkt om de overeenkomst op te zeggen (lees: ‘te ontbinden’), wanneer de onderneming, in het raam van een contractuele garantieverplichting, haar verbintenis om het goed te herstellen of te vervangen niet of niet binnen een redelijke termijn nakomt is onrechtmatig (art. 74, 8° WMPC).

169. Deze bepaling is een specifieke toepassing van art. 74, 7° WMPC. In tegenstelling tot art. 74, 7° Wet Marktpraktijken, geldt art. 74, 8° WMPC enkel met betrekking tot de commerciële garantie bij goederen²⁸⁴.

§ 5. Contractuele beperking vrijwaringsplicht

170. Een beding dat de wettelijke waarborg voor verborgen gebreken, bepaald in de artikelen 1641 tot 1649 van het Burgerlijk Wetboek, of de wettelijke verplichting tot levering van een goed dat met de overeenkomst in overeenstemming is, bepaald in de artikelen 1649*bis* tot 1649*octies* van het Burgerlijk Wetboek, opheft of vermindert, is onrechtmatig (art. 74, 14° WMPC).

171. In Titel 2 Wet Consumentenkoop hebben we gezien dat het dwingend karakter van de Wet Consumentenkoop zoals omschreven in art. 1649*octies*, lid 1 B.W. ook geldt voor de commerciële garantie. Er werd gewezen op het feit dat art. 1649*octies* B.W. in tegenstelling tot art. 1649*septies* B.W. enkel van toepassing is in de relatie tussen de consument en de eindverkoper²⁸⁵. We stelden de vraag of hieruit volgt dat de commerciële garantie die uitgaat van de fabrikant wel mag afwijken van de wettelijke bepalingen. Om deze vraag te beantwoorden moeten we nagaan of de fabrikant gebonden is door art. 74, 14° WMPC. Opdat artikel 74, 14° WMPC van toepassing zou zijn op de

²⁸³ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 70-71.

²⁸⁴ A. LOMBART, “Les clause abusives”, in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 110; R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 72-73.

²⁸⁵ I. SAMOY, “Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels” in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 125.

commerciële garantie die uitgaat van de fabrikant moet aan twee voorwaarden voldaan zijn. Vooreerst moet de fabrikant onder het begrip onderneming van de Wet Marktpraktijken vallen²⁸⁶. Deze voorwaarde stelt geen probleem. Ten tweede moet de fabrieksgarantie als overeenkomst kunnen worden beschouwd²⁸⁷. Bij de bespreking van art. 1649^{septies} B.W. is reeds vermeld dat de commerciële garantie als overeenkomst kan worden beschouwd. ANCEL²⁸⁸ stelt de fabrieksgarantie gelijk met een aanbod dat de consument aanvaardt door de koopovereenkomst te sluiten. Gelijktijdig met de koopovereenkomst tussen de eindverkoper en de consument, komt de garantieovereenkomst tussen de fabrikant en de consument tot stand²⁸⁹. Hieruit volgt dat ook de commerciële garantie die uitgaat van de fabrikant niet mag afwijken van de wettelijke bepalingen gelet op art. 74, 14° WMPC²⁹⁰.

§ 6. Onredelijk korte meldingstermijn bij producten

172. Een beding dat een onredelijk korte termijn bepaalt om gebreken in het geleverde product aan de onderneming te melden is onrechtmatig (art. 74, 15° WMPC). Deze bepaling is algemeen geformuleerd. Door het gebruik van het begrip 'product' heeft ze betrekking op iedere overeenkomst, waaronder koopovereenkomsten met betrekking tot roerende en onroerende goederen. Ze heeft zowel betrekking op de vaststelling van de conformiteit, als op de zichtbare en onzichtbare gebreken. De rechter heeft de bevoegdheid om te oordelen wanneer een meldingstermijn onredelijk kort is²⁹¹.

173. Volgens STEENNOT verliest artikel 74, 15° WMPC zijn belang bij overeenkomsten die onder de regeling van de consumentenkoop vallen. Art. 1649^{quater} §2 B.W. bepaalt immers dat de

²⁸⁶ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 125.

²⁸⁷ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 125.

²⁸⁸ P. ANCEL, "La garantie conventionnelle des vices cachés dans les conditions générales de vente en matière mobilière", *Rev. Trim. Dr. Comm.* 1979, 204-229.

²⁸⁹ I. SAMOY, "Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels" in S. STIJNS en J. STUYCK (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 112.

²⁹⁰ Y. VAN COUTER, E. KAIRIS, B. VANBRABANT, S. DE BOECK, S. KINART en H. DHONDT, "De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen", *CABG* 2005/3, 68.

²⁹¹ P. CAMBIE, *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 264-266.

partijen een meldingstermijn kunnen overeenkomen die in dat geval niet korter mag zijn dan twee maanden. Deze termijn kan bijgevolg als redelijk worden beschouwd²⁹².

Afdeling 2. Algemene toetsingsnorm

§ 1. Definitie

174. Indien een beding niet op grond van de bepalingen uit de zwarte lijst kan worden nietig verklaard, kan het door de rechter getoetst worden aan art. 2,28° WMPC²⁹³. De algemene toetsingsnorm bepaalt dat elk beding of elke voorwaarde in een overeenkomst tussen een onderneming en een consument die alleen of in samenhang met één of meer andere bedingen of voorwaarden een kennelijk onevenwicht schept tussen rechten en plichten van de partijen ten nadele van de consument, een onrechtmatig beding is.

§ 2. Beoordelingscriteria

a. Alle omstandigheden en andere bedingen

175. Voor de beoordeling van het onrechtmatige karakter van een beding van een overeenkomst worden alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het ogenblik waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de producten waarop de overeenkomst betrekking heeft (art. 73, lid 1 WMPC).

b. Duidelijkheid en begrijpelijkheid

176. Voor de beoordeling van het onrechtmatige karakter wordt ook rekening gehouden met de duidelijkheid en de begrijpelijkheid van het beding zoals vereist in art. 40, §1 WMPC (art. 73, lid 2 WMPC). Indien het beding niet duidelijk is dan prevaleert de voor de consument gunstige interpretatie. Deze interpretatieregel is niet van toepassing in het kader van een vordering tot staking. (art. 40, §2 WMPC).

²⁹² R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 104-105.

²⁹³ A. LOMBART, "Les clause abusives", in T. HEREMANS, *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 106.

§ 3. Uitsluiting

177. De beoordeling van het onrechtmatige karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd (art. 73, lid 3 WMPC).

Hoofdstuk 3. Nietigheid

Afdeling 1. Aard van de nietigheid

178. Art. 75, §1, lid 1 WMPC bepaalt dat elk onrechtmatig beding verboden en nietig is. Volgens de meerderheid van de rechtsleer betreft het een relatieve nietigheid aangezien de bepalingen van louter dwingend recht zijn²⁹⁴. STEENNOT wijst er op dat het niet is omdat de bepalingen betreffende de onrechtmatige bedingen in hoofdzaak van dwingend recht zijn, dat de rechter niet over de mogelijkheid of zelfs over de verplichting zou beschikken om de nietigheid ambtshalve op te werpen²⁹⁵. Dit blijkt immers uit de rechtspraak van het Hof van Justitie:

179. Op 27 juni 2000 oordeelde het Hof van Justitie in het arrest *Océano Grupo*²⁹⁶ dat de nationale rechter de *mogelijkheid* heeft om de nietigheid van een *bevoegdheidsbeding* ambtshalve op te werpen. Enkele jaren daarna, oordeelde het Hof van Justitie in het arrest *Pannon GSM*²⁹⁷ dat de nationale rechter *verplicht* is om de nietigheid van een *bevoegdheidsbeding* op te werpen. Op 26 oktober 2006 oordeelde het Hof van Justitie in het arrest *Mostaza Claro*²⁹⁸ dat de nationale rechter *verplicht* is om de nietigheid van een *arbitragebeding* ambtshalve op te werpen. In de rechtsleer was het betwist of deze verplichting gold voor alle onrechtmatige bedingen, of alleen voor onrechtmatige bevoegdheids- en arbitragebedingen. In een arrest van het H.v.J. van 26 april 2012 *Nemzeti tegen Invitel*²⁹⁹ oordeelde het Hof dat wanneer het oneerlijk karakter van een *beding* wordt vastgesteld in het kader van een procedure ingesteld door een organisatie tot verdediging van de belangen van de consument, de nationale rechter daaruit, ook in de toekomst, ambtshalve alle door het nationaal

²⁹⁴ P. CAMBIE, *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 424-429.

²⁹⁵ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 186.

²⁹⁶ H.v.J. 27 juni 2000, zaak C-240/98, *Océano Grupo Quintero tegen R. Murciano Quintero*, <http://curia.eu>.

²⁹⁷ H.v.J. 4 juni 2009, zaak C-243/08, *Pannon GSM*, <http://curia.eu>

²⁹⁸ H.v.J. 26 oktober 2006, zaak C-168/05, *Mostaza Claro t. Centro Movil Mileniu*, <http://curia.eu>

²⁹⁹ H.v.J. 26 april 2012, zaak C-472/10, *Nemzeti tegen Invitel*, <http://www.curia.eu>, concl. V. TRSTENJAK.

recht bepaalde consequenties *dient* te trekken opdat dit beding de consument niet bindt³⁰⁰. Ingevolge een evolutie in de rechtspraak van het Hof van Justitie staat nu dus vast dat de nietigheid van alle oneerlijke bedingen ambtshalve door de nationale rechter moet worden ingeroepen³⁰¹.

180. Indien de nationale rechter tijdens een procedure een vraag heeft met betrekking tot de interpretatie van het Europees recht, dan kan zij een prejudiciële vraag stellen aan het Hof van Justitie. De prejudiciële verwijzing bevordert de eenvormige uitlegging van het Europese recht in de hele Europese Unie³⁰². De beslissing van het Hof van Justitie heeft kracht van gewijsde. Ze is niet alleen verbindend voor de nationale rechterlijke instantie die de prejudiciële vraag heeft gesteld, maar voor alle nationale rechterlijke instanties van de lidstaten³⁰³.

181. Ook onze nationale rechters hebben de rechtspraak van het Hof van Justitie gevolgd. Het hof van beroep te Gent heeft in een arrest van 4 januari 2012³⁰⁴ geoordeeld dat de rechter de nietigheid van een niet-wederkerig schadebeding, ambtshalve moet opwerpen³⁰⁵. Deze rechtspraak bevestigt de rechtspraak van het Hof van Cassatie dat in een arrest van 14 april 2005³⁰⁶ heeft beslist dat de rechter de verplichting heeft om ambtshalve de aandacht te vestigen op de rechtsmiddelen waarvan de toepassing volgt uit de door de partijen aangevoerde feiten ter ondersteuning van hun vorderingen³⁰⁷.

Afdeling 2. Partiële nietigheid

182. De overeenkomst blijft bindend voor de partijen indien ze zonder de onrechtmatige bedingen kan voortbestaan (art. 75, §1, lid 2 WMPC).

³⁰⁰ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 186.

³⁰¹ R. STEENNOT, "De nieuwe wet marktpraktijken", in X, *Recht in (r)evolutie*, Gent, Larcier, 2012, 141-173.

³⁰² http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14552_nl.htm

³⁰³ http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/l14552_nl.htm.

³⁰⁴ Gent 4 januari 2012, *NjW* 2012, 255, noot R. STEENNOT.

³⁰⁵ R. STEENNOT, *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 189.

³⁰⁶ Cass. 14 april 2005, *JT* 2005, 659, noot J. VAN COMPERNOLLE.

³⁰⁷ P. CAMBIE, *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 424-429.

Afdeling 3. Verbod om van zijn rechten af te zien

183. De consument kan geen afstand doen van de rechten die hem bij deze afdeling worden toegekend (art. 75, §1, lid 3 WMPC). De consument kan echter wel afstand doen van deze rechten nadat het geschil is ontstaan indien dit met kennis van zaken gebeurt³⁰⁸.

Titel 4. Wet Productaansprakelijkheid

Hoofdstuk 1. Richtlijn nr. 85/374EG

184. Wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken (hierna 'WPA') is een omzetting van de Richtlijn (EG) nr. 85/374 van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken. Deze Richtlijn beoogt een maximale harmonisatie. Dit houdt in dat de lidstaten geen strengere bepalingen in de nationale wetgeving mogen opnemen³⁰⁹.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

185. De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product (art. 1 WPA). De aard van de aansprakelijkheid van de producent is een objectieve of foutloze aansprakelijkheid³¹⁰. In de zin van deze wet is een product gebrekkig wanneer het niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten (art. 5 WPA).

³⁰⁸ P. CAMBIE, *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 430-431.

³⁰⁹ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 507.

³¹⁰ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 49.

Afdeling 1. Ratione Personae

§ 1. Producent

186. De Wet Productaansprakelijkheid omschrijft vier categorieën van producenten. De opsomming is limitatief³¹¹. De Richtlijn Productaansprakelijkheid hanteert het principe van maximale harmonisatie waaruit volgt dat het nationaal recht de categorieën van producenten niet kan uitbreiden³¹².

a. De werkelijke producent

187. Onder " producent " wordt in de zin van deze wet verstaan de fabrikant van een eindproduct, de fabrikant van een onderdeel van een eindproduct en de fabrikant of de producent van een grondstof (art. 3 WPA). In een arrest van 6 april 2006 oordeelde het Hof van Cassatie dat de leverancier van een product die door een gebrek in zijn installatie nalaat het normale productieproces uit te voeren en een onbewerkt product levert, daardoor niet de hoedanigheid van producent verliest³¹³. In casu werd IMEWO aansprakelijk gesteld voor de schade die veroorzaakt werd door de levering van elektriciteit met een te hoge spanning.

b. De schijnbare producent

188. De schijnbare producent is iedereen die zich als fabrikant of producent aandient door zijn naam, zijn merk of een ander herkenningsteken op het product aan te brengen (art. 3 WPA). De aansprakelijkheid van de schijnbare producten is volgens VANSWEEVELT een toepassing van de schijnleer³¹⁴. De schijnbare producent wordt als producent aanzien indien hij bij de consument de gerechtvaardigde indruk heeft gewekt dat hij het product heeft vervaardigd. Indien de verkoper zijn naam op het product plaatst, maar op het product de woorden 'geproduceerd door...' vermeld zijn, dan is de verkoper geen schijnbare producent³¹⁵.

³¹¹ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³¹² R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 509.

³¹³ Cass. 6 april 2006, *NjW* 2007, 460-463.

³¹⁴ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 54, 64.

³¹⁵ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

189. Gelet op de memorie van toelichting sluit de aansprakelijkheid van de schijnbare producent, de aansprakelijkheid van de werkelijke producent uit³¹⁶. Volgens de meerderheid van de rechtsleer echter sluit de aansprakelijkheid van de schijnbare producent, de aansprakelijkheid van de werkelijke producent niet uit³¹⁷.

c. De EG-invoerder

190. Onverminderd de aansprakelijkheid van de producent, wordt iedereen die, in het kader van zijn economische werkzaamheden, een product in de Europese Gemeenschap invoert, met het oogmerk het te verkopen of het gebruik ervan aan derden over te dragen, in de zin van deze wet als producent beschouwd. Zijn aansprakelijkheid is dezelfde als die van de producent (art. 4, §1 WPA). De EG-invoerder kan pas aansprakelijk gesteld worden indien de producent zich buiten de Europese Unie bevindt³¹⁸. De aansprakelijkheid van de invoerder sluit de aansprakelijkheid van de producent niet uit³¹⁹.

d. De leverancier

191. Gelet op art. 4§2 WPA wordt de leverancier van het product dat de schade heeft veroorzaakt als producent beschouwd wanneer:

1° ingeval het product vervaardigd is op het grondgebied van een Lidstaat van de Europese Gemeenschap, niet kan worden vastgesteld wie de producent van het product is, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan het slachtoffer de identiteit meedeelt van de producent of van degene die hem het product heeft geleverd;

2° ingeval het product ingevoerd is in de Europese Gemeenschap, niet kan worden vastgesteld wie de invoerder van het product is, ook al is de naam van de producent aangegeven, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan het slachtoffer de identiteit meedeelt van de invoerder of van degene die hem het product heeft geleverd.

192. De aansprakelijkheid van de leverancier is slechts subsidiair van aard³²⁰. Indien de leverancier de identiteit van de producent, invoerder of degene die hem het product heeft geleverd binnen een redelijke termijn meedeelt aan het slachtoffer, kan hij niet aansprakelijk gesteld worden. Ook indien

³¹⁶ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 42-43.

³¹⁷ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³¹⁸ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³¹⁹ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 42-43.

³²⁰ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 508.

het slachtoffer de producent, invoerder of degene die het product heeft geleverd niet aansprakelijk kan stellen, blijft de leverancier immuun³²¹.

§ 2. Benadeelde

193. Voor de Wet Productaansprakelijkheid is het zonder belang of het slachtoffer al dan niet een contractuele band heeft met de producent³²². Iedereen die het slachtoffer wordt van een onveilig product kan zich op de wet beroepen, ongeacht of hij een contractant is of een derde³²³.

Afdeling 2. Ratione Materiae

§ 1. Product

194. Onder product wordt, in de zin van deze wet, elk lichamelijk roerend goed verstaan, ook indien het een bestanddeel vormt van een ander roerend of onroerend goed, of indien het door bestemming onroerend is geworden (art. 2, lid 1 WPA). Hieruit volgt dat algemene aannemer niet aansprakelijk kan gesteld worden op grond van de Wet Productaansprakelijkheid voor een gebrekkig onroerend goed, maar dat de producent van de gebruikte materialen daarentegen wel aansprakelijk kan gesteld worden³²⁴.

195. De Wet Productaansprakelijkheid is van toepassing op alle roerende goederen, ongeacht de wijze waarop ze zijn vervaardigd (industrieel, ambachtelijk, artistiek, enz....)³²⁵ Onder het begrip product wordt in de zin van deze wet ook elektriciteit verstaan (art. 2, lid 2 WPA). De wet bepaalt niets in verband met water en gas, maar deze worden ook als lichamelijke roerende goederen beschouwd aangezien zij door onze zintuigen kunnen waargenomen worden³²⁶. Met betrekking tot software bestaat veel discussie in het geval zij niet op een materiële drager maar bijvoorbeeld online wordt verstrekt³²⁷.

³²¹ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 508.

³²² J. VERLINDEN, "Twintig jaar productaansprakelijkheid. Een stand van zaken" in M. DEBAENE en P. SOENS (eds.), *Aansprakelijkheidsrecht. Actuele tendensen*, Gent, Larcier, 2005, 29-65.

³²³ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 50.

³²⁴ I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³²⁵ I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³²⁶ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 35-36.

³²⁷ I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

196. Lid 3 van art. 2 WPA is op 29 december 2000 geschrapt, waardoor producten van de landbouw, van de veefokkerij, van de jacht en van de visserij niet langer uitgesloten worden van het toepassingsgebied van de Wet Productaansprakelijkheid³²⁸.

§ 2. Uitzondering

197. Deze wet is niet van toepassing op de vergoeding van schade gedekt door de wet van 22 juli 1985 betreffende de wettelijke aansprakelijkheid op het gebied van de kernenergie, alsmede door de ter uitvoering van die wet genomen besluiten (art. 15 WPA).

Afdeling 3. Ratione loci

198. De Wet Productaansprakelijkheid is van toepassing op nationale koopovereenkomsten. Indien het Belgisch recht van toepassing is volgens de regels van het internationaal privaatrecht, dan is de Wet Productaansprakelijkheid ook van toepassing op internationale koopovereenkomsten.

Afdeling 4. Ratione temporis

199. De Wet Productaansprakelijkheid regelt de vergoeding van schade veroorzaakt door gebrekkige producten die na 1 april 1991 in het verkeer zijn gebracht (art. 16 WPA)³²⁹.

Hoofdstuk 3. Gebrek

Afdeling 1. Veiligheidscriterium

200. Een product is gebrekkig wanneer het niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten, alle omstandigheden in aanmerking genomen (art. 5 WPA). Het gebrekkig karakter van een product moet aan de hand van een objectief criterium beoordeeld worden³³⁰. De maatstaf is de veiligheid die een normaal zorgvuldig persoon gerechtigd is te verwachten³³¹. Bovendien moeten de

³²⁸ I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³²⁹ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³³⁰ I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³³¹ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVEREN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 54, 75.

veiligheidsverwachtingen legitiem zijn³³². Zo oordeelde het hof van beroep te Gent dat een frisdrankfles, die breekt en waarbij een stuk glas met kracht wordt weggeslingerd, zonder dat daar een abnormale manipulatie aan voorafgaat, een gebrek vertoont in de zin van deze wet³³³.

201. VAN DE GEHUCHTE toont het verschil tussen een gebrek in het gemeen kooprecht en een gebrek in de Wet Productaansprakelijkheid aan met een voorbeeld van de aankoop van een elektrisch keukenmes³³⁴. Indien je het mes thuis uit de verpakking haalt en het er in orde uitziet is het vrij van zichtbare gebreken. Indien het mes bij het eerste gebruik bot is en niet snijdt, is het behept met een verborgen gebrek. Indien het mes tijdens het gebruik los schiet en hierbij de gebruiker verwondt, dan is het product gebrekkig in de zin van de Wet Productaansprakelijkheid.

202. Bij deze beoordeling moet rekening gehouden worden met alle omstandigheden. Artikel 5 WPA somt bij wijze van voorbeeld enkele omstandigheden op waarmee rekening moet worden gehouden: de presentatie van het product, het normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik van het product en het tijdstip waarop het product in het verkeer is gebracht.

§ 1. Presentatie

203. De presentatie is de wijze waarop het product aan het publiek wordt aangeboden rekening houdend met zijn vorm, verpakking, gebruiksaanwijzing, bijsluiter, reclame, waarschuwingen, instructies en uitdrukkelijk gewaarborgde eigenschappen die het product begeleiden³³⁵. Hoe meer de consument op risico's wordt gewezen, hoe kleiner de kans dat het product als gebrekkig zal worden beschouwd³³⁶. Een verkeerde of gebrekkige presentatie van het product kan tot gevolg hebben dat het product als gebrekkig wordt aanzien³³⁷. Zo oordeelde de rechtbank van eerste aanleg te Brussel dat een bijsluiter die enkel waarschuwt voor omkeerbare gehoorschade en dus niet voor onomkeerbare gehoorschade als gevolg van het gebruik van een medicijn, een gebrekkige presentatie is. Hieruit volgde dat het medicijn gebrekkig was³³⁸.

³³² I. DEMUYNCK, "De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten" in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³³³ Gent 11 februari 2010, 2007/AR/0459.

³³⁴ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 27-28

³³⁵ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³³⁶ J. VERLINDEN, "Twintig jaar productaansprakelijkheid. Een stand van zaken" in M. DEBAENE en P. SOENS (eds.), *Aansprakelijkheidsrecht. Actuele tendensen*, Gent, Larcier, 2005, 29-65.

³³⁷ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 511.

³³⁸ Rb. Brussel 10 februari 2005, *T.Gez.* 2007-08, 284, noot C. LEMMENS.

§ 2. Normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik

204. De producent moet rekening houden met het normale of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik van het product. Het redelijkerwijze voorzienbaar gebruik moet niet normaal zijn³³⁹. De producent moet dus ook rekening houden met het abnormaal voorzienbaar gebruik³⁴⁰. Wanneer het product bedoeld is voor een bepaalde doelgroep, dan is de maatstaf het abnormaal voorzienbaar gebruik van een lid van deze doelgroep³⁴¹. Het Hof van Cassatie oordeelde dat de producent moet weten dat kinderen de instructies van producten die voor hen bestemd zijn, niet altijd volgen³⁴². In casu werd een tandbeugel met elastiekjes geplaatst bij een kind met de instructie om eerst de elastiekjes te verwijderen en daarna pas de tandbeugel. Het kind verwijderde de tandbeugel zonder eerst de elastiekjes te verwijderen en leed lichamelijke schade.

§ 3. Tijdstip van in verkeerstelling

205. De veiligheidsverwachting die het publiek heeft moet beoordeeld worden op het ogenblik dat het product in het verkeer werd gebracht³⁴³. Een product mag niet als gebrekkig worden beschouwd uitsluitend omdat er nadien een beter product in het verkeer is gebracht (art. 5, lid 2 WPA). Ook een product dat door een normale slijtage onveilig wordt is niet gebrekkig³⁴⁴.

Afdeling 2. Bewijslast benadeelde

206. Het bewijs van de schade, van het gebrek en van het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade moet door de benadeelde worden geleverd (art. 7 WPA). Het oorzakelijk verband moet niet 100 procent zeker zijn. Het volstaat dat er een hoge mate van waarschijnlijkheid is. Dit wordt een juridische zekerheid genoemd³⁴⁵.

207. De benadeelde moet niet bewijzen dat het gebrek aanwezig was ten tijde van de in verkeerstelling aangezien dit steeds wordt vermoed³⁴⁶. Dit vermoeden is weerlegbaar (art. 8, b WPA).

³³⁹ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 30-31.

³⁴⁰ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 511.

³⁴¹ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMEN en E. TERRYEN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁴² Cass. 26 september 2003, *RW* 2004-2005, 22, noot B. WEYTS.

³⁴³ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMEN en E. TERRYEN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁴⁴ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMEN en E. TERRYEN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁴⁵ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 510.

³⁴⁶ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 509.

Bovendien is het aantonen van een fout van de producent gelet op de objectieve aansprakelijkheid niet vereist³⁴⁷.

Hoofdstuk 4. Aansprakelijkheid

Afdeling 1. Verbod tot contractuele beperking

208. De producent is objectief aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product. Deze aansprakelijkheid kan niet contractueel worden uitgesloten of beperkt ten aanzien van het slachtoffer (art 10, §1 WPA). Exoneratiebedingen tussen de verschillende schakels in de productie- en distributieketen worden niet verboden door de Wet Productaansprakelijkheid³⁴⁸.

Afdeling 2. Schuld van het slachtoffer

209. De aansprakelijkheid van de producent kan worden uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door schuld van het slachtoffer of van een persoon voor wie het slachtoffer verantwoordelijk is (art. 10, §2, lid 1 WPA). Deze bepaling wijkt af van het gemeen recht aangezien bij fout van het slachtoffer enkel een gedeelde aansprakelijkheid mogelijk is en geen uitsluiting van aansprakelijkheid³⁴⁹. DEMUYNCK wijst op het onderscheid van ‘schuld’ en ‘fout’. Er is slechts sprake van schuld indien het slachtoffer die een fout heeft gemaakt toerekeningsvatbaar is³⁵⁰. Het hof van beroep te Luik oordeelde dat het kind dat zijn tandbeugel had verwijderd zonder eerst de elastiekjes los te maken, een fout had begaan door de instructies van de orthodontist niet te volgen³⁵¹. In het reeds aangehaalde arrest van het Hof van Cassatie bevestigde het Hof dat er een gedeelde aansprakelijkheid was tussen de producent en het slachtoffer³⁵².

³⁴⁷ I. BOONE en S. GUILIAMS, “Productaansprakelijkheid en productveiligheid”, in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁴⁸ I. DEMUYNCK, “De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten” in X, *De consument in het recht: verward, verward of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³⁴⁹ H. BOCKEN en I. BOONE, *Het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en andere schadevergoedingsmechanismen*, Brugge, die Keure, 2010, 162-171.

³⁵⁰ I. DEMUYNCK, “De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten” in X, *De consument in het recht: verward, verward of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 32-58.

³⁵¹ Luik, 4 april 2001, onuitg., aangehaald door R. STEENNOT, “Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)”, *TPR* 2009-1, 517-518.

³⁵² Cass. 26 september 2003, *RW* 2004-2005, 22, noot B. WEYTS.

Afdeling 3. Fout van een derde

210. Onverminderd het regresrecht, wordt de aansprakelijkheid ten aanzien van het slachtoffer niet uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door toedoen van derden (art. 10, §2, lid 2 WPA).

Afdeling 4. Hoofdelijkheid

211. Indien uit hoofde van deze wet verscheidene personen aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, is elk van hen, onverminderd het regresrecht, hoofdelijk aansprakelijk (art. 9 WPA).

Afdeling 5. Bevrijdingsgronden van de producent

212. Art. 8 WPA bepaalt dat de producent uit hoofde van deze wet aansprakelijk is, tenzij hij één van volgende bevrijdingsgronden bewijst. Deze bevrijdingsgronden moeten restrictief worden geïnterpreteerd³⁵³.

§ 1. De producent heeft het product niet in het verkeer gebracht

213. In de Richtlijn Productaansprakelijkheid is het begrip “in het verkeer brengen” niet gedefinieerd³⁵⁴. Volgens het Hof van Justitie is een product in het verkeer gebracht wanneer een product het productieproces van de producent heeft verlaten en is opgenomen in een marketing proces in een vorm waarin het aan het publiek wordt aangeboden voor gebruik of consumptie³⁵⁵. Volgens art. 6 WPA wordt onder “in het verkeer brengen”, in de zin van deze wet, verstaan de eerste daad waaruit de bedoeling van de producent blijkt om aan het product de bestemming te verlenen die hij aan dat product geeft door overdracht aan derden of door gebruik ten behoeve van laatstgenoemden. Beide definities stellen de wil van de producent en de afronding van het productieproces centraal³⁵⁶.

³⁵³ R. STEENNOT, “Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)”, *TPR* 2009-1, 515.

³⁵⁴ D. VAN DE GEHUCHTE, *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 32-33.

³⁵⁵ H.v.J. 9 februari 2006, zaak C-127/04, *Declan O’ Byrne tegen Sanofi Pasteur*, <http://curia.eu.int>.

³⁵⁶ R. STEENNOT, “Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)”, *TPR* 2009-1, 514.

§ 2. Het gebrek bestond niet op het tijdstip van in verkeerstelling

214. Het gebrek wordt vermoed op het ogenblik van de in verkeerstelling te bestaan³⁵⁷. De producent is niet aansprakelijk indien hij bewijst dat het, gelet op de omstandigheden, aannemelijk is dat het gebrek dat de schade heeft veroorzaakt niet bestond op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer heeft gebracht (negatieve bewijsvoering), dan wel dat het gebrek later is ontstaan (positieve bewijsvoering). De verkoper moet dus aannemelijk maken dat het gebrek niet bij de in verkeerstelling aanwezig was. Hij moet dit dus niet met zekerheid bewijzen³⁵⁸. Hoe groter het tijdsverloop tussen de in verkeerstelling en het schadegeval, hoe onwaarschijnlijker het zal zijn dat het gebrek al bestond op het moment van de in verkeerstelling³⁵⁹.

§ 3. Afwezigheid van economisch doel en beroepsuitoefening

215. De producent is niet aansprakelijk indien hij bewijst dat het product noch voor de verkoop of voor enige andere vorm van verspreiding met een economisch doel van de producent is vervaardigd, noch vervaardigd of verspreid is in het kader van de uitoefening van zijn beroep. Beide voorwaarden moeten cumulatief vervuld zijn³⁶⁰. BOONE en GUILIAMS verduidelijken deze bevrijdingsgrond met volgend voorbeeld: een banketbakker die voor zijn familie gratis een taart bakt kan zich niet op deze bevrijdingsgrond beroepen³⁶¹.

§ 4. Overeenstemming met dwingende overheidsvoorschriften

216. De producent ontsnapt aan zijn aansprakelijkheid indien hij bewijst dat het gebrek een gevolg is van het feit dat het product in overeenstemming is met dwingende overheidsvoorschriften. Het causaal verband is in dit geval doorslaggevend. De rechtbank van eerste aanleg te Brussel oordeelde dat een loutere goedkeuring van een bijsluiter door het Ministerie niet volstaat om het gebrekig karakter ervan weg te werken³⁶².

³⁵⁷ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁵⁸ R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 516.

³⁵⁹ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁶⁰ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁶¹ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANN en E. TERRYNN (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁶² R. STEENNOT, "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 516; Rb. Brussel 10 februari 2005, *T.Gez.* 2007-08, 284, noot C. LEMMENS.

§ 5. Ontwikkelingsrisico (stand van de techniek)

217. De producent is niet aansprakelijk indien hij aantoont dat het op grond van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer bracht, onmogelijk was het bestaan van het gebrek te ontdekken. De onmogelijkheid wordt bepaald aan de hand van de objectieve stand van de wetenschappelijke en technische kennis waarvan de producent geacht wordt op de hoogte te zijn³⁶³.

§ 6. Onderdelenexceptie

218. De producent van een onderdeel of de producent van een grondstof is niet aansprakelijk indien hij bewijst dat het gebrek te wijten is aan het ontwerp van het product waarvan het onderdeel of de grondstof een bestanddeel vormt, dan wel aan de onderrichtingen die door de producent van dat product zijn verstrekt.

Afdeling 6. Verjaring en verval

§ 1. Verjaring

219. De rechtsvordering ingesteld op grond van deze wet verjaart door verloop van drie jaar, te rekenen van de dag waarop de eiser kennis kreeg van de schade, het gebrek en de identiteit van de producent, ofwel te rekenen van de dag waarop hij er redelijkerwijs kennis van had moeten krijgen (art. 12, §2 WPA).

220. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende schorsing en stuiting van de verjaring zijn op die rechtsvorderingen van toepassing³⁶⁴.

§ 2. Verval

221. Het recht van het slachtoffer om van de producent schadevergoeding te bekomen uit hoofde van deze wet vervalt na een termijn van tien jaar, te rekenen van de dag waarop deze het product in het verkeer heeft gebracht, tenzij het slachtoffer gedurende die periode op grond van deze wet een gerechtelijke procedure heeft ingesteld (art. 12, §1 WPA).

³⁶³ I. BOONE en S. GUILIAMS, "Productaansprakelijkheid en productveiligheid", in B. TILLEMANS en E. TERRYNS (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.

³⁶⁴ H. BOCKEN en I. BOONE, *Het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en andere schadevergoedingsmechanismen*, Brugge, die Keure, 2010, 162-171.

222. In tegenstelling tot de verjaringstermijn kan de vervaltermijn niet geschorst of gestuit worden³⁶⁵.

Hoofdstuk 5. Sanctie: schadevergoeding

223. De schadeloosstelling die uit hoofde van deze wet kan worden bekomen, dekt de schade toegebracht aan personen met inbegrip van morele schade en de schade toegebracht aan goederen onder voorbehoud van de hiernavolgende bepalingen (art. 11, §1 WPA).

§ 1. Persoonschade

224. Indien het gebrekkig product schade toebrengt aan personen dan wordt de schade toegebracht aan personen integraal vergoed op grond van de Wet Productaansprakelijkheid, inclusief morele schade³⁶⁶.

§ 2. Zaakschade

225. In tegenstelling tot de vergoeding van persoonschade, is de vergoeding van zaakschade aan enkele voorwaarden onderworpen. Art. 11, §2 WPA bepaalt dat schade toegebracht aan goederen alleen grond tot schadeloosstelling oplevert indien de goederen gewoonlijk bestemd zijn voor gebruik of verbruik in de privésfeer en door het slachtoffer hoofdzakelijk zijn gebruikt voor gebruik of verbruik in de privésfeer. Beide voorwaarden moeten cumulatief vervuld zijn³⁶⁷. Bovendien is schadeloosstelling voor schade toegebracht aan goederen slechts verschuldigd onder aftrek van een franchise van 500 €.

226. Enkel de schade die het gebrekkig product heeft veroorzaakt aan andere producten wordt vergoed³⁶⁸. Schade toegebracht aan het gebrekkig product zelf levert dus geen grond tot

³⁶⁵ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 104.

³⁶⁶ J. VERLINDEN, "Twintig jaar productaansprakelijkheid. Een stand van zaken" in M. DEBAENE en P. SOENS (eds.), *Aansprakelijkheidsrecht. Actuele tendensen*, Gent, Larcier, 2005, 29-65.

³⁶⁷ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 98.

³⁶⁸ J. VERLINDEN, "Twintig jaar productaansprakelijkheid. Een stand van zaken" in M. DEBAENE en P. SOENS (eds.), *Aansprakelijkheidsrecht. Actuele tendensen*, Gent, Larcier, 2005, 29-65.

schadeloosstelling op. Om volledig vergoed te worden zal de benadeelde zich moeten beroepen op het gemeen recht³⁶⁹.

§ 3. Gemeen recht

227. Gelet op art. 13 WPA heeft de wet een aanvullend karakter³⁷⁰. Ze laat de rechten die het slachtoffer ontleent aan het recht inzake contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid onverlet.

§ 4. Sociale zekerheidsuitkeringen

228. Artikel 14, lid 1 WPA bepaalt dat de benadeelde die recht heeft op een uitkering uit hoofde van een regeling inzake sociale zekerheid, arbeidsongevallenvergoeding of beroepsziekteverzekering onderworpen blijft aan de wettelijke bepalingen betreffende bedoelde regeling, ook met betrekking tot schadeloosstelling voor schade die door deze wet wordt gedekt. De benadeelde kan zich met andere woorden slechts subsidiair beroepen op een vergoeding overeenkomstig de Wet Productaansprakelijkheid³⁷¹.

229. In zoverre de schade niet wordt vergoed uit hoofde van een regeling bedoeld in het eerste lid, hebben die uitkeringsgerechtigden het recht, op grond van deze wet, schadevergoeding te vorderen, mits zij tegen de aansprakelijke persoon een vordering naar gemeen recht kunnen instellen (art. 14, lid 2 WPA).

230. De personen of instellingen die, op grond van de in het eerste lid genoemde regelingen, uitkeringen hebben gedaan aan hen die schade hebben geleden welke door deze wet wordt gedekt, of aan hun rechtverkrijgenden, kunnen overeenkomstig deze wet tegen de producent het regresrecht uitoefenen dat hun door die regelingen wordt toegekend (art. 14, lid 3 WPA).

³⁶⁹ H. BOCKEN en I. BOONE, *Het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en andere schadevergoedingsmechanismen*, Brugge, die Keure, 2010, 162-171.

³⁷⁰ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 103.

³⁷¹ T. VANSWEEVELT, "Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken", in E. DIRIX en A. VAN OEVELEN (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl., afl. 20, 105.

Hoofdstuk 6. Schematisch overzicht

	Wet Productaansprakelijkheid
Toepassingsgebied	- Producent (werkelijke/schijnbare/EG-invoerder/leverancier) - Benadeelde - Lichamelijke roerende goederen
Verplichtingen van de verkoper	Objectieve aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door een gebrek aan veiligheid in zijn product alle omstandigheden in aanmerking genomen Voorbeeld van omstandigheden: - Presentatie - Normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik - Tijdstip van inverterstelling
Dwingend karakter?	Dwingend
Waarborgtermijn (aansprakelijkheidstermijn)	/
Onderzoeksplicht	/
Meldingstermijn	/
Bewijs	Benadeelde moet schade, gebrek en oorzakelijk verband bewijzen Objectieve aansprakelijkheid Vermoeden aanwezigheid ten tijde van inverterstelling
Verjaring van de vordering	Drie jaar, te rekenen van de dag waarop de eiser kennis kreeg van de schade, het gebrek en de identiteit van de producent
Verval van recht	10 jaar na in verkeerstelling product
Remedie	Schadevergoeding - Persoon (integraal) - Zaak (beperkt)

DEEL II
INTERNATIONALE KOOPREGIMES

Titel 1. Het Weens Koopverdrag

Hoofdstuk 1. Inleiding

231. Het Verdrag van de Verenigde Naties van 11 april 1980 inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken (hierna ‘Weens Koopverdrag’ of ‘CISG’) is opgesteld om de internationale handel te bevorderen, via eenvormige regels voor internationale koopovereenkomsten³⁷². Het is de opvolger van de weinig succesvolle Haagse Verdragen van 1 juli 1964, die de theoretische basis vormden voor het Weens Koopverdrag³⁷³.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

Afdeling 1. Ratione personae

232. Het Weens Koopverdrag kan zowel rechtstreeks als onrechtstreeks van toepassing zijn op internationale koopovereenkomsten waarbij de koper en de verkoper gevestigd zijn in verschillende Staten³⁷⁴. Het Weens Koopverdrag is rechtstreeks van toepassing indien die Staten verschillende verdragsluitende Staten zijn. Het is onrechtstreeks van toepassing indien via de toepassing van het internationaal privaatrecht het recht van een verdragsluitende Staat van toepassing is (art. 1, 1 CISG)³⁷⁵.

233. Het Weens Koopverdrag definieert niet wat onder het begrip ‘vestiging’ moet worden verstaan. Een vestiging is de plaats van waaruit de economische activiteit georganiseerd wordt³⁷⁶. Het begrip impliceert stabiliteit en duurzaamheid³⁷⁷. De vestiging van een vennootschap is in de zin van het Verdrag de reële vestiging. Indien een partij meer dan één vestiging heeft, dan is de vestiging

³⁷² R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 170.

³⁷³ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 21.

³⁷⁴ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 735-736.

³⁷⁵ I. SAMOY, “Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop”, in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 273.

³⁷⁶ J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 24.

³⁷⁷ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 30.

diegene die het nauwst is betrokken bij de overeenkomst en de uitvoering ervan, gelet op wat ofwel voor of bij het sluiten van de overeenkomst aan de partijen bekende of door hen in aanmerking genomen omstandigheden waren. Indien een partij geen vestiging heeft, wordt zijn gewone verblijfplaats als zodanig aangemerkt (art. 10 CISG).

234. Art. 1, 3 CISG bepaalt dat het voor de toepasselijkheid van het Weens Koopverdrag zonder belang is welke nationaliteit de partijen hebben en of zij kooplieden zijn. Zo besliste de rechtbank van koophandel te Hasselt in een zaak waar de partijen een verschillende nationaliteit hadden maar beide gevestigd waren in België, dat het Weens Koopverdrag niet van toepassing was³⁷⁸.

Afdeling 2. Ratione materiae

§ 1. Lichamelijke roerende goederen

235. De Nederlandstalige versie van het Weens Koopverdrag is een vertaling die gemaakt is door Nederland. Vandaar dat de terminologie soms anders is dan degene die wij gewoon zijn³⁷⁹. Met het begrip ‘roerende zaken’ worden lichamelijke roerende goederen bedoeld. Een goed is roerend in de zin van het Verdrag indien het roerend is ten tijde van de levering. Art. 2 CISG sluit uitdrukkelijk effecten, waardepapieren, betaalmiddelen zeeschepen, binnenvaartschepen, luchtkussenvaartuigen, luchtvaartuigen en elektrische energie uit.

§ 2. Koopovereenkomst

236. Het Verdrag is van toepassing op internationale koopovereenkomsten. De wet definieert niet wat onder het begrip ‘koopovereenkomst’ moet worden begrepen. Het begrip koop wordt genomen in zijn traditionele betekenis: een overeenkomst waarbij de ene partij zich verbindt om een zaak te leveren, en de andere om daarvoor een prijs te betalen (art. 1582 B.W.)³⁸⁰. Ook ruilovereenkomsten vallen onder het toepassingsgebied van het Weens Koopverdrag³⁸¹. Art. 2 CISG sluit koop op openbare veiling en gerechtelijke verkoop uit.

³⁷⁸ Kh. Hasselt 13 mei 2003, RW 2005-2006, alf. 7, 270-271.

³⁷⁹ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 23.

³⁸⁰ J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 21.

³⁸¹ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 38.

237. Art. 1, 3 CISG bepaalt dat het voor de toepasselijkheid van het Verdrag zonder belang is of de overeenkomst burgerrechtelijk dan wel handelsrechtelijk van aard is.

§ 3. Uitsluiting consumentenkoop

238. Art. 2, a CISG sluit de koop van roerende zaken gekocht voor persoonlijk gebruik of voor gebruik in gezin of huishouding uit, tenzij de verkoper niet wist of moest weten dat de goederen voor dergelijk gebruik bestemd waren bij de totstandkoming van de overeenkomst. Hieruit volgt dat de consumentenkoop uitdrukkelijk uitgesloten is van het toepassingsgebied van het Weens Koopverdrag.

§ 4. Gemengde contracten

239. Net zoals bij in de Wet Consumentenkoop, worden enkele aannemingsovereenkomsten gelijkgesteld met koopovereenkomsten (zie randnummer 85).

240. Art. 3, 1 CISG stelt overeenkomsten tot levering van te vervaardigen of voort te brengen roerende zaken gelijk aan koopovereenkomsten, tenzij de partij die de zaken bestelt een wezenlijk deel van de voor de vervaardiging of voortbrenging benodigde grondstoffen moet verschaffen. In dit laatste geval is de overeenkomst geen koopovereenkomst maar wel een aannemingsovereenkomst. Het begrip ‘wezenlijk deel’ is een geringer aandeel dan het begrip ‘belangrijkste deel’ uit art. 3, 2 CISG (zie randnummer 241)³⁸². Een wezenlijk deel kan dus kleiner zijn dan de helft van de grondstoffen³⁸³. Het is een vage term die openstaat voor interpretatie, ze wordt niet uitsluitend bepaald door de economische waarde. ERAUW geeft een voorbeeld uit de kledingproductie. Het gebeurt dat de koper de stof, gespen en knopen aan de fabrikant levert, die instaat voor de productie van de kledij (‘Cut Make and Trim’)³⁸⁴. In dit geval is de overeenkomst dus een aannemingsovereenkomst.

241. Gemengde overeenkomsten die zowel een levering van goederen als een huur van diensten uitmaken, worden beschouwd als koopovereenkomsten indien de verstrekking van arbeidskracht of de verlening van andere diensten het minst belangrijke deel is van de verplichtingen van de partij die levert (art. 3, 2 CISG). De economische waarde van de leveringsplicht en van de dienstverrichting

³⁸² R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 184.

³⁸³ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 43.

³⁸⁴ J. ERAUW, “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 43.

worden met elkaar vergeleken om te bepalen wat het belangrijkste deel is³⁸⁵. In de zaak *Volmari Werner tegen Isocab NV* oordeelde het hof van beroep te Gent dat een overeenkomst tot levering en plaatsing van diepvrieskamers een koopovereenkomst was. De waarde van de montage was 12.000 euro en de prijs van de koelkamers was 30.000 euro³⁸⁶.

§ 5. Materieel werkingsveld van rechtsvragen

242. Het Weens Koopverdrag regelt slechts een beperkt aantal rechtsvragen van de koop: de totstandkoming van de overeenkomst, de verplichtingen van de partijen en de rechtsmiddelen bij wanprestatie van de partijen³⁸⁷. Het Verdrag sluit uitdrukkelijk de geldigheidsvereisten, eigendomsovergang en aansprakelijkheid van de verkoper voor dood of letsels uit (art. 4 en 5 CISG). Voor de rechtsvragen die niet geregeld worden in het Weens Koopverdrag, moeten we kijken naar de Rome 1-Verordening die het toepasselijke recht bepaalt op verbintenissen uit overeenkomst in burgerlijke en handelszaken (art. 1 Rome 1-Verordening)³⁸⁸.

243. Het Weens Koopverdrag heeft een suppletief karakter. Art. 6 CISG bepaalt dat partijen de toepassing van het Verdrag geheel of gedeeltelijk kunnen uitsluiten³⁸⁹. De uitsluiting kan impliciet of expliciet gebeuren³⁹⁰. Omgekeerd zijn de partijen ook vrij om de toepassing van het Verdrag uit te breiden³⁹¹.

Afdeling 3. Ratione loci

244. Momenteel hebben 79 landen het CISG geratificeerd³⁹². Het ruimtelijk toepassingsgebied van het Verdrag is verwant met de persoonlijke elementen rond de koper en de verkoper³⁹³. Het Weens Koopverdrag bepaalt immers zelf zijn toepassingsgebied in de internationale ruimte³⁹⁴.

³⁸⁵ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 185.

³⁸⁶ Gent 14 november 2008, *Volmari Werner v. Isocab NV*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081114b1.html>.

³⁸⁷ J. ERAUW, "Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 45.

³⁸⁸ In casu zullen art. 3 en art. 4, lid 1, a Rome 1-Verordening van toepassing zijn.

³⁸⁹ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 279.

³⁹⁰ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 739.

³⁹¹ J. ERAUW, "Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 46-51.

³⁹² http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/sale_goods/1980CISG_status.html

³⁹³ J. ERAUW, "Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 28

Afdeling 4. Ratione temporis

245. Het Weens Koopverdrag is in België in werking getreden op 1 november 1997³⁹⁵. Art. 100, 2 CISG bepaalt dat het Verdrag van toepassing is op overeenkomsten die zijn gesloten op of na de datum van inwerkingtreding van het Verdrag in de in art. 1 bedoelde Staat³⁹⁶. Niettemin paste België het Weens Koopverdrag al eerder toe via de onrechtstreekse werking door de regels van het internationaal privaatrecht (art. 1, 1, b CISG)³⁹⁷.

Hoofdstuk 3. Conformiteit

Afdeling 1. Verplichtingen van de verkoper

246. De verkoper heeft twee hoofdverplichtingen met betrekking tot de levering³⁹⁸. Vooreerst heeft hij de verplichting om de goederen te leveren en zo nodig de documenten en de eigendom van de zaken over te dragen (art. 30 CISG). Daarnaast moeten de zaken die de verkoper aflevert conform zijn aan de overeenkomst (art. 35 CISG) en vrij zijn van aanspraken of rechten van derden (art. 41 CISG). Hieronder bespreek ik de conformiteitsverplichting van de verkoper zoals omschreven in art. 35 CISG.

Afdeling 2. Conforme leveringsplicht

247. Het Weens Koopverdrag wordt gekenmerkt door een monistisch regime. In tegenstelling tot het gemeen recht, wordt geen onderscheid gemaakt tussen de conforme leveringsplicht en de vrijwaring voor verborgen gebreken, door de aanvaarding³⁹⁹. Beide gebreken vallen onder de verplichting om conforme goederen te leveren.

³⁹⁴ J. ERAUW, "Internationale koop-verkoop van roerend goed tussen handelaar (onder CISG), het nieuw ipr van contracten en de nieuwe bijzondere verjaringstermijn voor die kooptransacties", *Tijdschrift@ipr.be* 2009, www.ipr.be, 82-88.

³⁹⁵ I. SAMOY, "Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop", in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 273.

³⁹⁶ J. ERAUW, "Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 26-27.

³⁹⁷ J. ERAUW, "Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 25.

³⁹⁸ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 217.

³⁹⁹ J.H. HERBOTS, "Verplichtingen van de verkoper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 120.

§ 1. Conform aan de overeenkomst

248. Art. 35, 1 CISG bepaalt dat de verkoper verplicht is om goederen af te leveren waarvan de hoeveelheid, de kwaliteit en de omschrijving voldoen aan de in de overeenkomst gestelde eisen en die zijn verpakt op de in de overeenkomst vereiste wijze. Onder het begrip ‘overeenkomst’ moet volgens HERBOTS zowel de koopovereenkomst zelf, als de raamovereenkomsten, gebruiken en gewoonten tussen de partijen verstaan worden⁴⁰⁰.

249. De verkoper moet de exacte hoeveelheid goederen afleveren die in het contract is bepaald. Deze verplichting geldt onder voorbehoud van eventuele toleranties in bepaalde commerciële sectoren⁴⁰¹.

§ 2. Conformiteitscriteria

250. De verkoper is verplicht om goederen af te leveren die overeenstemmen met de in de overeenkomst bepaalde kwaliteit en kenmerken⁴⁰². Indien de kwaliteit niet uitdrukkelijk in de overeenkomst is bepaald, kan beroep gedaan worden op de in art. 35, 2 CISG opgesomde conformiteitscriteria. Art. 35, 2 CISG bepaalt dat de goederen conform zijn aan de overeenkomst indien voldaan is aan vier criteria, tenzij de partijen anders zijn overeengekomen.

a. Normaal gebruik

251. De goederen moeten vooreerst geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor goederen van dezelfde omschrijving gewoonlijk zouden worden gebruikt (art. 35, 2, a CISG). De goederen moeten aldus van een normale kwaliteit zijn en geschikt zijn voor commerciële doeleinden⁴⁰³. De goederen worden geacht in overeenstemming te zijn met het ‘normaal gebruik’ indien ze onder normale voorwaarden kunnen worden voortverkocht⁴⁰⁴.

⁴⁰⁰ J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 127.

⁴⁰¹ J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 127.

⁴⁰² J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 128.

⁴⁰³ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 224.

⁴⁰⁴ J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 130.

252. Er rijst een probleem in verband met de invulling van het concept ‘normaal gebruik’. De standaard van ‘normaal gebruik’ is vaak niet internationaal uniform⁴⁰⁵. De vraag stelt zich of de verkoper enkel rekening moet houden met de normen die gelden in zijn eigen land van vestiging of moet hij ook rekening houden met de normen die gelden in het land van de koper? In een zaak waar een Zwitserse verkoper mosselen verkocht aan een Duitse koper besliste het Duitse Bundesgerichtshof dat de mosselen, die een hoger gehalte aan cadmium bevatten dan was aanbevolen door het Duitse Ministerie van Gezondheid, geschikt waren voor normaal gebruik. Het Duitse Bundesgerichtshof oordeelde dat de Zwitserse verkoper geen redenen had om de Duitse normen te kennen⁴⁰⁶. In het algemeen wordt geoordeeld dat indien de verkoper zich actief richt op het land van de koper, hij dan zelf zal moeten nagaan welke normen er in die staat gelden. In het geval dat de verkoper gecontacteerd wordt door de koper zal de koper de verkoper moeten wijzen op deze normen⁴⁰⁷.

b. Bijzonder gebruik

253. De goederen moeten ook geschikt zijn voor een bijzonder doel dat uitdrukkelijk of stilzwijgend aan de verkoper ter kennis is gebracht op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst. Deze voorwaarde geldt niet indien uit de omstandigheden blijkt dat de koper niet vertrouwde of redelijkerwijs niet mocht vertrouwen op de vakbekwaamheid en het oordeel van de verkoper (art. 35, 2, b CISG).

c. Monster

254. De goederen moeten bovendiende hoedanigheden bezitten van zaken die de verkoper als monster of model aan de koper heeft aangeboden (art. 35, 2, c CISG).

d. Verpakking

255. Ten slotte moeten de goederen verpakt zijn op de in de overeenkomst bepaalde wijze. Indien er in de overeenkomst niets bepaald is, moeten de goederen verpakt zijn op de voor zodanige zaken gebruikelijke wijze of, indien er hiervoor geen gangbare handelswijze bestaat, op een met het oog op bescherming en behoud van de zaken passende wijze (art. 35, 2, d CISG).

⁴⁰⁵ J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 131.

⁴⁰⁶ BGH 8 March 1995 (New Zealand mussels case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html>.

⁴⁰⁷ J.H. HERBOTS, “Verplichtingen van de verkoper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 132.

Hoofdstuk 4. Aansprakelijkheid van de verkoper

Afdeling 1. Gebrek ten tijde van de risico-overgang

§ 1. Principe

256. De verkoper is aansprakelijk indien de goederen niet aan de overeenkomst beantwoorden op het tijdstip waarop het risico op de koper overgaat, ook al blijkt dit pas daarna (art. 36, 1 CISG). Het risico gaat over van de verkoper op de koper ten tijde van de levering. Art. 36,1 omvat dus zowel de aansprakelijkheid voor zichtbare als verborgen non-conformiteit. In geval van verborgen non-conformiteit moet de kiem van het gebrek reeds bestaan ten tijde van de levering.

§ 2. Bijzondere gevallen

a. Garantieclausules

257. De verkoper is ook aansprakelijk voor elk niet beantwoorden van de zaken aan de overeenkomst na het tijdstip waarop het risico op de koper overgaat, indien dit te wijten is aan een tekortkoming in de nakoming van één van zijn verplichtingen, waaronder begrepen een garantie dat de zaken gedurende een bepaalde tijd geschikt zullen blijven voor het doel waarvoor zij normaal bestemd zijn of voor enigerlei bijzonder doel, dan wel nader aangegeven hoedanigheden of kenmerken zullen behouden (art. 36, 2 CISG).

b. Herstel van het gebrek bij vroegtijdige levering

258. Indien de verkoper zaken heeft afgeleverd voor de afleveringsdatum dan mag hij tot aan die datum een eventueel ontbrekend deel afleveren of een eventueel tekort in de afgeleverde hoeveelheid zaken aanvullen. Hij mag ook zaken die niet aan de overeenkomst beantwoorden vervangen of herstellen. De verkoper mag dit recht enkel uitoefenen indien dit voor de koper geen onredelijk ongerief of onredelijke kosten meebrengt. De koper behoudt zijn recht op schadevergoeding overeenkomstig het Verdrag (art. 37 CISG).

Afdeling 2. Bewijslast

259. Het Weens Koopverdrag bepaalt niet uitdrukkelijk wie de bewijslast moet leveren. Gelet op de algemene principes van het CISG ligt de bewijslast op de koper (art. 7, 2 CISG)⁴⁰⁸.

Afdeling 3. Uitzondering

§ 1. Kennis koper

260. De verkoper is niet aansprakelijk voor het gebrek aan conformiteit ingevolge de in art. 35, lid 2 bepaalde aansprakelijkheid indien de koper op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst wist of had behoren te weten dat de zaken niet aan de overeenkomst beantwoordden (art. 35, 3 CISG).

§ 2. Overmacht

261. De verkoper is niet aansprakelijk voor een tekortkoming in de nakoming van zijn verplichtingen indien hij aantoont dat de tekortkoming werd veroorzaakt door een verhindering die buiten zijn macht lag en dat van hem redelijkerwijs niet kon worden verwacht dat hij bij het sluiten van de overeenkomst met die verhindering rekening zou hebben gehouden of dat hij deze of de gevolgen ervan zou hebben vermeden of te boven zou zijn gekomen (art. 79, 1 CISG).

§ 3. Tekortkoming koper

262. De koper kan zich niet beroepen op een tekortkoming van de verkoper voor zover die tekortkoming werd veroorzaakt door een handeling of nalatigheid van de koper (art. 80 CISG).

Hoofdstuk 5. Verplichtingen van de koper

Afdeling 1. Onderzoeksplicht

§ 1. Keuring

263. Art. 38, 1 CISG bepaalt dat de koper de zaken binnen een, gelet op de omstandigheden, zo kort mogelijke termijn na de levering moet keuren of doen keuren. Indien hij een gebrek aan conformiteit opmerkt, moet hij dit aan de verkoper melden⁴⁰⁹.

⁴⁰⁸ J.H. HERBOTS, "Verplichtingen van de verkoper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 139.

§ 2. Korte termijn

264. De keuring moet gebeuren binnen een zo kort mogelijke termijn na de levering. De korte termijn bedraagt gemiddeld drie dagen tot één maand⁴¹⁰. De duur van de korte termijn wordt bepaald aan de hand van alle omstandigheden zoals het bederfelijk karakter van de goederen, de aard van het gebrek of de aard van het nodige onderzoek⁴¹¹.

265. Indien de overeenkomst tevens het vervoer van de zaken omvat, kan de keuring worden uitgesteld tot na de aankomst van de zaken op hun bestemming (art. 38, 2 CISG). Indien de koper de bestemming van de zaken onderweg wijzigt of hij deze doorzendt zonder dat hij redelijkerwijs gelegenheid heeft deze te keuren en de verkoper ten tijde van het sluiten van de overeenkomst de mogelijkheid van deze wijziging of doorzending kende of behoorde te kennen, kan de keuring worden uitgesteld tot het tijdstip waarop de zaken op de nieuwe bestemming zijn aangekomen (art. 38, 3 CISG).

§ 3. Keuringsmethoden

266. Art. 38 CISG bepaalt nauwelijks iets over de wijze waarop de keuring moet gebeuren. Het artikel vermeldt alleen dat de keuring kan gebeuren door de koper zelf of door een derde. De partijen zullen op de eerste plaats gebonden zijn door wat ze overeengekomen zijn in het contract, de gewoonten en handelswijzen⁴¹². Indien de partijen niets overeengekomen zijn, zal het nationaal recht van de plaats van de keuring gelden⁴¹³. Indien er niets in het nationaal recht geregeld is, zal de keuring afhangen van de omstandigheden en de deskundigheid van de partijen⁴¹⁴.

267. Omdat de keuring moet gebeuren binnen een zo kort mogelijke termijn na de levering, wordt aanvaard dat de keuring steekproefsgewijs gebeurt. Indien de koper gebreken ontdekt tijdens de steekproef, dan zal hij uiteraard de hele levering moeten onderzoeken⁴¹⁵.

⁴⁰⁹ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 167.

⁴¹⁰ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 747.

⁴¹¹ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 173.

⁴¹² P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 169.

⁴¹³ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 169.

⁴¹⁴ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 168.

⁴¹⁵ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 169.

Afdeling 2. Kennisgevingsplicht

§ 1. Kennisgeving

268. Art. 39 CISG verplicht de koper om de verkoper in kennis te stellen van het gebrek aan conformiteit onder opgave van de aard van de tekortkoming. De wijze waarop deze kennisgeving moet gebeuren wordt niet vermeld, maar de koper moet rekening houden met het feit dat hij het bewijs moet kunnen leveren van de tijdige kennisgeving⁴¹⁶.

§ 2. Redelijke termijn

269. De koper moet de verkoper binnen een redelijke termijn nadat hij heeft ontdekt of had behoren te ontdekken dat de zaken niet aan de overeenkomst beantwoorden hierover in kennis stellen, onder opgave van de aard van de tekortkoming. Art. 39,1 CISG geldt zowel voor gebreken die bij de keuring ontdekt zijn of ontdekt hadden moeten worden, ‘zichtbare non-conformiteit’, als voor gebreken die pas later zijn ontdekt of hadden ontdekt moeten worden, ‘verborgen non-conformiteit’. Indien de verkoper niet tijdig een melding maakt van het gebrek, dan verliest hij het recht om zich te beroepen op de non-conformiteit (art. 39, 1 CISG). De duur van de redelijke termijn hangt nauw samen met de duur van de korte termijn. De redelijke termijn bedraagt ongeveer één maand⁴¹⁷. Indien het gebrek gemakkelijk te ontdekken is, is de meldingstermijn korter⁴¹⁸. In een zaak tussen een Duitse koper en een Italiaanse verkoper, meldde de koper twee maanden na de levering dat de geleverde schoenen niet-conform waren. De Duitse rechter oordeelde dat een kennisgeving twee maanden na de levering niet redelijk is wanneer de gebreken gemakkelijk te ontdekken zijn⁴¹⁹.

§ 3. Vervaltermijn

270. De koper verliest in ieder geval het recht om zich te beroepen op de niet-conformiteit indien hij de verkoper niet uiterlijk binnen een termijn van twee jaar na de datum waarop de zaken feitelijk aan de koper werden afgegeven, hiervan in kennis stelt. Deze vervaltermijn is bijna uitsluitend van belang bij verborgen gebreken omdat de redelijke termijn van art. 39, 1 CISG pas begint te lopen vanaf de

⁴¹⁶ P. WAUTELET, “Verplichtingen van de koper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 182.

⁴¹⁷ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 749.

⁴¹⁸ P. WAUTELET, “Verplichtingen van de koper”, in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 176.

⁴¹⁹ DC Berlin 16 September 1992 (Children’s Shoes case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920916g1.html>.

ontdekking van het gebrek, die op elk moment na de levering kan gebeuren⁴²⁰. De vervaltermijn van twee jaar geldt niet indien hij niet overeenstemt met een in de overeenkomst opgenomen garantietermijn (art. 39, 2 CISG).

Afdeling 3. Uitzondering op het rechtsverlies van de koper

§ 1. Redelijke verontschuldiging koper

271. Art. 39, 1 CISG bepaalt dat de koper het recht verliest om zich te beroepen op de non-conformiteit indien hij de verkoper niet binnen een redelijke termijn in kennis stelt van het gebrek. Art. 44 CISG vorm een uitzondering op dit rechtsverlies: de koper kan toch de prijs verlagen in overeenstemming met het bepaalde in artikel 50 of, anders dan ter zake van gedeerde winst, schadevergoeding eisen indien hij een redelijke verontschuldiging heeft voor het feit dat hij de vereiste kennisgeving niet heeft gedaan.

§ 2. Kwade trouw verkoper

272. De verkoper kan zich niet beroepen op het bepaalde in de artikelen 38 en 39 indien het niet beantwoorden van de zaken aan de overeenkomst betrekking heeft op feiten die hij kende of waarvan hij niet onkundig had kunnen zijn en die hij niet aan de koper heeft bekendgemaakt (art. 40 CISG). Het Landgericht van Trier oordeelde dat een koper die nalaat om de verkoper binnen een redelijke termijn in kennis te stellen, de verkoper toch nog aansprakelijk kan stellen indien blijkt dat de verkoper zijn wijn heeft aangelengd met water⁴²¹.

Afdeling 4. Verjaring

273. Het Weens Koopverdrag legt geen termijn waarbinnen de vordering van de koper ingesteld moet worden⁴²². Sinds 1 maart 2009 is het Verdrag van New York van 14 juni 1974 betreffende de verjaring bij de internationale koop van roerende goederen en het Protocol tot wijziging van dat

⁴²⁰ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 179.

⁴²¹ P. WAUTELET, "Verplichtingen van de koper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 186; District Court Trier 12 October 1995 (Wine case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951012g1.html>.

⁴²² J.H. HERBOTS, "Verplichtingen van de verkoper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 145.

Verdrag in België van kracht⁴²³. Het toepassingsgebied van het Verdrag van New York stemt grotendeels overeen met dat van het Weens Koopverdrag⁴²⁴.

274. Het Verdrag van New York legt een verjaringstermijn van 4 jaar op die begint te lopen vanaf het tijdstip waarop de vordering kan worden ingesteld (art. 8 en 9 Verdrag van New York). Voor gebrekkige levering is dit de effectieve overhandiging van de goederen⁴²⁵.

Hoofdstuk 6. Rechtsmiddelen

Afdeling 1. Algemeen

275. Art. 45, 1 CISG somt de rechtsmiddelen op die de koper kan uitoefenen indien de verkoper tekort schiet in de nakoming van een op hem rustende verplichting. De koper kan de uitvoering in natura vorderen, hij kan de overeenkomst ontbinden, hij kan een vordering tot prijsvermindering instellen of hij kan een aanvullende of vervangende schadevergoeding vorderen. De koper kan deze vorderingen instellen zonder rechterlijke tussenkomst⁴²⁶. Indien de verkoper slechts een gedeelte van de zaken aflevert of indien slechts een gedeelte van de afgeleverde zaken aan de overeenkomst beantwoordt, dan kan de koper deze rechtsmiddelen uitoefenen met betrekking tot het gedeelte dat ontbreekt of dat niet aan de overeenkomst beantwoordt (art. 51, 1 CISG). Naast deze algemene remedies kan de koper ook de nakoming van zijn eigen prestaties opschorten onder de voorwaarden bepaald in art. 71 CISG.

Afdeling 2. Wezenlijke of niet-wezenlijke tekortkoming

276. Welke soort rechtsmiddelen de koper kan instellen tegen de verkoper, is afhankelijk van de kwalificatie van de tekortkoming van de verkoper⁴²⁷. Enkel indien de tekortkoming wezenlijk is, kan hij de ontbinding en de vervanging van de goederen vragen. Art. 25 CISG bepaalt dat een tekortkoming van een der partijen in de nakoming van de uit de overeenkomst voortvloeiende verbintenissen wezenlijk is, indien zij leidt tot zodanige schade voor de andere partij dat haar in aanmerkelijke mate wordt onthouden wat zij uit hoofde van de overeenkomst mag verwachten,

⁴²³ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 755.

⁴²⁴ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 756.

⁴²⁵ J.H. HERBOTS, "Verplichtingen van de verkoper", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 145.

⁴²⁶ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 235.

⁴²⁷ J. ERAUW, *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 752.

tenzij de partij die tekort schiet, dit gevolg niet heeft voorzien en een redelijk persoon van dezelfde hoedanigheid in dezelfde omstandigheden het evenmin zou hebben voorzien. De tekortkoming moet dus aan twee voorwaarden voldoen: ze moet substantieel de te verwachten prestatie aantasten en ze moet redelijkerwijs voorzienbaar zijn⁴²⁸. In een overeenkomst tussen een Franse jeansverkoper en een Amerikaanse koper werd gestipuleerd dat de goederen naar Afrika en Zuid-Amerika verstuurd zouden worden. De Franse verkoper had herhaaldelijk gevraagd naar het bestemmingsbewijs. Later bleek dat de goederen naar Spanje werden verstuurd. De rechter oordeelde dat dit een wezenlijke tekortkoming was van de Amerikaanse koper⁴²⁹.

Afdeling 3. Uitvoering in natura

§ 1. Specific performance

277. Artikel 46, 1 CISG bepaalt dat de koper nakoming door de verkoper van zijn verplichtingen kan eisen, tenzij de koper een recht heeft uitgeoefend dat onverenigbaar is met deze eis. Indien een partij het recht heeft de nakoming van een verplichting door de andere partij te verlangen, is de rechter niet gehouden tot nakoming te veroordelen tenzij de rechter dit op grond van zijn eigen recht eveneens zou doen met betrekking tot soortgelijke koopovereenkomsten waarop dit Verdrag niet van toepassing is (art. 28 CISG). Deze uitzondering is voorzien voor rechters uit Common Law-landen die de nakoming slechts toepassen in zeer uitzonderlijke gevallen⁴³⁰.

§ 2. Aanvullende termijn (nachfrist)

278. De koper kan een aanvullende termijn van redelijke duur stellen waarbinnen de verkoper zijn contractuele verplichtingen moet nakomen (art. 47, 1 CISG). Tenzij de koper een kennisgeving van de verkoper heeft ontvangen dat deze niet binnen de aldus gestelde termijn zijn verplichtingen zal nakomen, mag de koper gedurende deze termijn geen rechten uitoefenen ter zake van niet-nakoming. De koper verliest hierdoor echter niet zijn eventuele recht op schadevergoeding wegens te late nakoming (art. 47, 2 CISG). Na de aanvullende termijn krijgt de koper terug de mogelijkheid

⁴²⁸ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 194; J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 50.

⁴²⁹ AC Grenoble 22 February 1995 (BRI Production "Bonaventure" v. Pan African Export), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950222f1.html>.

⁴³⁰ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 236; S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 207.

om zich op andere rechtsmiddelen te beroepen⁴³¹. Bovendien krijgt de koper na het verlopen van de aanvullende termijn de mogelijkheid om de overeenkomst te ontbinden (art. 49, 1, b CISG)⁴³².

§ 3. Vervanging

a. Wezenlijke tekortkoming

279. Indien de zaken niet beantwoorden aan de overeenkomst, kan de koper slechts aflevering van vervangende zaken eisen indien de afwijking van hetgeen in de overeenkomst is bepaald, een wezenlijke tekortkoming vormt en een verzoek om vervangende zaken wordt gedaan hetzij in combinatie met een ingevolge artikel 39 gedane kennisgeving, hetzij binnen een redelijke termijn daarna (art. 46, 2 CISG). Volgens STIJNS en VAN RANSBEECK kan de vervanging enkel gevorderd worden wanneer de tekortkoming wezenlijk is omdat de terugname en de vervanging bijkomende transporten en kosten voor de verkoper met zich meebrengt. Hierdoor moet het gebruik ervan beperkt worden tot de meest ernstige gevallen⁴³³.

b. Teruggave

280. Net zoals bij de ontbinding, heeft de vervanging de restitutie tot gevolg van de gebrekkige goederen⁴³⁴. De koper verliest het recht om van de verkoper te eisen dat deze vervangende zaken aflevert, indien het hem onmogelijk is de zaken goeddeels in dezelfde staat terug te geven als waarin hij deze heeft ontvangen (art. 82, 1 CISG). De verplichting om het goed terug te geven geldt niet indien de zaak verloren is gegaan ten gevolge van de keuring of wegens een oorzaak die niet aan de koper te wijten is⁴³⁵. De koper moet de zaak ook niet teruggeven indien hij de zaken of een gedeelte daarvan in de normale uitoefening van zijn bedrijf heeft verkocht of in overeenstemming met een normale wijze van gebruiken heeft verbruikt of verwerkt, alvorens hij ontdekte of had behoren te ontdekken dat deze niet beantwoordden aan de overeenkomst (art. 82, 2 CISG).

⁴³¹ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 208.

⁴³² S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 209.

⁴³³ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 217.

⁴³⁴ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 217.

⁴³⁵ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 237.

§ 4. Herstel

a. Vordering door de koper

281. Indien de zaken niet beantwoorden aan de overeenkomst kan de koper van de verkoper herstel eisen, tenzij dit, alle omstandigheden in aanmerking genomen, onredelijk is. Indien een vervanging bijvoorbeeld goedkoper zou zijn dan een herstelling, dan kan geoordeeld worden dat het verzoek tot herstelling onredelijk is⁴³⁶. Een verzoek tot herstel moet worden gedaan hetzij in combinatie met een ingevolge artikel 39 gedane kennisgeving, hetzij binnen een redelijke termijn daarna(art. 46, 3 CISG).

b. Aanbod door de verkoper

i. Voor leveringsdatum

282. Indien de verkoper zaken heeft afgeleverd voor de afleveringsdatum, dan mag hij tot aan die datum een eventueel ontbrekend deel afleveren of een eventueel tekort in de afgeleverde hoeveelheid zaken aanvullen, dan wel zaken die niet aan de overeenkomst beantwoorden vervangen of herstellen, mits de uitoefening van dit recht voor de koper geen onredelijk ongerief of onredelijke kosten meebrengt. De koper behoudt echter zijn recht op schadevergoeding overeenkomstig dit Verdrag (art. 37 CISG).

ii. Na leveringsdatum

283. Art. 48, 1 CISG schrijft voor dat behoudens het bepaalde in artikel 49 de verkoper zelfs na de voor aflevering bepaalde datum op eigen kosten een eventuele tekortkoming in de nakoming van zijn verplichtingen mag herstellen, indien hij dit kan doen zonder onredelijke vertraging en zonder onredelijk ongerief voor de koper te veroorzaken of deze in het ongewisse te laten over de vergoeding door de verkoper van door de koper intussen gemaakte kosten. De koper behoudt echter zijn recht op schadevergoeding.

⁴³⁶ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 212

Afdeling 4. Ontbinding

§ 1. Gronden van ontbinding

a. Wezenlijke tekortkoming

284. De koper kan de overeenkomst ontbonden verklaren indien de tekortkoming in de nakoming door de verkoper van de krachtens de overeenkomst of dit Verdrag op hem rustende verplichtingen een wezenlijke tekortkoming vormt (art. 49, 1, a CISG). Bij gedeeltelijke conforme aflevering kan de koper slechts dan de overeenkomst in haar geheel ontbonden verklaren indien het feit dat slechts een gedeelte is afgeleverd of dat niet aan de overeenkomst beantwoordende zaken zijn afgeleverd een wezenlijke tekortkoming vormt (art. 51, 2 CISG).

b. Aanvullende redelijke termijn

285. De koper kan de overeenkomst ontbonden verklaren indien de verkoper de zaken niet aflevert binnen de door de koper in overeenstemming met artikel 47, eerste lid, gestelde aanvullende termijn of verklaart dat hij binnen de aldus gestelde termijn niet zal afleveren (art. 49, 1, b CISG). Een Egyptische koper en een Duits bedrijf dat gespecialiseerd was in drukmachines, sloten een koopovereenkomst. De partijen kwamen overeen dat er negen machines zouden geleverd worden. Bij de eerste levering werden er slechts drie machines geleverd. De koper gaf de verkoper een aanvullende termijn van twee weken om de levering alsnog te volbrengen. De koper leverde echter niet binnen de aanvullende termijn. De verkoper vorderde de ontbinding van de overeenkomst⁴³⁷.

§ 2. Ontbindingsverklaring

286. Een verklaring van ontbinding van de overeenkomst is uitsluitend geldig indien zij geschiedt door middel van een kennisgeving aan de andere partij (art. 26 CISG). De koper kan de overeenkomst eenzijdig en buitengerechtelijk ontbinden⁴³⁸. De rechter of scheidsrechter kan achteraf controle doen op de ontbinding indien een van de partijen de rechtmatigheid ervan betwist⁴³⁹.

⁴³⁷ AC Celle 24 May 1995 (Used printing press case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950524g1.html>.

⁴³⁸ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 221.

⁴³⁹ J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 52; S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 222.

287. De koper verliest het recht om de overeenkomst ontbonden te verklaren indien de verkoper de zaken al heeft afgeleverd (art. 49,2 CISG). Deze bepaling geldt niet indien de verkoper de ontbinding inroept binnen een redelijke termijn in de in art. 49, 2, a en b CISG genoemde gevallen⁴⁴⁰.

§ 3. Gevolgen van de ontbinding

288. De ontbinding bevrijdt beide partijen van hun verplichtingen uit de overeenkomst, onverminderd een eventueel verschuldigde schadevergoeding. Ontbinding heeft geen invloed op een bepaling van de overeenkomst met betrekking tot de beslechting van geschillen of op andere bepalingen van de overeenkomst die de rechten en verplichtingen van partijen na ontbinding van de overeenkomst regelen (art. 81, 1 CISG).

a. Teruggave

289. De partij die de overeenkomst geheel of gedeeltelijk heeft uitgevoerd, kan van de andere partij teruggave eisen van hetgeen zij uit hoofde van de overeenkomst heeft gepresteerd. Hebben beide partijen het recht teruggave te vorderen, dan moet deze teruggave over en weer gelijktijdig geschieden (art. 81, 2 CISG).

290. De koper verliest het recht de overeenkomst ontbonden te verklaren indien het hem onmogelijk is de zaken in dezelfde staat terug te geven als waarin hij deze heeft ontvangen (art. 82, 1 CISG). De verplichting om het goed terug te geven geldt niet indien de zaak verloren is gegaan ten gevolge van de keuring of wegens een oorzaak die niet aan de koper te wijten is⁴⁴¹. De koper moet de zaak ook niet teruggeven indien hij de zaken of een gedeelte daarvan in de normale uitoefening van zijn bedrijf heeft verkocht of in overeenstemming met een normale wijze van gebruiken heeft verbruikt of verwerkt, alvorens hij ontdekte of had behoren te ontdekken dat deze niet beantwoordden aan de overeenkomst (art. 82, 2 CISG).

b. Gebruiksvergoeding

291. Indien de verkoper gehouden is de prijs terug te betalen moet hij ook de rente betalen vanaf het tijdstip waarop de prijs werd betaald (art. 84, 1 CISG). De koper moet aan de verkoper de waarde vergoeden van elk voordeel dat hij van de zaken of een gedeelte daarvan heeft genoten indien hij de

⁴⁴⁰ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 218.

⁴⁴¹ R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatsrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 237.

zaken of een gedeelte daarvan moet teruggeven. De koper moet dit ook doen indien het hem onmogelijk is alle zaken of een gedeelte daarvan terug te geven of alle zaken of een gedeelte daarvan goeddeels in dezelfde staat terug te geven als waarin hij deze heeft ontvangen, maar hij de overeenkomst desondanks ontbonden heeft verklaard of van de verkoper heeft geëist dat deze vervangende zaken aflevert (art. 84, 2 CISG)

Afdeling 5. Prijsaanpassing

§ 1. Prijsvermindering

292. Indien de zaken niet beantwoorden aan de overeenkomst en ongeacht of de prijs intussen is betaald kan de koper de prijs verlagen in dezelfde verhouding als waarin de waarde die de feitelijk afgeleverde zaken hadden op het tijdstip van aflevering staat tot de waarde die aan de overeenkomst beantwoordende zaken op dat tijdstip zouden hebben gehad (art. 50 CISG). Voor de toepassing van de prijsvermindering is dus vereist dat bekend is welke waarde het geleverd goed heeft op deze twee tijdstippen⁴⁴². De koper mag de prijs echter niet verlagen, indien de verkoper in overeenstemming met artikel 37 of artikel 48 een tekortkoming in de nakoming van zijn verplichtingen herstelt of indien de koper weigert nakoming door de verkoper in overeenstemming met die artikelen te aanvaarden.

293. Indien de verkoper een kleinere hoeveelheid zaken aflevert dan was overeengekomen, mag de koper de prijs op dezelfde wijze verminderen (art. 51, 1 CISG)⁴⁴³.

§ 2. Prijsvermeerdering

294. Indien de verkoper een grotere hoeveelheid zaken aflevert dan was overeengekomen, kan de koper de aflevering van het overschot aanvaarden of afwijzen. Aanvaardt de koper de aflevering van het overschot geheel of gedeeltelijk, dan moet hij daarvoor in evenredigheid met de overeengekomen prijs betalen (art. 52, 2 CISG).

⁴⁴² R.I.V.F. BERTRAMS en S.A. KRUISINGA, *Overeenkomsten in het internationaal privaatrecht en het Weens Koopverdrag*, Deventer, Kluwer, 2010, 238.

⁴⁴³ J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 52.

Afdeling 6. Schadevergoeding

§ 1. Algemeen

295. Indien de verkoper tekort schiet in de nakoming van een krachtens de overeenkomst of dit Verdrag op hem rustende verplichting kan de koper een schadevergoeding eisen zoals voorzien in art. 74-77 (art. 45, 1, b CISG). De koper verliest door uitoefening van andere rechten zijn eventuele recht op schadevergoeding niet (art. 45, 2 CISG). De schadevergoeding kan dus zowel vervangend als aanvullend zijn⁴⁴⁴.

296. Enkel de schade die een gevolg is van een tekortkoming aan een contractuele verplichting komt in aanmerking voor vergoeding⁴⁴⁵. Tussen de tekortkoming van de verkoper en de schade die de koper heeft geleden, moet een causaal verband bestaan⁴⁴⁶. Schade ten gevolge van overlijden of lichamelijk letsel wordt niet vergoed op basis van het CISG (art. 5 CISG).

297. De schadevergoeding is gelijk aan de schade met inbegrip van de gederfde winst die door de andere partij als gevolg van de tekortkoming wordt geleden⁴⁴⁷. De schadevergoeding mag niet hoger zijn dan de schade die de verkoper bij het sluiten van de overeenkomst voorzag of had moeten voorzien als mogelijk gevolg van de tekortkoming, gegeven de feiten die hij kende of had moeten kennen (art. 74 CISG).

§ 2. Dekkingskoop na ontbinding

298. Indien de overeenkomst wordt ontbonden, kan de koper na de ontbinding een dekkingskoop sluiten. De dekkingskoop moet op een redelijke wijze en binnen een redelijke termijn na de ontbinding gesloten worden. De koper die van de oorspronkelijke verkoper een schadevergoeding eist, heeft recht op het verschil tussen de overeengekomen prijs en die van de dekkingskoop, onverminderd haar recht op vergoeding van andere schade overeenkomstig artikel 74 (art. 75 CISG). Een Frans bedrijf had voering voor badkleding besteld bij een Italiaans bedrijf. Wegens een gebrek aan conformiteit vorderde de koper de ontbinding en sloot hij een dekkingskoop. Het prijsverschil

⁴⁴⁴ S. STIJNS en R. VAN RANSBEECK, "De rechtsmiddelen (algemeen)", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 203; J.H. HERBOTS, *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 53.

⁴⁴⁵ M. CLAEYS, "De bijzondere rechtsmiddelen van de partijen", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 246.

⁴⁴⁶ M. CLAEYS, "De bijzondere rechtsmiddelen van de partijen", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 246.

⁴⁴⁷ M. CLAEYS, "De bijzondere rechtsmiddelen van de partijen", in H. VAN HOUTTE, J. ERAUW, P. WAUTELET (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 246.

tussen de overeengekomen prijs en die van de dekkingskoop werd niet aan de koper toegekend, omdat de dekkingskoop niet op een redelijke wijze gesloten was. De prijs die de koper betaalde was excessief⁴⁴⁸.

§ 3. Dagprijs na ontbinding

299. Indien de overeenkomst wordt ontbonden en de koper niet is overgegaan tot een dekkingskoop en indien de zaken een dagprijs hebben, dan heeft de koper die een schadevergoeding eist, recht op het verschil tussen de in de overeenkomst bepaalde prijs en de ten tijde van de ontbinding geldende dagprijs, onverminderd haar recht op vergoeding van andere schade overeenkomstig artikel. Indien de koper de overeenkomst heeft ontbonden na de zaken te hebben overgenomen, wordt de dagprijs ten tijde van die overname gehanteerd in plaats van de dagprijs ten tijde van de ontbinding (art. 76, 1 CISG).

300. De dagprijs is de prijs die geldt op de plaats waar de zaken hadden moeten worden afgeleverd, of, indien er op die plaats geen dagprijs is, de prijs op een andere plaats die deze redelijkerwijs kan vervangen. Hierbij wordt rekening gehouden met de verschillen in de kosten van vervoer van de zaken (art. 76, 2 CISG).

§ 4. Schadebeperkingsplicht

301. De koper moet in de gegeven omstandigheden redelijke maatregelen treffen tot beperking van de uit de tekortkoming voortvloeiende schade, met inbegrip van de gederfde winst. Indien de koper dit niet doet dan kan de verkoper een vermindering van de schadevergoeding verlangen ten belope van het bedrag waarmee het verlies had moeten worden beperkt (art. 77 CISG).

Hoofdstuk 7. Schematisch overzicht

	Weens Koopverdrag	Wet consumentenkoop (wettelijke garantie)
Toepassingsgebied	- Professionele koper - Professionele verkoper - Lichamelijke roerende goederen	- Niet-professionele koper - Professionele verkoper - Lichamelijke roerende goederen
Verplichtingen van de verkoper	Monistisch regime	Monistisch regime, na 2 jaar duaal regime uit het gemeen recht

⁴⁴⁸ CA Rennes 27 May 2008 (Brassiere cups case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080527f1.html>.

	Conforme leveringsplicht - Conform aan overeenkomst - o Kwaliteit - o Kwantiteit - o Omschrijving - o Verpakking - Conformiteitscriteria - o Normaal gebruik - o Bijzonder gebruik - o Monster - o Verpakking	Conforme leveringsplicht - Conform aan overeenkomst - Conformiteitscriteria - o Beschrijving, monster en model - o Gewenst gebruik - o Gewoonlijk gebruik - o Normale en door de consument verwachte kwaliteit
Dwingend karakter?	Suppletief	Dwingend
Waarborgtermijn (aansprakelijkheids termijn)		Gebrek moet zich voordoen 2 jaar vanaf de levering, daarna is het gemeen recht van toepassing.
Onderzoeksplicht	Keuring korte termijn na de levering	n.v.t.
Meldingstermijn = kennisgevingsplicht	Redelijke termijn na de keuring of na de ontdekking van het gebrek	Facultatief , indien contractueel overeengekomen minimumtermijn van 2 maand
Bewijs	Koper: - gebrek - ten tijde van risico-overgang	Koper: - gebrek - ten tijde van levering Eerste 6 maand vermoeden van anterioriteit
Verjaring van de vordering	Vier jaar vanaf tijdstip waarop de vordering kan worden ingesteld.	1 jaar na vaststelling van gebrek aan overeenstemming, nooit voor de garantietermijn van 2 jaar
Verval van recht	- Verval indien geen melding binnen redelijke termijn na ontdekking van het gebrek. - Indien de koper de verkoper niet in kennis stelt 2 jaar na de levering	Na verstrijken van de meldingstermijn ben je vervallen in je rechten.
Remedie	- Uitvoering in natura	Hiërarchie + keuzerecht koper

	○ Eigen nakoming opschorten ○ Herstel ○ Herstel op initiatief van de verkoper voor de datum van aflevering ○ Aanvullende termijn ○ Vervanging (WEZENLIJK) - Prijsaanpassing (vermindering of vermeerdering) - Buitengerechtelijke ontbinding (WEZENLIJK) of na aanvullende termijn + gebruiksvergoeding	- Kosteloos herstel of kosteloze vervanging - Prijsvermindering of ontbinding (discussie gerechtelijk of buitengerechtelijk)
Schadevergoeding	Aanvullende of vervangende schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding

Titel 2. Voorstel van Verordening voor een Gemeenschappelijk Europees kooprecht

Hoofdstuk 1. Inleiding

302. Op 26 april 2010 stelde de Europese Commissie een Expert Group on a Common Frame of References aan om te zoeken naar nieuwe voorstellen om het contractenrecht in de Europese Unie te verbeteren⁴⁴⁹. Het doel van de Europese Commissie was om grensoverschrijdende handel te stimuleren en een goede bescherming voor consumenten te verzekeren⁴⁵⁰. De grensoverschrijdende handel wordt gestimuleerd door de transactiekosten van de internationale overeenkomsten te verlagen en de rechtszekerheid te verhogen⁴⁵¹. Eén jaar later vaardigde de Expert Group een

⁴⁴⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-595_en.htm

⁴⁵⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-595_en.htm

⁴⁵¹ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

Feasibility Studie uit. Deze studie leidde tot het Voorstel voor een Verordening betreffende een gemeenschappelijk Europees kooprecht⁴⁵².

303. Op 11 oktober 2011 keurde de Europese Commissie het Voorstel voor een Verordening betreffende een gemeenschappelijk Europees kooprecht goed⁴⁵³. Het Voorstel voor Verordening wordt voorafgegaan door een Toelichting en bestaat uit 37 overwegingen gevolgd door 16 artikelen (hierna ‘Verordening’). Deze 16 artikelen beschrijven het toepassingsgebied, definities en de kenmerken van het gemeenschappelijk Europees kooprecht⁴⁵⁴. Na de Verordening volgen twee bijlagen. Bijlage één bevat de tekst van het gemeenschappelijk Europees kooprecht (hierna ‘GEK’), bijlage twee bevat de standaardmededeling die de handelaar aan de consument moet verstrekken voor de overeenstemming tot stand kan komen om het gemeenschappelijk Europees kooprecht toe te passen.

Hoofdstuk 2. Toepassingsgebied

Afdeling 1. Ratione personae

304. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht kan alleen worden toegepast wanneer de verkoper van goederen of de leverancier van digitale inhoud een handelaar is (art. 7, 1 Verordening). Een handelaar is een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die handelt voor doeleinden die verband houden met zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit (art. 2, e Verordening). De koper kan zowel een consument als een handelaar zijn. Respectievelijk spreken we van een business to consumer (hierna ‘B2C’) en een business to business (hierna ‘B2B’) verhouding.

§ 1. Business to consumer (B2C)

305. Bij de internationale particuliere koop is de verkoper een handelaar en de koper een consument. Een consument is een natuurlijke persoon die handelt voor doeleinden die geen verband houden met zijn handels-, bedrijfs-, ambachts- of beroepsactiviteit (art. 2, f Verordening).

⁴⁵² De zoektocht naar een Gemeenschappelijk Europees contractenrecht is al tientallen jaren bezig. In 1982 publiceerde de Commission on European Contract Law de “Principles of European Contract Law”, in 2007 werd het “Draft Common Frame of References” gepubliceerd door samenwerking van de Study Group on a European Civil Code en de Research Group on EC Private Law, in 2010 publiceerde Unidroit de Principles of International Commercial Contracts; K. Tiebout, *Het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: Situering en analyse in een Belgisch perspectief*, masterproef Master in de rechten UGent, 2011-2011, 26-28, <http://search.ugent.be>.

⁴⁵³ COM (2011) 635 definitief, Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een Gemeenschappelijk Europees Kooprecht, 11 oktober 2011.

⁴⁵⁴ K. Tiebout, *Het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: Situering en analyse in een Belgisch perspectief*, masterproef Master in de rechten UGent, 2011-2011, 42, <http://search.ugent.be>.

§ 2. Business to business (B2B)

306. Wanneer zowel de koper als de verkoper handelaren zijn, kan het gemeenschappelijk Europees kooprecht enkel worden toegepast wanneer minstens één van die partijen een kleine of middelgrote onderneming (hierna 'kmo') is (art. 7, 1 Verordening). Artikel 7, lid 2 omschrijft de voorwaarden waaraan een handelaar moet voldoen om als een kmo beschouwd te worden.

307. Een lidstaat kan besluiten het gemeenschappelijk Europees kooprecht beschikbaar te maken voor overeenkomsten waarvan alle partijen handelaren zijn, maar geen kmo's in de zin van artikel 7, lid 2 (art. 13, b Verordening). Deze uitbreiding van het personeel toepassingsgebied is samen met de uitbreiding van het toepassingsgebied *ratione loci* (zie randnummer 314) noodzakelijk volgens PIERS en VANLEENHOVE⁴⁵⁵. Indien men dit niet doet, zal de verkoper nog steeds met verschillende rechtssystemen rekening moeten houden⁴⁵⁶. Een van de doelstellingen van het GEK is immers de grensoverschrijdende handel te stimuleren door de transactiekosten voor de verkoper te verlagen. Indien het toepassingsgebied van het GEK begrensd is, zal het volgens PIERS en VANLEENHOVEN niet zorgen voor de verlaging van de transactiekosten⁴⁵⁷.

Afdeling 2. Ratione materiae

§ 1. Koopovereenkomst

308. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht kan worden toegepast op koopovereenkomsten (art. 5, a Verordening). Een koopovereenkomst is een overeenkomst waarbij de handelaar ("de verkoper") de eigendom van goederen aan een andere persoon ("de koper") overdraagt of zich ertoe verbindt deze over te dragen en de koper de prijs van deze goederen betaalt of zich ertoe verbindt deze te betalen. Onder koopovereenkomst worden ook overeenkomsten tot levering van te vervaardigen of te produceren goederen verstaan, maar niet overeenkomsten betreffende gedwongen verkoop of die op een andere manier de uitoefening van het openbare gezag betreffen (art. 2, k Verordening).

⁴⁵⁵ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁵⁶ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁵⁷ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

309. Met het begrip ‘goederen’ worden alle roerende lichamelijke zaken bedoeld. Elektriciteit, aardgas, water en andere soorten gas die niet marktklaar zijn gemaakt in een bepaald volume of in een bepaalde hoeveelheid, worden uitgesloten van het toepassingsgebied (art. 2, h Verordening).

§ 2. Levering van digitale inhoud

310. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht kan worden toegepast op overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud, al dan niet op een materiële gegevensdrager, die door de gebruiker kan worden opgeslagen, verwerkt en hergebruikt, en waartoe hij toegang kan hebben, ongeacht of tegenover die levering de betaling van een prijs staat (art. 5, b Verordening). De levering van digitale inhoud wordt niet verder besproken in dit werkstuk.

§ 3. Verbonden diensten

311. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht kan worden toegepast op overeenkomsten betreffende verbonden diensten, ongeacht of voor die verbonden dienst een afzonderlijke prijs is overeengekomen (art. 5, c Verordening). Een verbonden dienst is elke dienst die betrekking heeft op goederen zoals: installatie, onderhoud, reparatie, of een andere bewerking die door de verkoper van de goederen wordt geleverd op grond van de koopovereenkomst of een afzonderlijke, tegelijk met de koopovereenkomst gesloten, verbonden dienstenovereenkomst. Daaronder vallen niet: vervoersdiensten, opleidingsdiensten, ondersteunende telecommunicatiediensten en financiële diensten (art. 2, m Verordening).

§ 4. Uitsluiting

312. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht mag niet worden toegepast op gemengde overeenkomsten die andere onderdelen bevatten dan de verkoop van goederen, de levering van digitale inhoud en de levering van verbonden diensten, zoals bedoeld in artikel 5 (art. 6, 1 Verordening). Het gemeenschappelijk Europees kooprecht mag ook niet worden toegepast op overeenkomsten tussen een handelaar en een consument waarbij de handelaar de consument krediet verleent of toezegt in de vorm van uitstel van betaling, een lening of een andere, soortgelijke financieringsregeling. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht mag niet worden toegepast op overeenkomsten tussen een handelaar en een consument waarbij goederen, digitale inhoud of verbonden diensten doorlopend worden geleverd en de consument voor die goederen, digitale inhoud of verbonden diensten voor de duur van de levering betaalt in termijnen (art. 6, 2 Verordening).

Afdeling 3. Ratione loci

§ 1. Grensoverschrijdende overeenkomsten

313. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht kan worden toegepast op grensoverschrijdende overeenkomsten (art. 4, 1 Verordening). Om na te gaan of een overeenkomst een grensoverschrijdende overeenkomst is, is het relevante tijdstip, het tijdstip waarop overeenstemming is bereikt over de toepassing van het gemeenschappelijk Europees kooprecht (art. 4, 6 Verordening).

314. Een lidstaat kan besluiten het gemeenschappelijk Europees kooprecht beschikbaar te maken voor overeenkomsten waarbij de gewone verblijfplaats van de handelaren of, in het geval van een overeenkomst tussen een handelaar en een consument, de gewone verblijfplaats van de handelaar, het door de consument opgegeven adres, het adres waar de goederen moeten worden geleverd en het factuuradres, in die lidstaat liggen (art. 13, a Verordening). Deze uitbreiding verruimt het toepassingsgebied van het GEK en draagt op die manier bij tot een verlaging van de transactiekosten van de grensoverschrijdende overeenkomst (zie randnummer 307)⁴⁵⁸.

§ 2. Business to business (B2B)

315. Voor de toepassing van deze verordening is een overeenkomst tussen handelaren een grensoverschrijdende overeenkomst wanneer de partijen hun gewone verblijfplaats in verschillende landen hebben, waarvan er ten minste één een lidstaat is.

§ 3. Business to consumer (B2C)

316. Voor de toepassing van deze verordening is een overeenkomst tussen een handelaar en een consument een grensoverschrijdende overeenkomst wanneer: hetzij het door de consument opgegeven adres, hetzij het adres waar de goederen moeten worden geleverd, hetzij het factuuradres in een ander land ligt dan dat waar de handelaar zijn gewone verblijfplaats heeft, en ten minste een van deze staten een lidstaat is.

⁴⁵⁸ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

§ 4. Gewone verblijfplaats

317. Voor de toepassing van deze verordening is de gewone verblijfplaats van ondernemingen en andere instellingen, met of zonder rechtspersoonlijkheid, de plaats waar deze hun hoofdvestiging hebben. De gewone verblijfplaats van een handelaar die een natuurlijke persoon is, is de plaats waar hij zijn belangrijkste handelsactiviteit heeft (art. 4, 4 Verordening).

318. Wanneer de overeenkomst is gesloten in het kader van de uitoefening van de activiteiten van een filiaal, agentschap of een andere vestiging van een handelaar, wordt de plaats waar het filiaal, het agentschap of de vestiging is gelegen, als de gewone verblijfplaats van de handelaar beschouwd (art. 4, 5 Verordening).

Afdeling 4. Ratione temporis

319. De verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie. Ze is van toepassing vanaf 6 maanden nadat zij in werking is getreden. Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat (art. 16 Verordening).

Hoofdstuk 3. Facultatief karakter

320. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht heeft een facultatief karakter. Partijen kunnen overeenkomen het GEK toe te passen op hun grensoverschrijdende overeenkomsten betreffende de verkoop van goederen, de levering van digitale inhoud en het verrichten van verbonden diensten, binnen de in de artikelen 4 tot en met 7 vastgestelde territoriale, materiële en personele werkingssfeer (art. 3 en art. 8, 1 Verordening).

321. In een B2B-verhouding staat het de partijen vrij om een overeenkomst te sluiten en de inhoud ervan te bepalen, met inachtneming van de toepasselijke dwingende bepalingen. De partijen kunnen de toepassing van de bepalingen van het GEK uitsluiten, van deze bepalingen afwijken of de gevolgen ervan wijzigen, tenzij in deze bepalingen anders is bepaald (art. 1 GEK). De partijen in een B2C-verhouding hebben deze contractsvrijheid niet. Indien zij uitdrukkelijk kiezen om het GEK toe te passen op hun koopovereenkomst, dan moeten ze het in zijn geheel toepassen (art. 3 Verordening).

322. In een B2C-verhouding is de overeenstemming over de toepassing van het GEK slechts geldig wanneer de consument zijn instemming heeft gegeven door middel van een expliciete verklaring die gescheiden is van de verklaring waarmee de instemming met het sluiten van de overeenkomst wordt gegeven. De handelaar moet de consument bovendien een bevestiging van die instemming verstrekken op een duurzame gegevensdrager (art. 8, 2 Verordening). Behalve een bewuste keuze

moet de instemming van de consument met de toepassing van het gemeenschappelijk Europees kooprecht ook een op informatie gebaseerde keuze zijn. De handelaar dient daarom niet alleen de aandacht van de consument te vestigen op de voorgenomen toepassing van het gemeenschappelijk Europees kooprecht, maar ook informatie te verstrekken over de aard en de belangrijkste kenmerken ervan (overweging 23 Verordening). De verkoper kan hiervoor beroep doen op het standaard informatiebericht uit Bijlage II.

Hoofdstuk 4. Verhouding met het nationaal recht

323. De lidstaten van de Europese Unie zijn verplicht om het gemeenschappelijk Europees kooprecht op te nemen in hun nationale wetgeving⁴⁵⁹. Het GEK komt niet in de plaats van het bestaande nationale kooprecht, maar het zal bestaan als secundair regime in elke lidstaat naast de 27 reeds bestaande nationale contractenrechtstelsels⁴⁶⁰.

Hoofdstuk 5. Verhouding met de Rome 1-Verordening

Afdeling 1. Algemeen

324. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht laat het internationaal privaatrecht onverlet⁴⁶¹. Het zal slechts van toepassing zijn indien het internationaal privaatrecht verwijst naar het nationaal recht waarbinnen uitdrukkelijk is gekozen voor de toepassing van het GEK (overweging 10 Verordening)⁴⁶². De onderwerpen van contractuele of niet-contractuele aard die het gemeenschappelijk Europees kooprecht niet behandelt, worden net zoals in het Weens Koopverdrag beheerst door het bestaande nationale recht dat ingevolge de Rome 1-Verordening van toepassing is (overweging 27 Verordening). Het GEK heeft een ruimer materieel werkingsveld dan het Weens Koopverdrag. Hierdoor zal er minder vaak naar het nationaal recht moeten worden gegrepen⁴⁶³.

⁴⁵⁹ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶⁰ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12; N. KORNET, "The Common European Sales Law and the CISG: complicating or simplifying the legal environment?", *MJECL* 2012, 164-179.

⁴⁶¹ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶² M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶³ M.B.M. LOOS en H.N. SCHELHAAS, "Het Weens Koopverdrag en het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: positie van de commerciële koper", in A.A.H. VAN HOEK, R.J.Q. KLOMP, M.B.M. LOOS, A.E. ODERKERK, J.A. PONTIER en

Afdeling 2. Artikel 6 Rome 1-Verordening

§ 1. Gewone verblijfplaats consument

325. De Rome 1-Verordening (hierna 'Rome 1') bepaalt het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst in burgerlijke en handelszaken (art. 1 Rome 1). De overeenkomst gesloten tussen een consument en een professionele verkoper wordt beheerst door het recht van het land waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft (art. 6, lid 1 Rome 1)⁴⁶⁴.

§ 2. Rechtskeuze

326. Art. 6, lid 2 Rome 1 bepaalt dat de partijen vrij zijn om een recht te kiezen dat van toepassing is op de overeenkomst. De rechtskeuze van de partijen mag er niet toe leiden dat de consument de bescherming verliest die hij zou genieten onder het recht van het land waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft⁴⁶⁵. Hieruit volgt de verplichting van de verkoper om rekening te houden met het nationaal recht van de consument. PIERS en VANLEENHOVE stellen terecht dat dit de verkoper niet uitnodigt om grensoverschrijdende handel te voeren⁴⁶⁶. Het is de doelstelling van het gemeenschappelijk Europees kooprecht om aan dit probleem tegemoed te komen⁴⁶⁷. De vraag die zich stelt is of het GEK zomaar het dwingend nationaal recht van het land waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft zoals bepaald in art. 6, 2 Rome 1 aan de kant kan schuiven?

327. PIERS en VANLEENHOVE stellen dat de keuze voor het GEK, geen 'rechtskeuze' is in de zin van art. 3 Rome 1-Verordening omdat het GEK geen statelijk recht is. Hieruit volgt dat de regel die bepaalt dat de rechtskeuze van de partijen er niet toe mag leiden dat de consument de bescherming verliest die hij zou genieten onder het recht van het land waar hij zijn gewone verblijfplaats heeft, niet van

J.W. RUTGERS (eds.), *Offerhauskring vijftig jaar: jubileumbundel ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Studiekring 'Prof. Mr. J. Offerhaus'*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2012, 83-97.

⁴⁶⁴ Deze bepaling is enkel toepasselijk op koopovereenkomsten waarbij de verkoper zijn commerciële activiteiten ontplooit in het land waar de consument woonplaats heeft of dergelijke activiteiten met ongeacht welke middelen richt op dat land en de overeenkomst onder die activiteiten valt (art. 6, lid 1 Rome 1-Verordening). Indien niet voldaan is aan één van deze voorwaarden, dan wordt het toepasselijke recht bepaald door art. 3 en 4 Rome 1 (art. 6, lid 3 Rome 1).

⁴⁶⁵ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶⁶ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶⁷ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

toepassing is⁴⁶⁸. Er is immers geen rechtskeuze gemaakt. Hieruit volgt dat art. 6,2 Rome 1 niet van toepassing is en we naar art. 6,1 Rome 1 moeten kijken.

328. Indien een nationaal recht kiest dat van toepassing zal zijn op de overeenkomst, waarbinnen men kiest voor het GEK, dan is dit wel een geldige rechtskeuze. In dit geval zal het dwingend recht van de consument in praktijk uitgeschakeld zijn omdat de bepalingen van het gemeenschappelijk Europees kooprecht van het land waarvan het recht werd gekozen, identiek zijn aan de bepalingen van het GEK van het land van de consument (overweging 12 Verordening).

Hoofdstuk 6. Verhouding met het Weens Koopverdrag

329. Het GEK is zowel van toepassing op koopovereenkomsten van roerende goederen tussen een onderneming en een consument ('B2C'), als op koopovereenkomsten tussen twee ondernemingen ('B2B'). Het toepassingsgebied van het GEK overlapt dus gedeeltelijk met het toepassingsgebied van het CISG, dat niet van toepassing is op consumentenkoop. Beide koopregimes hebben gemeenschappelijk dat ze de internationale koop van roerende goederen tussen handelaren regelen.

330. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht is slechts van toepassing indien de partijen dit uitdrukkelijk gekozen hebben (hierna 'opt-in'). Daartegenover staat het Weens Koopverdrag, dat steeds van toepassing is tenzij de partijen dit hebben uitgesloten (hierna 'opt-out'). Er rijst een probleem wanneer partijen gekozen hebben voor de toepassing van het GEK, maar de werking van het CISG niet uitdrukkelijk uitgesloten hebben⁴⁶⁹. Overweging 25 Verordening bepaalt dat de keuze voor het gemeenschappelijk Europees kooprecht een overeenstemming van de partijen inhoudt om het Weens Koopverdrag uit te sluiten. Volgens PIERS en VANLEENHOVE heeft de Europese regelgever hier ultra vires geoordeeld⁴⁷⁰. Het CISG bepaalt immers zelf zijn toepassingsgebied⁴⁷¹. Het is duidelijk dat indien uitdrukkelijk gekozen is voor het GEK, dit recht primeert op de bepalingen van het CISG. Er is onzekerheid over de vraag of een expliciete keuze voor het GEK, de toepassing van het CISG uitsluit. De volgende vraag die men zich kan stellen, is of er aan het CISG dan een aanvullende

⁴⁶⁸ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁶⁹ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁷⁰ M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁷¹ N. KORNET, "The Common European Sales Law and the CISG: complicating or simplifying the legal environment?", *MJECL* 2012, 164-179.

werking toekomt voor zaken die niet geregeld zijn in het GEK⁴⁷². Deze vraag is niet van groot belang aangezien het GEK ongeveer hetzelfde regelt als het CISG⁴⁷³.

Hoofdstuk 7. Conformiteit

331. Het gemeenschappelijk Europees kooprecht hanteert een monistisch regime. De verkoper heeft de verplichting om aan de overeenkomst conforme goederen te leveren (art. 91 GEK).

Afdeling 1. Conform aan de overeenkomst

332. Artikel 99, 1 schrijft voor dat de goederen moeten overeenstemmen met wat in de overeenkomst is bepaald. Vooreerst moeten de goederen voldoen aan de in de overeenkomst voorgeschreven hoeveelheid, kwaliteit en beschrijving. De goederen moeten ook verpakt zijn op de door de overeenkomst voorgeschreven wijze. Bovendien moeten ze geleverd worden met de door overeenkomst voorgeschreven accessoires, installatiehandleidingen of andere handleidingen.

Afdeling 2. Conform art. 100, 101 en 102 GEK

333. Voor zover partijen niet anders zijn overeengekomen, moeten de goederen ook voldoen aan de voorschriften van de artikelen 100, 101 en 102 (art. 99, lid 2 GEK). Artikel 100 GEK somt de wettelijke conformiteitscriteria op waaraan de geleverde goederen moeten voldoen, art. 101 GEK betreft de verkeerde installatie van de geleverde goederen en art. 102 GEK bepaalt dat de goederen vrij moeten zijn van rechten of vorderingen van derden.

334. Artikel 99, lid 3 bepaalt dat in consumentenkoopovereenkomsten enkel geldig ten nadele van de consument kan worden afgeweken van de artikelen 100, 102 en 103 indien de consument op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst van de precieze staat van de goederen op de hoogte was en de goederen op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst als conform de overeenkomst aanvaardde. SCHULZE wijst erop dat de verwijzing naar artikel 103 hier foutief is⁴⁷⁴. Het is de partijen niet toegestaan om ten nadele van de consument de toepassing van lid 3 uit te sluiten of van dat lid af te wijken of de gevolgen ervan te wijzigen (art. 99, lid 4 GEK).

⁴⁷² M. PIERS en C. VANLEENHOVE, "Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht", *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.

⁴⁷³ K. Tiebout, *Het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: Situering en analyse in een Belgisch perspectief*, masterproef Master in de rechten UGent, 2011-2011, 50-51, <http://search.ugent.be>.

⁴⁷⁴ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 470.

§ 1. Wettelijke conformiteitscriteria criteria

a. Bijzonder gebruik

335. Artikel 100 GEK somt enkele criteria op waaraan de goederen moeten voldoen. Vooreerst moeten de goederen geschikt zijn voor elk bijzonder doel dat aan de verkoper ter kennis is gebracht op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst, tenzij uit de omstandigheden blijkt dat de koper niet vertrouwde of redelijkerwijs niet mocht vertrouwen op de deskundigheid en het oordeel van de verkoper (art. 100, a GEK).

b. Normaal gebruik

336. De goederen moeten bovendien geschikt zijn voor de doeleinden waarvoor goederen van dezelfde omschrijving gewoonlijk worden gebruikt (art. 100, b GEK).

c. Monster of model

337. Daarnaast moeten de goederen de hoedanigheden bezitten van de goederen die de verkoper als monster of model aan de koper heeft getoond (art. 100, c GEK).

d. verpakking

338. De goederen moeten verpakt zijn op de voor dergelijke goederen gebruikelijke wijze of, indien er hiervoor geen gebruikelijke handelwijze bestaat, op een met het oog op bescherming en behoud van de goederen passende wijze (art. 100, d GEK).

e. Accessoires en handleidingen

339. De goederen moeten ook worden geleverd samen met de accessoires en installatiehandleidingen en andere handleidingen die de koper mag verwachten (art. 100, e GEK).

f. Hoedanigheid en prestatievermogen

340. Tot slot moeten de goederen de hoedanigheden en prestatievermogens bezitten die zijn aangegeven in de voor het sluiten van de overeenkomst afgelegde verklaringen die op grond van artikel 69 deel uitmaken van de voorwaarden van de overeenkomst en die hoedanigheden en prestatievermogens bezitten die de koper mag verwachten (art. 100 f en g GEK).

§ 2. Verkeerde installatie

341. Indien de krachtens een consumentenkoopovereenkomst geleverde goederen verkeerd zijn geïnstalleerd dan wordt dit beschouwd als een gebrek aan conformiteit van de goederen wanneer de goederen zijn geïnstalleerd door de verkoper of onder diens verantwoordelijkheid, of wanneer de goederen waren bestemd om door de consument te worden geïnstalleerd en de verkeerde installatie te wijten was aan een tekortkoming in de installatiehandleiding (art. 101, lid 1 GEK). De partijen mogen deze bepaling niet uitsluiten ten nadele van de consument (art. 101, lid 2 GEK).

Hoofdstuk 8. Tijdstip voor het vaststellen van conformiteit

342. De verkoper is aansprakelijk voor ieder ontbreken van conformiteit dat bestaat op het moment waarop het risico op de koper overgaat, namelijk bij de inontvangstneming van de goederen. De verkoper is ook aansprakelijk indien het gebrek pas later aan het licht komt, maar de oorzaak van het gebrek aanwezig was op het moment waarop het risico op de koper overgaat⁴⁷⁵. Het is aan de koper om te bewijzen dat het gebrek bestond bij de overgang van het risico⁴⁷⁶.

343. In geval van een consumentenkoopovereenkomst wordt ieder ontbreken van conformiteit dat zich binnen een termijn van zes maanden vanaf het tijdstip waarop het risico op de koper overgaat, manifesteert, geacht op dat tijdstip al te hebben bestaan, tenzij dit onverenigbaar is met de aard van de goederen of de aard van het ontbreken van conformiteit (art. 105, lid 1 en 2 GEK).

Hoofdstuk 9. Onderzoeks- en kennisgevingsplicht

344. De onderzoeks- en kennisgevingsplicht van de koper worden omschreven in art. 121 en 122 GEK. Deze artikelen maken deel uit van “Afdeling 7: vereisten van onderzoek en kennisgeving in geval van een overeenkomst tussen handelaren” van het gemeenschappelijk Europees kooprecht. Zoals de titel laat uitschijnen is deze afdeling enkel van toepassing op koopovereenkomsten tussen handelaren en niet op koopovereenkomsten tussen een handelaar en een consument⁴⁷⁷. Artikel 106, lid 3, b GEK bepaalt bovendien dat, indien de koper een consument is, de vereisten van onderzoek en kennisgeving als bedoeld in afdeling 7 van dit hoofdstuk niet van toepassing zijn.

⁴⁷⁵ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 488.

⁴⁷⁶ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 488.

⁴⁷⁷ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 528.

Afdeling 1. Onderzoeksplicht

345. Bij overeenkomsten tussen handelaren moet de koper de goederen onderzoeken of laten onderzoeken binnen een redelijke termijn die zo kort als redelijkerwijze mogelijk is en niet langer is dan 14 dagen te rekenen vanaf de datum van de levering van de goederen (art. 121, lid 1 GEK). In vergelijking met het Weens Koopverdrag is de onderzoekstermijn concreter omschreven⁴⁷⁸.

346. Wanneer de overeenkomst ook op het vervoer van de goederen betrekking heeft, kan het onderzoek worden uitgesteld tot na de aankomst van de goederen op hun bestemming. Wanneer de koper de bestemming van de goederen onderweg wijzigt of hij deze doorzendt voordat hij redelijkerwijs gelegenheid heeft gehad deze te onderzoeken en de verkoper ten tijde van het sluiten van de overeenkomst de mogelijkheid van deze bestemmingswijziging of doorzending kende of had behoren te kennen, kan het onderzoek worden uitgesteld tot na het tijdstip waarop de goederen op de nieuwe bestemming zijn aangekomen (art. 121, lid 2 en 3 GEK).

Afdeling 2. Kennisgevingsplicht

§ 1. Redelijke termijn

347. In geval van een overeenkomst tussen handelaren mag de koper zich niet op het ontbreken van een conformiteit beroepen wanneer hij de verkoper daarvan niet binnen redelijke termijn in kennis stelt met vermelding van de aard van de ontbrekende conformiteit. De termijn begint te lopen op het moment van levering van de goederen of, indien dit later is, het moment waarop de koper het ontbreken van conformiteit ontdekt of had behoren te ontdekken (art. 122, lid 1 GEK).

§ 2. Vervaltermijn van twee jaar

348. De koper verliest net zoals in het Weens Koopverdrag het recht om zich op het ontbreken van conformiteit te beroepen wanneer hij de verkoper niet binnen twee jaar na het moment waarop de goederen feitelijk aan de koper werden overhandigd overeenkomstig de overeenkomst, in kennis stelt van het ontbreken van conformiteit (art. 122, lid 2 GEK). Wanneer partijen zijn overeengekomen dat de goederen gedurende een vastgestelde termijn geschikt moeten blijven voor een bijzonder

⁴⁷⁸ M.B.M. LOOS en H.N. SCHELHAAS, "Het Weens Koopverdrag en het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: positie van de commerciële koper", in A.A.H. VAN HOEK, R.J.Q. KLOMP, M.B.M. LOOS, A.E. ODERKERK, J.A. PONTIER en J.W. RUTGERS (eds.), *Offerhauskring vijftig jaar: jubileumbundel ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Studiekring 'Prof. Mr. J. Offerhaus'*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2012, 83-97.

doel of voor hun gewone doel, verstrijkt de tweejarige termijn voor kennisgeving niet voor het einde van die overeengekomen termijn.

Afdeling 3. Uitzonderingen

§ 1. Gegronde verwachtingen van de koper

349. De koper hoeft de verkoper niet in kennis te stellen dat niet alle goederen zijn geleverd wanneer de koper een grond heeft ervan uit te gaan dat de resterende goederen zullen worden geleverd (art. 122, lid 5 GEK).

§ 2. Kennis van de verkoper

350. De verkoper kan zich niet op dit artikel beroepen wanneer het ontbreken van conformiteit betrekking heeft op feiten die hij kende of had behoren te kennen en die hij niet aan de koper bekend heeft gemaakt (art. 122, lid 6 GEK).

§ 3. Kennis van de koper

351. In geval van een overeenkomst tussen handelaren is de verkoper niet aansprakelijk voor het ontbreken van conformiteit van de goederen wanneer de koper op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst wist dat de goederen niet-conform waren of dat had behoren te weten (art. 104 GEK). De kennis van de koper houdt in dit geval een aanvaarding in van de gebrekkige goederen⁴⁷⁹.

Hoofdstuk 10. Rechtsmiddelen van de koper

Afdeling 1. Overzicht

§ 1. Principe

352. Wanneer de verkoper zijn verbintenis niet nakomt, kan de koper: de nakoming vorderen, zijn eigen nakoming opschorten, de overeenkomst ontbinden en de teruggave vorderen van de inmiddels betaalde prijs, de prijs verminderen of een schadevergoeding vorderen (art. 106, lid 1 GEK). De rechtsmiddelen die niet onverenigbaar zijn, kunnen worden gecumuleerd (art. 106, lid 6 GEK).

⁴⁷⁹ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 486.

353. De remedies die in het GEK ter beschikking staan van de koper stemmen overeen met de remedies uit het Weens Koopverdrag. De voorwaarden die vervuld moeten zijn om een bepaalde remedie te kunnen vorderen zijn in het GEK en in het Weens Koopverdrag wel soms verschillend⁴⁸⁰.

§ 2. Uitzondering

a. Niet-toerekenbaarheid

354. Wanneer de niet-nakoming niet kan worden toegerekend aan de verkoper, kan de koper één van de in lid 1 bedoelde rechtsmiddelen aanwenden, met uitzondering van het vorderen van nakoming en schadevergoeding (art. 106, lid 4 GEK).

b. Fout koper

355. De koper kan geen van de in lid 1 bedoelde rechtsmiddelen aanwenden voor zover hij de niet-nakoming door de verkoper heeft veroorzaakt (art. 106, lid 5 GEK).

§ 3. Dwingend karakter

356. In een overeenkomst tussen een handelaar en een consument is het partijen niet toegestaan ten nadele van de consument de toepassing van dit hoofdstuk uit te sluiten of van dit hoofdstuk af te wijken of de gevolgen ervan te wijzigen voordat de handelaar door de consument op het ontbreken van conformiteit is gewezen (art. 108 GEK).

Afdeling 2. Herstel van verzuim door verkoper

357. Indien de koper een handelaar is, heeft het herstel van verzuim door de verkoper voorrang boven het recht van de koper enig rechtsmiddel aan te wenden, met uitzondering van de opschorting van de nakoming (art. 106, lid 2, a GEK). Indien de koper een consument is, heeft het herstel van verzuim door de verkoper geen voorrang boven de rechten van de koper (art. 106, lid 3 GEK).

358. Een verkoper die vroegtijdig nakoming heeft aangeboden en aan wie is meegedeeld dat de nakoming niet conform de overeenkomst is, kan een nieuw en met de overeenkomst conform aanbod tot nakoming doen wanneer dat kan plaatsvinden binnen de voor nakoming toegestane termijn (art. 109, 1 GEK). In gevallen waarop lid 1 niet van toepassing is, kan een verkoper die

⁴⁸⁰ M.B.M. LOOS en H.N. SCHELHAAS, "Het Weens Koopverdrag en het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: positie van de commerciële koper", in A.A.H. VAN HOEK, R.J.Q. KLOMP, M.B.M. LOOS, A.E. ODERKERK, J.A. PONTIER en J.W. RUTGERS (eds.), *Offerhauskring vijftig jaar: jubileumbundel ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Studiekring 'Prof. Mr. J. Offerhaus'*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2012, 83-97.

nakoming heeft aangeboden die niet conform de overeenkomst is, wanneer hij van het ontbreken van conformiteit in kennis wordt gesteld, onverwijld aanbieden het verzuim op zijn eigen kosten te herstellen (art. 109, lid 2 GEK). De verkoper beschikt over een redelijke termijn om het verzuim te herstellen (art. 109, lid 5 GEK).

359. De koper kan een aanbod tot herstel van verzuim alleen weigeren in de art. 106, lid 4 bepaalde gevallen. Ondanks het herstel van verzuim behoudt de koper het recht om schadevergoeding te vorderen wegens vertraging alsook voor alle schade die door het herstel van verzuim is veroorzaakt dan wel daardoor niet is voorkomen (art. 109, 7 GEK).

Afdeling 3. Vordering tot nakoming

§ 1. Principe

360. De koper heeft het recht om de nakoming van de verbintenissen van de verkoper te vorderen (art. 110, lid 1 GEK). De koper kan de nakoming niet meer vorderen indien dit onmogelijk zou zijn, onwettig is geworden of indien de lasten of kosten van de nakoming niet in verhouding zouden staan tot het voordeel dat de koper zou verkrijgen (art. 110, lid 3 GEK). De nakoming kan ook niet worden gevorderd wanneer de niet-nakoming de verkoper niet kan worden toegerekend (art. 106, lid 4 GEK). In tegenstelling tot in het Weens Koopverdrag, is er geen wezenlijke tekortkoming vereist om de vervanging te vorderen⁴⁸¹.

§ 2. Keuze van consument (B2C)

361. Indien de verkoper is gehouden tot de nakoming van zijn verbintenis tot conforme levering, kan de consument kiezen tussen herstel en vervanging. Als de consument kiest voor herstel, dan mag de verkoper kiezen hoe hij dat zal doen⁴⁸². De consument verliest zijn keuzerecht indien de gekozen oplossing onwettig of onmogelijk zou zijn of, in vergelijking met de andere beschikbare oplossing, voor de verkoper onevenredige kosten met zich zou brengen (art. 111, lid 1 GEK).

362. De consument kan de andere rechtsmiddelen alleen aanwenden wanneer de handelaar het herstel of de vervanging niet binnen een redelijke termijn van maximaal 30 dagen heeft voltooid. De consument kan echter gedurende die termijn de nakoming opschorten (art. 111, lid 2 GEK).

⁴⁸¹ M.B.M. LOOS en H.N. SCHELHAAS, "Het Weens Koopverdrag en het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: positie van de commerciële koper", in A.A.H. VAN HOEK, R.J.Q. KLOMP, M.B.M. LOOS, A.E. ODERKERK, J.A. PONTIER en J.W. RUTGERS (eds.), *Offerhauskring vijftig jaar: jubileumbundel ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Studiekring 'Prof. Mr. J. Offerhaus'*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2012, 83-97.

⁴⁸² R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 509.

§ 3. Teruggave van het vervangen object

363. Wanneer de verkoper het ontbreken van conformiteit heeft goedge maakt door middel van vervanging, heeft de verkoper het recht en de plicht om het vervangen object op eigen kosten terug te nemen. Indien de koper de goederen niet teruggEEft, dan mag de verkoper de vervanging opschorten⁴⁸³. De koper hoeft geen vergoeding te betalen voor enig gebruik dat van het vervangen object in de aan de vervanging voorafgaande periode is gemaakt (art. 112 GEK).

Afdeling 4. Opschorting van de nakoming

364. De koper die tegelijk met de verkoper of daarna zijn verbintenissen moet nakomen heeft het recht om deze op de schorten totdat de verkoper heeft aangeboden om zijn verbintenissen na te komen of ze is nagekomen. Indien de koper zijn verbintenissen moet nakomen vóór de verkoper, dan kan hij de nakoming ervan opschorten zolang hij goede redenen heeft om te menen dat de verkoper zijn verbintenissen niet zal nakomen. De opschorting kan de volledige dan wel de gedeeltelijke nakoming betreffen al naar gelang gerechtvaardigd door de niet-nakoming (art. 113 GEK).

Afdeling 5. Ontbinding

§ 1. definitie

365. Een "overeenkomst ontbinden" betekent een einde maken aan de rechten en verbintenissen van de partijen uit de overeenkomst, behalve die welke voortvloeien uit een voorwaarde van de overeenkomst inzake geschillenbeslechting of een voorwaarde van de overeenkomst die bestemd is om ook na de beëindiging te blijven gelden (art. 8, lid 1 GEK).

§ 2. Gronden van ontbinding

a. Wezenlijke niet-nakoming

366. De koper kan de overeenkomst ontbinden wanneer de niet-nakoming door de verkoper op grond van de overeenkomst wezenlijk is (art. 114, 1 GEK). De niet-nakoming is wezenlijk wanneer zij de wederpartij wezenlijk datgene onthoudt wat die partij op grond van de overeenkomst mocht verwachten. Deze niet-nakoming is niet wezenlijk indien de verkoper op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst dit resultaat niet voorzag of behoorde te voorzien of indien de niet-nakoming

⁴⁸³ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 513.

van die aard is dat daardoor duidelijk is dat er niet op kan worden vertrouwd dat de partij die niet nakomt in de toekomst alsnog zal nakomen (art. 87, 2 GEK). Dit rechtsmiddel is als het ware een ultimum remedium: de niet-nakoming moet wezenlijk zijn en de verkoper heeft het recht om het herstel van zijn verzuim aan te bieden (art. 106, lid 2, a GEK)⁴⁸⁴.

367. Wanneer in geval van een consumentenkoopovereenkomst sprake is van niet-nakoming omdat de goederen niet conform de overeenkomst zijn, kan de consument de overeenkomst ontbinden, tenzij het ontbreken van conformiteit onbeduidend is (art. 114, 2 GEK). Bij consumentenkoopovereenkomsten is de mogelijkheid om de overeenkomst te ontbinden in het geval van non-conformiteit veel ruimer. Vooreerst heeft de verkoper niet het recht om herstel van verzuim aan te bieden (art. 106, 3 GEK). Daarnaast moet de niet-nakoming ook niet wezenlijk zijn. De ontbinding staat hier op gelijke voet met de andere rechtsmiddelen⁴⁸⁵. Voor andere gevallen van niet-nakoming geldt de vereiste van wezenlijkheid wel⁴⁸⁶.

b. Niet-nakoming binnen aanvullende termijn (nachfrist)

368. De koper kan aan de verkoper een aanvullende termijn geven waarbinnen deze aan zijn verbintenissen moet voldoen. Deze termijn wordt geacht redelijk te zijn indien de verkoper daartegen niet onverwijld bezwaar maakt. Indien de verkoper niet levert binnen de aanvullende termijn, dan kan de koper de overeenkomst ontbinden, zelfs al is de niet-nakoming niet wezenlijk. Wanneer in de kennisgeving wordt bepaald dat de overeenkomst automatisch wordt ontbonden indien de verkoper niet nakomt binnen de in de kennisgeving vastgestelde termijn, is de ontbinding na het verstrijken van die termijn zonder nadere kennisgeving van kracht (art. 115 GEK).

c. Voorziene niet-nakoming

369. De koper kan de overeenkomst ontbinden vóór het moment waarop de nakoming moet plaatsvinden, wanneer de verkoper heeft verklaard of indien het duidelijk is dat er niet zal worden nagekomen en de niet-nakoming van dien aard zou zijn dat deze de ontbinding rechtvaardigt (art. 116 GEK).

⁴⁸⁴ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 517.

⁴⁸⁵ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 517.

⁴⁸⁶ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 518.

§ 3. Kennisgeving

370. De uitoefening van het recht van ontbinding geschiedt door kennisgeving aan de verkoper (art. 118 GEK). De koper verliest zijn recht van ontbinding wanneer de kennisgeving van de ontbinding niet wordt gedaan binnen een redelijke termijn nadat het recht is ontstaan of, indien dit later is, binnen een redelijke termijn nadat hij van de niet-nakoming op de hoogte was of daarvan op de hoogte moest zijn. Echter, indien de koper een consument is of indien geen enkele nakoming is aangeboden, behoudt de koper zijn recht van ontbinding (art. 119 GEK).

§ 4. Teruggaveplicht

371. Indien de overeenkomst is ontbonden, zijn de partijen verplicht om wat ze van elkaar hebben ontvangen terug te geven (art. 172, lid 1 GEK). Indien de teruggave niet in natura kan gebeuren, moet de ontvanger de waarde ervan in geld betalen. Wanneer teruggave in natura mogelijk is, maar tot onredelijke inspanningen of kosten zou leiden, kan de ontvanger ervoor kiezen de waarde in geld te betalen, mits dit de vermogensbelangen van de wederpartij niet schaadt (art. 173, lid 1 GEK).

372. Bij de ontbinding van een overeenkomst waarbij in termijnen of delen moet worden nagekomen, bestaat geen verplichting tot teruggave van hetgeen is ontvangen met betrekking tot die termijnen of delen ten aanzien waarvan de verbintenissen over en weer volledig zijn nagekomen, of wanneer de prijs voor hetgeen is gepresteerd op grond van artikel 8, lid 2, verschuldigd blijft, tenzij de overeenkomst van dien aard is dat gedeeltelijke nakoming voor geen van de partijen van waarde is (art. 172, lid 3 GEK).

§ 5. Bijkomende schadevergoeding

373. Verschuldigde bedragen en schadevergoeding voor niet-nakoming vóór het tijdstip van de ontbinding, blijven verschuldigd. Wanneer de overeenkomst wordt ontbonden wegens niet-nakoming of wegens voorziene niet-nakoming, heeft de ontbindende partij ook recht op schadevergoeding ter vervanging van de toekomstige uitvoering door de wederpartij (art. 8, lid 2 GEK).

Afdeling 6. Prijsvermindering

374. Indien de koper een nakoming aanvaardt die niet conform de overeenkomst is, dan kan hij de prijs verminderen. De vermindering moet in verhouding staan tot de waardevermindering van dat wat op het tijdstip van nakoming ter nakoming werd ontvangen in vergelijking met de waarde van dat wat zou zijn ontvangen wanneer de nakoming conform de overeenkomst was geweest. Indien de koper al een bedrag betaald heeft aan de verkoper dat de verminderde prijs te boven gaat, dan kan

hij dit bedrag van de verkoper terugvorderen. Een koper die de prijs vermindert, kan niet tevens vergoeding krijgen van de schade die daardoor wordt gecompenseerd, maar behoudt zijn recht op vergoeding van alle verder geleden schade (art. 120 GEK).

Afdeling 7. Schadevergoeding

§ 1. Principe

375. De koper heeft recht op vergoeding van de schade die is veroorzaakt doordat de verkoper zijn verbintenis niet nakomt en deze niet-nakoming hem kan worden toegerekend (art. 159, lid 1 GEK).

De schadevergoeding is een geldsom waarop een persoon aanspraak kan maken als vergoeding van verliezen, letsel of schade (art. 2, g GEK). Ze omvat het geleden verlies en de gederfde winst (art. 160 GEK). Volgens het gemeenschappelijk Europees kooprecht omvat het begrip 'schade' zowel economische en niet-economische schade, in de vorm van pijn en leed, met uitsluiting van andere vormen van niet-economische schade, zoals verminderde levenskwaliteit en gederfd genot (art. 2, c GEK). De schade waarvan vergoeding kan worden gevorderd, omvat toekomstige schade die de schuldenaar redelijkerwijs kan verwachten. (art. 159, lid 2 GEK).

§ 2. Voorzienbaarheid van schade

376. De schuldenaar is slechts aansprakelijk voor de schade die hij op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst voorzag of had behoren te voorzien als een gevolg van de niet-nakoming (art. 161 GEK).

§ 3. Beperking

377. De verkoper is niet aansprakelijk voor de door de koper geleden schade voor zover de koper heeft bijgedragen tot de niet-nakoming of de gevolgen daarvan (art. 162 GEK).

§ 4. Schadebeperkingsplicht

378. De schuldenaar is niet aansprakelijk voor de door de schuldeiser geleden schade voor zover de schuldeiser de schade had kunnen beperken door het treffen van redelijke maatregelen (art. 163, lid 1 GEK).

§ 5. Dekkingskoop na ontbinding

379. De koper die de overeenkomst geheel of gedeeltelijk heeft ontbonden, kan, indien hij binnen een redelijke termijn een vervangende overeenkomst sluit, van de verkoper betaling vorderen van het verschil tussen de waarde van dat wat op grond van de ontbonden overeenkomst had moeten

worden betaald en de waarde van dat wat moet worden betaald op grond van de vervangende overeenkomst (art. 164 GEK).

§ 6. Dagprijs na ontbinding

380. Wanneer de schuldeiser de overeenkomst heeft ontbonden en geen vervangende overeenkomst heeft gesloten, maar voor de prestatie een marktprijs geldt, kan de schuldeiser, voor zover hij recht op schadevergoeding heeft, betaling vorderen van het verschil tussen de overeengekomen prijs en de op het tijdstip van de ontbinding geldende marktprijs alsook vergoeding van alle overige schade vorderen (art. 165 GEK).

Hoofdstuk 11. Verjaring

381. Er worden twee verjaringstermijnen gehanteerd in het GEK. De korte verjaringstermijn bedraagt twee jaar en begint te lopen op het tijdstip waarop de schuldeiser de feiten ten gevolge waarvan het recht kan worden uitgeoefend kende of had behoren te kennen. Binnen deze termijn moet de schuldeiser handhaving eisen⁴⁸⁷. De lange verjaringstermijn bedraagt tien jaar of, in geval van een recht op schadevergoeding wegens lichamelijk letsel, dertig jaar en begint te lopen op het tijdstip waarop de schuldenaar moet nakomen dan wel, in geval van een recht op schadevergoeding, vanaf het tijdstip van de handeling ten gevolge waarvan het recht ontstaat (art. 179 en 180 GEK). De lange verjaringstermijn geldt ongeacht of de schuldeiser de feiten kende of had behoren te kennen⁴⁸⁸.

Hoofdstuk 12. Oneerlijke voorwaarden van overeenkomsten

Afdeling 1. Algemene bepalingen

§ 1. Gevolgen van oneerlijke voorwaarden

382. Een door een partij in een overeenkomst bedongen voorwaarde die oneerlijk is, is niet bindend voor de wederpartij. Deze bepaling geldt zowel voor handelaren als voor consumenten⁴⁸⁹. Wanneer de overeenkomst zonder de oneerlijke voorwaarde kan worden gehandhaafd, blijven de andere voorwaarden van de overeenkomst bindend (art. 79 GEK).

⁴⁸⁷ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 726.

⁴⁸⁸ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 726.

⁴⁸⁹ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 377.

§ 2. Dwingend karakter

383. Het is partijen niet toegestaan de toepassing van dit hoofdstuk uit te sluiten, van dit hoofdstuk af te wijken of de gevolgen ervan te wijzigen (art. 81 GEK).

Afdeling 2. Overeenkomsten tussen een handelaar en een consument (B2C)

§ 1. Transparantieverplichting

384. Wanneer een handelaar voorwaarden van een overeenkomst bedingt waarover met de consument niet afzonderlijk is onderhandeld, moet hij ervoor zorgen dat deze in duidelijke en begrijpelijke taal worden gesteld en meegedeeld (art. 82 GEK).

§ 2. Betekenis van “oneerlijk”

385. In een overeenkomst tussen een handelaar en een consument is een door de handelaar bedongen voorwaarde waarover niet afzonderlijk is onderhandeld oneerlijk wanneer zij in strijd is met de goede trouw en de redelijkheid en billijkheid, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verbintenissen van partijen aanzienlijk verstoort ten nadele van de consument (art. 83, lid 1 GEK). Voor de toepassing van deze afdeling moet bij de beoordeling van de oneerlijkheid van een voorwaarde van een overeenkomst rekening gehouden worden met: de vraag of de handelaar de transparantieverplichting van artikel 82 is nagekomen, de aard van de op grond van de overeenkomst te leveren prestatie, de omstandigheden waarin de overeenkomst werd gesloten, de andere voorwaarden van de overeenkomst, en de voorwaarden van eventuele andere overeenkomsten waar de overeenkomst van afhangt (art. 83, lid 2 GEK).

§ 3. Zwarte en grijze bedingen

386. Artikel 84 GEK somt een aantal bedingen op die altijd oneerlijk zijn, dit zijn ‘de zwarte bedingen’. Artikel 85 GEK somt een aantal voorwaarden van overeenkomsten op die worden vermoed oneerlijk te zijn, dit zijn ‘de grijze bedingen’. Indien er een grijs beding in het contract is opgenomen, zal de verkoper moeten bewijzen dat het beding niet oneerlijk is⁴⁹⁰.

⁴⁹⁰ R. SCHULZE (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 389.

Afdeling 3. Overeenkomsten tussen handelaren (B2B)

387. Een voorwaarde in een overeenkomst tussen handelaren is alleen oneerlijk wanneer deze deel uitmaakt van voorwaarden waarover niet afzonderlijk is onderhandeld en de voorwaarde van dien aard is dat het gebruik ervan grovelijk afwijkt van de gangbare handelspraktijken en indruist tegen de goede trouw en de redelijkheid en billijkheid (art. 86, lid 1GEK). Voor de toepassing van deze afdeling moet bij de beoordeling van de oneerlijkheid van een voorwaarde van een overeenkomst rekening gehouden worden met: de aard van de op grond van de overeenkomst te leveren prestatie, de omstandigheden waarin de overeenkomst werd gesloten, de andere voorwaarden van de overeenkomst, en de voorwaarden van eventuele andere overeenkomsten waar de overeenkomst van afhangt (art. 86, lid 2 GEK).

Hoofdstuk 13. Schematisch overzicht

	Gemeenschappelijk Europees kooprecht	Weens Koopverdrag
Toepassingsgebied	- Verkoper is handelaar - Koper is consument (B2C) of handelaar (B2B) (en minstens 1 is KMO) - Roerende lichamelijke goederen	- Verkoper is handelaar - Koper is handelaar - Roerende lichamelijke goederen
Verplichtingen van de verkoper	Monistisch regime Conforme leveringsplicht - Conform de overeenkomst ○ Hoeveelheid ○ Kwaliteit ○ Beschrijving ○ Verpakking ○ Accessoires ○ Handleiding - Conformiteitscriteria ▪ gewoon gebruik ▪ bijzonder gebruik ▪ model ▪ verpakking ▪ accessoires	Monistisch regime Conforme leveringsplicht - Conform aan overeenkomst ○ Kwaliteit ○ Kwantiteit ○ Omschrijving ○ verpakking - Conformiteitscriteria ▪ Normaal gebruik ▪ Bijzonder gebruik ▪ Monster ▪ Verpakking

	▪ verklaarde hoedanigheid ▪ te verwachten hoedanigheid - Installatie	
Dwingend karakter?	Suppletief Opt-in	Suppletief Opt-out
Waarborgtermijn (aansprakelijkheids-termijn)	/	/
Onderzoekstplicht	- B2C: n.v.t. - B2B: zo kort mogelijke redelijke termijn, maximum 14 dagen vanaf levering	Keuring korte termijn na levering
Meldingstermijn	- B2C: n.v.t. - B2B: redelijke termijn na levering of ontdekking van het gebrek	Redelijke termijn na de keuring of na de ontdekking van het gebrek
Bewijs	- B2B: koper ○ Gebrek ○ ten tijde van de risico-overgang - B2C: idem als B2B, maar eerste 6 maanden vermoeden van anterioriteit	Koper: - gebrek - ten tijde van risico-overgang
Verjaring van de vordering	- Korte verjaringstermijn: 2 jaar na kennisname gebrek - Lange verjaringstermijn: 10 jaar of 30 jaar vanaf tijdstip waarop SA moet nakomen	Vier jaar vanaf ogenblik wanneer de vordering kan worden ingesteld
Verval van recht	- Verval indien geen melding binnen redelijke termijn na levering of ontdekking van het gebrek - B2B: Recht vervalt indien je geen kennisgeving hebt gedaan 2 jaar na de levering - B2C: geen verval van recht	- Vervalt indien geen melding binnen redelijke termijn na ontdekking vna het gebrek - Recht vervalt indien je geen kennisgeving hebt gedaan 2 jaar na de levering
Remedie	- Uitvoering in natura ○ Eigen nakoming opschorten	- Uitvoering in natura ○ Eigen nakoming opschorten

	○ Herstel (indien op initiatief van de VK in B2B dan voorrang op alle rechtsmiddelen) ○ vervanging - Prijsvermindering - Buitengerechtelijke ontbinding ○ Wezenlijke tekortkoming vereist in B2B ○ Na aanvullende termijn	○ Herstel ▪ Initiatief verkoper ▪ Initiatief koper ○ Aanvullende termijn ○ Vervanging (WEZENLIJK) - Prijsaanpassing - Buitengerechtelijke ontbinding ○ (WEZENLIJK) ○ Na aanvullende termijn
Schadevergoeding	- Aanvullende of vervangende schadevergoeding - Dekkingskoop of dagprijs na ontbinding	- Aanvullende of vervangende schadevergoeding - Dekkingskoop of dagprijs na ontbinding

Conclusie

388. In deze masterproef heb ik een overzicht gegeven van de aansprakelijkheid van de verkoper voor gebreken in verschillende regimes. Zo heb ik onder meer het toepassingsgebied, de conforme leveringsplicht van de verkoper en de remedies die ter beschikking staan van de koper in geval van aansprakelijkheid van de verkoper uiteengezet in het gemeen kooprecht, de Wet Consumentenkoop, de Wet Productaansprakelijkheid, het Weens Koopverdrag en het gemeenschappelijk Europees kooprecht. Ook de onrechtmatige bedingen van de Wet Marktpraktijken en de oneerlijke voorwaarden van overeenkomsten in het gemeenschappelijk Europees kooprecht kwamen ter volledigheid aan bod.

389. In deze conclusie zal ik nagaan welk regime het meest aangewezen is in de verschillende aspecten die ik heb besproken. Voor deze beoordeling zal ik een vergelijking maken tussen koopregimes die specifiek van toepassing zijn op consumentenkoop en koopregimes die van toepassing zijn op professionele handelskoop.

390. Bij de eerste categorie reken ik de Wet Consumentenkoop en de bepalingen die van toepassing zijn op B2C-verhoudingen van het gemeenschappelijk Europees kooprecht. In de consumentenkoop is het stelsel dat het meest bescherming biedt aan de koper het meest aangewezen stelsel.

391. Bij de tweede categorie behoort het gemeen kooprecht, het Weens Koopverdrag en de bepalingen van het gemeenschappelijk Europees kooprecht die van toepassing zijn op B2B-verhoudingen. In de professionele handelskoop is het stelsel dat het best is voor de handel het meest aangewezen stelsel. Om het vergelijken mogelijk te maken zal ik de Wet Productaansprakelijkheid hier buiten beschouwing laten. Deze wet voorziet immers enkel in een aansprakelijkheidsregime voor de producent voor de schade die zijn product heeft veroorzaakt.

392. In de regel is de verkoper verplicht om goederen te leveren die in overeenstemming zijn met de overeenkomst. Deze verplichting wordt geconcretiseerd door wettelijke conformiteitscriteria. In het gemeen recht is de situatie echter anders. De verplichting om goederen te leveren die in overeenstemming zijn met de overeenkomst omvat niet de vrijwaringsverplichting van de verkoper voor verborgen gebreken. Beide verplichtingen worden van elkaar gescheiden door de aanvaarding en zijn onderhevig aan andere termijnen en remedies.

393. Nadat de verkoper de goederen heeft geleverd, leggen de regimes die van toepassing zijn op de handelskoop een onderzoeks- en meldingsplicht op aan de koper. Opvallend is dat de regimes die specifiek van toepassing zijn op consumentenkoop geen onderzoeksplicht opleggen aan de consument. Naast de onderzoeksplicht, kan de koper ook onderworpen zijn aan een

mededelingsplicht. Opnieuw is de consument die onderworpen is aan de Wet Consumentenkoop of het gemeenschappelijk Europees kooprecht niet verplicht om de verkoper in kennis te stellen van het gebrek. Er is wel een verschil tussen beide regimes. In de Wet Consumentenkoop is er een mogelijkheid om een meldingstermijn overeen te komen. Een meldingstermijn kan nuttig zijn omdat de consument op die manier aangezet wordt om aandachtig te zijn en het gebrek vroeg te melden. Door een vroege melding zal de koper ook zeker zijn dat hij het voordeel van de omkering van bewijslast zal genieten. In de Wet Consumentenkoop staat niet dat de meldingstermijn op straffe van verval is voorgeschreven, maar in de Richtlijn Consumentenkoop wel. Indien partijen een meldingstermijn overeenkomen, vind ik het verval een heel zware straf voor de consument. De meldingstermijn is in grote mate overgelaten aan de contractvrijheid. Dit zorgt voor onzekerheid voor de consument.

394. Indien de koper een gebrek heeft ontdekt, dan zal hij dit gebrek moeten bewijzen. Dit bewijzen is niet altijd eenvoudig. Bovendien is het duur indien er beroep moet worden gedaan op een deskundige. Principieel zal de koper ook moeten bewijzen dat het gebrek aanwezig was ten tijde van de levering. Voor de consument geldt er voor de eerste 6 maanden na de levering in de Wet Consumentenkoop en het gemeenschappelijk Europees kooprecht een weerlegbaar vermoeden van anterioriteit. Dit is voordelig voor de consument aangezien zijn bewijsplicht wordt vereenvoudigd. Bij de vrijwaring voor verborgen gebreken heeft de koper net een zwaardere bewijslast. Hij zal de ernst van het gebrek moeten bewijzen. Bovendien moet hij de kwade trouw bewijzen indien hij een volledige schadevergoeding wil.

395. Meestal kan de koper kiezen tussen de uitvoering in natura, de uitvoering bij equivalent, de ontbinding en/of de schadevergoeding. De betrokken regimes vertonen onderling kleine verschillen met betrekking tot deze remedies. In het gemeen recht kan de koper enkel de prijsvermindering of de ontbinding vorderen bij verborgen gebreken. Hij kan de vordering in natura niet vorderen en dit vind ik zeer merkwaardig. De uitvoering in natura is volgens mij de beste remedie. Aangezien de koopovereenkomst in stand gehouden wordt, is dit een remedie die het minst schadelijk is voor zowel de koper als voor de verkoper.

396. De Wet Consumentenkoop wordt gekenmerkt door een hiërarchie van rechtsmiddelen. Het is opmerkelijk dat de enige remedies die ter beschikking staan van de verkoper bij de vrijwaring voor verborgen gebreken, de remedies zijn die in de Wet Consumentenkoop pas in tweede orde mogelijk zijn. De hiërarchie is vrijheidsbeperkend maar wel nuttig. Door deze hiërarchie wil de Wet Consumentenkoop voorrang geven aan remedies die de instandhouding van het contract bewerkstelligen. Het is niet duidelijk of de ontbinding gerechtelijk is. In het gemeen recht is ze gerechtelijk, maar in het Weens Koopverdrag en in het gemeenschappelijk Europees kooprecht is ze buitengerechtelijk. Aangezien de Wet consumentenkoop geïnspireerd is op het Weens Koopverdrag

en de bescherming van de consument voorop stelt, gaat mijn voorkeur uit naar de buitengerechterlijke ontbinding. De gerechterlijke ontbinding zou de consument kunnen weerhouden om het contract te ontbinden. In vele gevallen zouden de kosten van de vordering niet opwegen tegen het herstel van het gebrek aan conformiteit. De buitengerechterlijke ontbinding is evenwel niet algemeen aanvaard in ons recht. Het is een uitzondering op het algemene principe van gerechterlijke ontbinding.

397. In het gemeenschappelijk Europees kooprecht is de consument niet onderworpen aan een hiërarchie. Bovendien moet de tekortkoming van de verkoper niet wezenlijk zijn vooraleer de consument de ontbinding kan instellen. Deze regeling is volgens mij te laks en zou kunnen leiden tot misbruik.

398. Ten slotte zou ik graag enkele persoonlijke bevindingen toelichten. Vooreerst pleit ik voor een radicale verandering in het gemeen kooprecht: de afschaffing van het duaal systeem. Ik vind dat het kunstmatige onderscheid tussen conformiteit en verborgen gebreken het regime van de gemeenrechtelijke koop onnodig bemoeilijkt. Het regime van verborgen gebreken is over het algemeen veel strenger voor de koper dan dat van zichtbare gebreken. De koper kan enkel de aansprakelijkheid voor verborgen gebreken inroepen indien hij niet alleen het gebrek en de anterioriteit bewijst, maar ook dat het gebrek ernstig is. Bovendien heeft de koper slechts recht op een volledige schadevergoeding indien de verkoper te kwader trouw was. Dit verschil met het regime voor zichtbare gebreken wordt verkleind door het vermoeden van kwade trouw in hoofde van de verkoper. Ten slotte kan de koper enkel de prijsvermindering of de ontbinding vorderen. Hij kan de vordering in natura dus niet vorderen. Daarnaast kan de koper bij verborgen gebreken enkel een vordering instellen binnen een korte termijn. Ik zie geen rechtvaardiging waarom dit onderscheid tussen zichtbare en verborgen gebreken gehandhaafd moet worden. In de rechtspraak probeerde men vaak deze vervaltermijn te omzeilen door het verborgen gebrek als een niet-conforme levering te omschrijven. Bij niet-conforme levering geldt er immers een verjaringstermijn van 10 jaar. Het Hof van Cassatie heeft deze tendens teruggedreven door het arrest van 19 oktober 2007. Het is aan de wetgever om de ernst van deze problematiek in te zien en tussen te komen.

399. Door de invoeging van de Wet Consumentenkoop en de wisselwerking tussen beide regimes, wordt de instandhouding van het duale regime een kunstmatige constructie. De Wetgever had via de omzetting van de Richtlijn Consumentenkoop de kans moeten grijpen om het gemeen kooprecht te hervormen. In plaats daarvan koos de Wetgever voor de loutere invoeging van de Wet Consumentenkoop in het Burgerlijk Wetboek als *lex specialis* ten opzichte van het gemeen kooprecht.

400. Indien de afschaffing van het duaal systeem een te grote verandering zou zijn, is er een mogelijkheid om de wisselwerking tussen het gemeen recht en de Wet Consumentenkoop te verminderen: de stuiting van de garantietermijn na herstel of vervanging. Op deze manier zou er veel minder beroep gedaan moeten worden op het gemeen recht.

401. Ten tweede vind ik de invoering van een gemeenschappelijk Europees kooprecht een goed initiatief, maar het Voorstel van Verordening staat nog niet op punt. Om het doel te bereiken om de internationale handel te stimuleren door de transactiekosten te verlagen en de rechtszekerheid te verhogen, zal het toepassingsgebied uitgebreid moeten worden.

402. In deze bespreking van de aansprakelijkheid van de verkoper voor gebreken toonde het gemeenschappelijk Europees kooprecht in B2B-verhoudingen geen wezenlijke verschillen met het Weens Koopverdrag. Beide regimes hebben een onderzoeks- en meldingsplicht waarbij de onderzoeksplicht in het gemeenschappelijk Europees kooprecht concreter is. Het recht van de consument vervalt in beide regimes indien er geen melding is gedaan van het gebrek binnen de 2 jaar na de levering. Ook de remedies in beide regimes zijn soortgelijk: ontbinding, nakoming, prijsvermindering en schadevergoeding.

403. In B2C-verhoudingen stelt het gemeenschappelijk Europees kooprecht een grote bescherming van de consument voorop. Volgens mij is een grote bescherming voor de consument evenwel niet gelijk aan laksheid ten aanzien van de verplichtingen van de consument. In vergelijking met onze Wet Consumentenkoop legt het gemeenschappelijk Europees kooprecht bijvoorbeeld geen aansprakelijkheidstermijn op van 2 jaar waarbinnen het gebrek zich moet manifesteren. Dit zorgt voor rechtsonzekerheid ten aanzien van de verkoper. De consument is in het gemeenschappelijk Europees kooprecht niet onderworpen aan een meldingstermijn. Deze termijn kan nochtans nuttig zijn voor de consument. Hij zal de goederen beter onderzoeken en zal zeker zijn dat hij zich kan beroepen op het voordeel van de omkering van bewijslast. Met betrekking tot de remedies kan de consument vorderen naar keuze. Er is geen hiërarchie waaraan hij zich moet houden en de tekortkoming van de verkoper moet niet wezenlijk zijn om de ontbinding te kunnen vorderen. Ook hier vind ik het regime te mild. Ik denk dat de consument te gemakkelijk misbruik kan maken van zijn recht om de ontbinding te vorderen.

404. Ik sluit deze masterproef af met een schematische weergave van de vaststellingen die ik heb gedaan ter verduidelijking van bovenstaande conclusie.

TOEPASSINGSGEBIED			
Gemeen recht	Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
- Verkoper: professioneel of niet-professioneel - Koper: professioneel of niet-professioneel	- Verkoper: professioneel - Koper: niet-professioneel	- Verkoper: professioneel - Koper: professioneel	- Verkoper: professioneel - Koper: professioneel (B2B) of niet-professioneel (B2C)
Roerende en onroerende goederen	Lichamelijke roerende goederen	Lichamelijke roerende goederen	Lichamelijke roerende goederen

VERPLICHTING VAN DE VERKOPER				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Leveren in overeenstemming met de overeenkomst	Vrijaring voor verborgen gebreken			
-Conformiteit -Zichtbare gebreken -Hoeveelheid	-Normaal gebruik -Bijzonder gebruik	-Levering in overeenstemming met de overeenkomst Wettelijke conformiteitscriteria - o Beschrijving, monster en model - o Gewenst gebruik - o Gewoon gebruik - o kwaliteitsverwachting consument Niets bepaald omtrent kwantiteit maar valt er ook onder volgens VAN OEVELEN.	-Levering in overeenstemming met de overeenkomst - o Hoeveelheid - o Kwaliteit - o Omschrijving - o Verpakking Wettelijke conformiteitscriteria: - o Normaal gebruik - o Bijzonder gebruik - o Monster - o Verpakking	-Levering in overeenstemming met de overeenkomst - o Hoeveelheid - o Kwaliteit - o Beschrijving - o Verpakking - o Accessoires - o Handleidingen Wettelijke conformiteitscriteria: - o Bijzonder gebruik - o Normaal gebruik - o Monster - o Verpakking - o Accessoires en handleidingen - o Verklaarde hoedanigheid - o Te verwachten hoedanigheid

ONDERZOEKSPlicht = KEURINGSPLicht				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
Aandachtig maar normaal onderzoek.	n.v.t.	n.v.t.	Keuring korte termijn na levering.	-B2C: n.v.t. -B2B: zo kort mogelijke redelijke termijn, maximum 14 dagen vanaf de levering.

KENNISGEVINGSPLicht = MELDINGSPLicht				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
Dadelijk meedelen, zo snel mogelijk protesteren.	Geen termijn bepaald.	Facultatief, minimum 2 maand na ontdekking, op straffe van verval! Je kan ook geen beroep meer doen op het gemeen recht! Discussie rechtsleer: is er spoedige protestplicht?	Redelijke termijn na ontdekking of keuring.	-B2C: n.v.t. -B2B: redelijke termijn na levering of ontdekking.

AANSRPAKELIJKHEIDSTERMIJN = WAARBORGTERMIJN				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
/	/	Gebrek moet zich voordoen binnen de 2 jaar na de levering. Daarna is het gemeen recht terug van toepassing.	/	/

BEWIJS				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
Koper: - gebrek aan conformiteit - aanwezig ten tijde van de levering	Koper: - verborgen gebrek - ernstig - aanwezig ten tijde van risico-overgang Soms wordt de anterioriteit van het gebrek vermoed. Indien de koper een volledige schadevergoeding wil hebben, zal hij de kwade trouw van de verkoper moeten bewijzen.	Koper: - gebrek aan conformiteit - vermoeden van anterioriteit binnen de eerste 6 maanden na de levering. De volgende 18 maanden moet de koper ook bewijzen dat het gebrek aanwezig was ten tijde van de levering. Volgens VAN COUTER ligt de bewijslast bij de verkoper.	Koper: - gebrek aan conformiteit - aanwezig ten tijde van de risico-overgang	Koper: B2B: - gebrek aan conformiteit - aanwezig ten tijde van de risico-overgang B2C: - idem als B2B, maar de eerste 6 maand is er een vermoeden van anterioriteit.

VERJARING VAN DE VORDERING				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
10 jaar na gebrekkige levering.	n.v.t.	1 jaar vanaf de vaststelling van het gebrek, nooit voor de 2 jaar garantie.	4 jaar vanaf het ogenblik wanneer de vordering kan worden ingesteld.	Korte verjaringstermijn van 2 jaar na kennis gebrek. Lange verjaringstermijn van 10 of 30 jaar vanaf tijdstip waarop SA moet nakomen.

VERVAL VAN HET RECHT				
Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			
n.v.t.	Verval indien koper geen vordering instelt binnen korte termijn of binnen conventionele termijn vanaf de levering of ontdekking van het gebrek. Ook verval bij niet-toegelaten herstel door koper.	Indien er een meldingstermijn is overeengekomen, ben je na het verstrijken van de meldingstermijn vervallen in je rechten volgens bepaalde rechtsleer.	Verval indien geen melding binnen redelijke termijn na ontdekking van het gebrek. Recht op non-conformiteit vervalt indien de koper geen melding doet 2 jaar na de levering.	Verval indien geen melding binnen redelijke termijn na levering of ontdekking van het gebrek. B2B: recht vervalt indien de koper geen melding doet 2 jaar na de overhandiging. B2C: n.v.t.

RECHTSMIDDELEN VAN DE KOPER					
	Gemeen recht		Wet Consumentenkoop	CISG	GEK
	Levering in overeenstemming	Vrijwaring voor verborgen gebreken			

Vordering in natura	Uitvoering in natura.	n.v.t.	Eerste mogelijkheid in de hiërarchie: kosteloos herstel of vervanging.	- Aanvullende termijn - Herstel - Herstel op initiatief van de verkoper - Vervanging (wezenlijk!)	-Herstel -Vervanging toerekenbaarheid vereist! -Herstel op initiatief van de verkoper heeft in B2B-verhoudingen voorrang op de rechtsmiddelen van de koper.
Uitvoering bij equivalent/ prijsvermindering	Uitvoering bij equivalent.	Uitvoering bij equivalent.	2 ^e mogelijkheid in hiërarchie: prijsvermindering (of ontbinding).	Prijsvermindering of vermeerdering.	Prijsvermindering.
Ontbinding	Gerechtelijk.	Gerechtelijk.	Tweede mogelijkheid in de hiërarchie: ontbinding (of prijsvermindering). Discussie rechtsleer: gerechtelijk of buitengerechtelijk?	- Buitengerechtelijk. - Wezenlijke tekortkoming vereist! - Na de aanvullende termijn. -Kennisgeving vereist.	-Buitengerechtelijk. - B2B: wezenlijke tekortkoming vereist. - B2C: geen wezenlijkheid vereist, wel beduidende tekortkoming. - Na de aanvullende termijn. - Kennisgeving vereist.

Schadevergoeding	Aanvullende schadevergoeding.	-Verkoper te goeder trouw: kosten. -Verkoper te kwader trouw: alles. Professionele verkoper wordt vermoed te kwader trouw te zijn.	Aanvullende schadevergoeding.	Vervangende of aanvullende schadevergoeding. Dekkingskoop of dagprijs na ontbinding.	Vervangende of aanvullende schadevergoeding. Dekkingskoop of dagprijs na ontbinding. Toerekenbaarheid vereist.

Bibliografie

Wetgeving

- Verdrag 1 juli 1964 houdende een eenvormige wet inzake de totstandkoming van internationale koopovereenkomsten betreffende roerende lichamelijke zaken, *B.S.* 14 januari 1971.
- Verdrag 1 juli 1964 houdende een eenvormige wet inzake de internationale koop van roerende lichamelijke zaken, *B.S.* 14 januari 1971.
- Verdrag van New York van 14 juni 1974 betreffende de verjaring bij de internationale koop van roerende goederen en Protocol van Wenen van 11 april 1980 tot wijziging van het Verdrag inzake de verjaring bij internationale koop van roerende goederen, *B.S.* 30 oktober 2008.
- Verdrag der Verenigde Naties 11 april 1980 inzake Internationale Koopovereenkomsten betreffende Roerende Zaken, *B.S.* 1 juli 1997.
- Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een gemeenschappelijk Europees Kooprecht, 11 oktober 2011, COM (2011) 635 def.
- Richtlijn 85/374/EEG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken, *Pb.* L 210, 7 augustus 1985.
- Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, *Pb.* L 095, 31 april 1993.
- Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen, *Pb.* L 171, 7 juni 1999.
- Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad, *Pb.* L 304, 22 november 2011.
- Wet 21 maart 1804 Burgerlijk Wetboek, *B.S.* 3 september 1807.

- Wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken, *B.S.* 22 maart 1991.
- Wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen, *B.S.* 21 september 2004.
- De Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, *B.S.* 12 april 2010.
- Wetsontwerp tot invoering van het Wetboek economisch recht, *Parl. St.* Kamer 2012-2013, nr. 53K2543/001.

Rechtsleer

Boeken

- ALTER, C. en THÜNGENN R., “Les obligations du vendeur” in SUIJKERBUIJK, H. (ed.), *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 636 p.
- BIQUET-MATHIEU, C., “La garantie des biens de consommation: Présentation générale” in BIQUET-MATHIEU, C. en WÉRY, P. (eds.), *La nouvelle garantie des biens de consommation et son environnement légal*, Brugge, la Charte, 2005, 257 p.
- BOCKEN, H. en BOONE, I., *Het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en andere schadevergoedingsmechanismen*, Brugge, die Keure, 2010, 217 p.
- BOONE, I. en GUILIAMS, S., “Productaansprakelijkheid en productveiligheid”, in TILLEMANS, B. en TERRY, E. (eds.), *Handels- en economisch recht*, Mechelen, Kluwer, 2011, 1324-1361.
- CAMBIE, P., *Onrechtmatige bedingen*, Brussel, Larcier, 2009, 478 p.
- CAUFMANN, C., “Vijf jaar Wet Consumentenkoop. Overzicht van rechtspraak”, in WAUTERS, K. (ed.), *Feestbundel Manard-D’Hulst 20 jaar. Diversiteit in eenheid*, Gent, Larcier, 2010, 344 p.
- CHRISTIAENS, I., “Verplichtingen van de verkoper”, in DIRIX, E. en VAN OEVELEN, A. (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl.
- CLAEYS, M., “De bijzondere rechtsmiddelen van de partijen”, in VAN HOUTTE, H., ERAUW, J., WAUTELET, P. (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 377 p.
- DAMBRE, M., “Actuele ontwikkelingen inzake koop-verkoop van onroerende goederen (overzicht van de belangrijkste recente rechtspraak (2000-2005))” in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 7, Brugge, die Keure, 2005, 197 p.

- DAMBRE, M., “De verkoop uit de hand van onroerende goederen (overzicht van rechtspraak 2005-2010)” in Instituut Notarieel recht, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 18, Brugge, die Keure, 2011, 226 p.
- DE BOECK, A., *Rechtsmisbruik in AdvocatenPraktijk*, Kluwer, Mechelen, 2011, 36 p.
- DEMARSIN, B., “Gebrekkige kwaliteit bij koop: de diverse vorderingen op een rij” in TILLEMANS, B. en VERBEKE, A. (eds.), *Themis 2 Bijzondere Overeenkomsten*, Brugge, Die Keure, 2008, 100 p.
- DEMUYNCK, I., “De bescherming van de consument tegen gevaarlijke, gebrekkige en niet-conforme producten” in X, *De consument in het recht: verwend, verwaand of miskend?*, Antwerpen, Maklu, 2003, 281 p.
- DE PAGE, H., *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1972, 1108 p.
- DIRIX, E., *Obligatoire verhoudingen tussen contractanten en derden*, Antwerpen, kluwer, 1984, 318 p.
- DUPONT, M., “Définition et éléments caractéristiques de la Vente” in SUIJKERBUIJK, H. (ed.) *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 636 p.
- ENGELS, C. en DAMBRE, M., *Bijzondere overeenkomsten Syllabus*, Brugge, die keure, 2010, 440 p.
- ERAUW, J., “Wanneer is het Weens Koopverdrag van toepassing?”, in VAN HOUTTE, H., ERAUW, J., WAUTELET, P. (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 377 p.
- ERAUW, J., *Internationaal Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2009, 938 p.
- GERMAIN, J.F., “Les obligation de l’acheteur” in SUIJKERBUIJK, H. (ed.) *Manuel de la Vente*, Mechelen, Kluwer, 2010, 636 p.
- HARMEL, P., “Theorie générale de la Vente” in X, *Répertoire Notarial tome 7 Livre 1*, Bruxelles, Larcier, 1985, losbl.
- HERBOTS, J.H., *De transnationale koopovereenkomst. Het Weens Koopverdrag van 1980*, Leuven, Acco, 1991, 232 p.
- HERBOTS, J.H., “Verplichtingen van de verkoper”, in VAN HOUTTE, H., ERAUW, J., WAUTELET, P. (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 377 p.
- HEREMANS, T., “Definities en algemene principes”, in HEREMANS, T., *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 306 p.
- KOHL, B., *La Vente immobilière: Chronique de jurisprudence 1990-2010*, Brussel, Larcier, 2012, 453 p.
- LIMPENS, J., *La Vente en droit Belge*, Brussel, Bruylant, 1960, 828 p.

- LOMBART, A. “Les clause abusives”, in HEREMANS, T., *De nieuwe wet marktpraktijken en consumentenbescherming: volledig overzicht van oud en Nieuw*, Brussel, Larcier, 2010, 306 p.
- LOOS, M.B.M. en SCHELHAAS, H.N., “Het Weens Koopverdrag en het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: positie van de commerciële koper”, in VAN HOEK, A.A.H., KLOMP, R.J.Q., LOOS, M.B.M., ODERKERK, A.E., PONTIER, J.A. en RUTGERS, J.W. (eds.), *Offerhauskring vijftig jaar: jubileumbundel ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Studiekring ‘Prof. Mr. J. Offerhaus’*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2012, 201 p.
- MEINERTZHAGEN-LIMPENS, A., *Traité élémentaire de droit civil belge: Tome IV les principaux contrats vol 1*, Brussel, Bruylant, 1997, 767 p.
- SAMOY, I., “Commerciële garanties en het dwingend karakter van de nieuwe regels” in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 165 p.
- SAMOY, I., “Afbakeningsvragen bij de proliferatie van koopregelingen (gemeenrechtelijke koop, consumentenkoop, internationale koop) en totstandkoming van de koop”, in X, *Bijzondere overeenkomsten XXXIV ste postuniversitaire cyclus Willy Delva 2007-2008*, Mechelen, Kluwer, 2008, 678 p.
- SCHULZE, R. (ed.), *Common European Sales Law (CESL)*, Baden-Baden, Nomos, 2012, 780 p.
- STEENNOT, R. en DEJONGHE, S., *Handboek consumentenbescherming en handelspraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 628 p.
- STEENNOT, R., BOGAERT, F., BRULOOT, D. en GOENS, D., *Wet Marktpraktijken*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 226 p.
- STEENNOT, R., “De nieuwe wet marktpraktijken”, in X, *Recht in (r)evolutie*, Gent, Larcier, 2012, 276 p.
- STEENNOT, R., *Onrechtmatige bedingen in de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming: artikelsgewijze bespreking*, Mechelen, Kluwer, 2012, 290 p.
- STIJNS, S., *De gerechtelijke en buitengerechtelijke ontbinding van overeenkomsten*, Antwerpen, Maklu, 1994, 706 p.
- STIJNS, S. en VAN RANSBEECK, R., “De rechtsmiddelen (algemeen)”, in VAN HOUTTE, H., ERAUW, J., WAUTELET, P. (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 377 p.
- STIJNS, S., “Onrechtmatige bedingen”, in STUYCK, J., STRAETMANS, G. en WYTINCK, P. (eds.), *Recente wetwijzigingen inzake handelspraktijken*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 279 p.
- STIJNS, S., “De remedies van de koper bij niet-conformiteit” in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 165 p.

- STIJNS, S., “De consumentenkoop: actuele knelpunten” in TILLEMANN, B. en VERBEKE, A. (eds.), *Knelpunten verkoop roerende goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 102 p.
- STUYCK, J., “Historiek en toepassingsgebied van de Richtlijn Consumentenkoop en van de omzettingwet”, in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 165 p.
- TILLEMANN, B. en VERBEKE, A., “Vrijwaring voor verborgen gebreken naar gemeen recht geïllustreerd aan de hand van de rechtspraak (1995-2005)”, in TILLEMANN, B. en VERBEKE, A. (eds.), *Themis 32 Bijzondere Overeenkomsten*, Brugge, Die Keure, 2005, 100 p.
- TILLEMANN, B., “Vrijwaring voor verborgen gebreken bij de verkoop van een onroerend goed” in TILLEMANN, B. en VERBEKE, A., (eds.), *Knelpunten verkoop onroerend goed*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 125 p.
- TILLEMANN, B., “Verkoop: Gevolgen van de koop” in *Beginnelen van Belgisch Privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2012, 978 p.
- VAN BAEVEGHEM, B., “Actualiteiten inzake koop-verkoop van onroerende goederen en verkoopsmandaat: overzicht van rechtspraak (2002-2007)” in X, *Rechtskroniek voor het Notariaat*, deel 11, Brugge, die Keure, 2007, 207 p.
- VAN DE GEHUCHTE, D., *Productaansprakelijkheid in België*, Gent, Mys & Breesch, 2000, 145 p.
- VAN OEVELEN, A., “Het nieuwe begrip conformiteit”, in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 165 p.
- VANSWEEVELT, T., “Productaansprakelijkheid de wet van 25 februari 1991 betreffende de aansprakelijkheid voor producten met gebreken”, in DIRIX, E. en VAN OEVELEN, A. (eds.), *Bijzondere overeenkomsten: commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, Antwerpen, Kluwer, losbl.
- VERBEKE, A., “De termijnen” in STIJNS, S. en STUYCK, J. (eds.), *Het nieuwe kooprecht: De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consumenten bij verkoop van consumptiegoederen*, Antwerpen, intersentia, 2005, 165 p.
- VERBEKE, A., BRULEZ, P., CARETTE, N. en HOEKX, N., *Recht in kort bestek II: Bijzondere overeenkomsten in kort bestek*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 314 p.
- VERLINDEN, J., “Twintig jaar productaansprakelijkheid. Een stand van zaken” in DEBAENE, M. en SOENS, P. (eds.), *Aansprakelijkheidsrecht. Actuele tendensen*, Gent, Larcier, 2005, 246 p.
- WAUTELET, P., “Verplichtingen van de koper”, in VAN HOUTTE, H., ERAUW, J., WAUTELET, P. (eds.), *Het Weens Koopverdrag*, Antwerpen, Intersentia, 1997, 377 p.

Tijdschriften

- ANCEL, P., “La garantie conventionnelle des vices cachés dans les conditions générales de vente en matière mobilière”, *Rev. Trim. Dr. Comm.* 1979, 204-229.
- DE WULF, H., “Samenloop of exclusiviteit tussen de sanctionering van niet-conforme levering en verborgen gebreken: heeft cassatie de controverse beslecht?” (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *TBH* 2008-2, 154-161.
- ERAUW, J., “Internationale koop-verkoop van roerend goed tussen handelaar (onder CISG), het nieuw ipr van contracten en de nieuwe bijzondere verjaringstermijn voor die kooptransacties”, *Tijdschrift@ipr.be* 2009, www.ipr.be, 82-88.
- F. GLANSDORFF, “La garantie des vices cachés exclut-elle le manquement à l’obligation de délivrance?” (noot onder Cass. 19 oktober 2007), *RCJB* 2010, 12-23.
- JANSSEN, S., “Hiërarchie in de remedies bij consumentenkoop: bescherming van consumenten en verkopers?”, *DCCR* 2012 vol. 1, 132-149.
- KORNET, N., “The Common European Sales Law and the CISG: complicating or simplifying the legal environment?”, *MJECL* 2012, 164-179.
- PIERS, M. en VANLEENHOVE, C., “Gemeenschappelijk Europees kooprecht: een nieuw instrument van uniform toepasselijk recht”, *NjW* 11 januari 2012, nr. 254, 2-12.
- SAMOY, I., “Een zichtbaar gebrek van de wet consumentenkoop? Pleidooi voor het behoud van de spoedige protestplicht van de koper op straffe van aanvaarding van de zichtbare gebreken.” *RW* 2005-2006, 472-473.
- STEENNOT, R., “Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)”, *TPR* 2009-1, 229-556.
- STIJNS, S. en TILLEMANN, B., “Overzicht van rechtspraak: bijzondere overeenkomsten koop en aanneming 1999-2006”, *TPR* 2008, 1492-1518.
- TERRYNN, E., “Richtlijn 2011/83/EU betreffende consumentenrechten – Nieuwe regels op komst voor de directe verkoop”, *RW* 2012-2013, 922-942.
- VAN COUTER, Y., KAIRIS, E., VANBRABANT, B., DE BOECK, S., KINART, S. en DHONDT, H., “De Consumentenkoop. De wet van 1 september 2004 betreffende de bescherming van de consument bij verkoop van consumptiegoederen”, *CABG* 2005/3, 78 p.
- VAN LOOCK, S., “Diamonds are (not always) for ever: (verborgen) gebreken in het Burgerlijk Wetboek”, *DCCR* 2012 vol. 1, 112-123.
- VAN OEVELEN, A., “Algemeen overzicht van de bevrijdende verjaring en de vervaltermijnen in het Belgisch privaatrecht”, *TPR* 1987, 1755-1842.

Online bronnen

- Tiebout, K., *Het Gemeenschappelijk Europees Kooprecht: Situering en analyse in een Belgisch perspectief*, masterproef Master in de rechten UGent, 2011-2011, 42, <http://search.ugent.be>.
- <http://europa.eu>

Rechtspraak

Belgische rechtspraak

- H.v.J. 27 juni 2000, zaak C-240/98, *Oceano Grupo Quintero tegen R. Murciano Quintero*, <http://curia.eu>.
- H.v.J. 9 februari 2006, zaak C-127/04, *Declan O' Byrne tegen Sanofi Pasteur*, <http://curia.eu>.
- H.v.J. 26 oktober 2006, zaak C-168/05, *Mostaza Claro tegen Centro Movil Mileniu*, <http://curia.eu>
- H.v.J. 17 april 2008, zaak C-404/06, *Quelle AG tegen Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, DCCR 2008, afl. 79, 75.
- H.v.J. 4 juni 2009, zaak C-243/08, *Pannon GSM*, <http://curia.eu>
- H.v.J. 16 juni 2011, zaak C-65/09, *Weber GmbH tegen Jürgen Wittmer*, <http://curia.eu>.
- H.v.J. 26 april 2012, zaak C-472/10, *Nemzeti tegen Invitel*, <http://curia.eu>, concl. TRSTENJAK, V.
- Cass. 30 juni 1955, A.C. 1955, 892.
- Cass. 8 december 1960, A.C. 1961, 337-343.
- Cass. 10 september 1971, A.C. 1972, 31-43.
- Cass. 18 november 1971, A.C. 1972, 274-279.
- Cass. 20 februari 1976, A.C. 1976, 728-729.
- Cass. 5 december 1980, RW 1981-82, 886.
- Cass. 19 september 1983, Pas. 1984, 55-57.
- Cass. 19 september 1983, TBH 1984, 244-263, noot RAUWS, W.
- Cass. 23 maart 1984, R.W. 1984-85, 127.
- Cass. 16 januari 1986, RW 1987-88, 1470-1473, noot VAN OEVELEN, A.
- Cass. 24 november 1989, A.C. 1989-90, 424.
- Cass. 7 december 1990, A.C. 1990-91, 391.
- Cass. 6 december 2001, RW 2003-2004, 262.

- Cass. 26 september 2003, *RW* 2004-2005, 22, noot WEYTS, B.
- Cass. 29 januari 2004, *RABG* 2004, 402.
- Cass. 14 april 2005, *JT* 2005, 659, noot VAN COMPERNOLLE, J.
- Cass. 6 april 2006, *NjW* 2007, 460-463.
- Cass. 19 oktober 2007, *TBH* 2008-2, 152, noot DE WULF, H.
- Cass. 19 oktober 2007, *RCJB* 2010, 5-12, noot GLANSDORFF, F.
- Luik 4 april 2001, onuitg., aangehaald door STEENNOT, R., "Overzicht van rechtspraak, consumentenbescherming (2003-2007)", *TPR* 2009-1, 517-518.
- Bergen 9 september 2003, *RGDC* 2005, 76.
- Bergen 1 december 2003, *RGDC* 2006, 177.
- Brussel (8^{ste}k.) 9 december 2003, *T. App* 2006, 18.
- Brussel 2 april 2004, *Res Jur. Imm.* 2004, 18.
- Gent 14 november 2008 (Volmari Werner v. Isocab NV), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081114b1.html>.
- Gent 27 mei 2009, *RW* 2010-2011, 540-548, noot MARYSSE, S.
- Antwerpen 30 juni 2009, *NjW* 2010, 504.
- Gent 11 februari 2010, 2007/AR/0459.
- Gent (12^e k.) 20 oktober 2010, *DCCR* 2012 vol 1, 124-149, noot JANSEN, S.
- Gent 4 januari 2012, *NjW* 2012, 255, noot STEENNOT, R.
- Rb. Hasselt 29 april 2002, *RW* 2004-05, 512.
- Rb. Brussel 10 februari 2005, *T.Ge.* 2007-08, 284, noot LEMMENS, C.
- Rb. Antwerpen (14^e k. B) 3 maart 2011, *DCCR* 2012 vol. 1, 105-123, noot VAN LOOCK, S.
- Kh. Sint-Niklaas 30 november 1954, *RW* 1954-55, 1400.
- Kh. Hasselt 13 mei 2003, *RW* 2005-2006, alf. 7, 270-271.
- Kh. Brussel 25 mei 2009, *RW* 2009-2010, 1484-1486.
- Vred. Asse 27 oktober 1999, *RW* 2001-2002, 1366-1367.
- Vred. Landen-Zoutleeuw 13 september 2007, *T.Vred.* 2009 (3), 241-248.

Buitenlandse rechtspraak
--

- FSC Germany 8 March 1995 (New Zealand mussels case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950308g3.html>.
- AC Grenoble 22 February 1995 (BRI Production "Bonaventure" v. Pan African Export), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950222f1.html>.

- AC Celle 24 May 1995 (Used printing press case),
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950524g1.html>.
- AC Rennes 27 May 2008 (Brassiere cups case),
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/080527f1.html>.
- DC Berlin 16 September 1992 (Children's Shoes case),
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920916g1.html>.
- DC Trier 12 October 1995 (Wine case), <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951012g1.html>.